

LUONNOS

VAASAN SEUDUN ELINVOIMASTRATEGIA 2016–2020

Energinen Vaasan seutu on vahva lisäarvon luoja Suomessa ja kansainvälisesti

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO.....	4
1.1	Työn tavoitteet	4
1.2	Työn tausta ja organisaatio	5
2	ELINKEINOPOLITIikkaAN VAIKUTTAVAT MUUTOSTRENDIT	6
2.1	Megatrendit ja elinkeinopolitiikka.....	6
2.2	Megatrendit ja niiden vaikutukset Vaasan seutuun:.....	9
3	VAASAN SEUDUN ELINVOIMAN NYKYTILANNE	11
3.1	Elinvoimaisuus ja kilpailukyky.....	11
3.2	Väestökehitys	12
3.3	Työpaikkakehitys	17
3.4	Työpaikkakehitys toimialoittain	20
3.4.1	Energiakeskittymä	22
3.4.2	Muut teollisuusyritykset.....	22
3.4.3	Muut yksityisen sektorin työpaikat	23
3.5	Innovaatiokyky.....	24
3.6	Infrastrukturi ja logistiikka.....	26
3.7	Maankäyttö ja maapolitiikka	30
3.8	Koulutus ja tutkimus.....	31
3.9	Kaupunkiseutupolitiikka kasvusopimuksen ja INKAN muodossa	33
3.10	Vaasan seudun innovaatiojärjestelmä	35
3.11	Elinkeino- ja aluekehitystoiminta seudulla.....	36
4	VISIO JA STRATEGISET PAINOPISTEET	38
4.1	Kansainvälisesti kilpailukykyisiä yrityksiä	39
4.2	Globaali osaaminen	40
4.3	Elinvoimainen toimintaympäristö	41
4.4	Toimivat, houkuttelevat palvelut	42
5	STRATEGIAN JA TOIMENPIDEOHJELMAN TOTEUTUS.....	43

6	JULKISET RAHOITUSMAHDOLLISUUDET KUNTIEN OHELLA.....	43
6.1	EU-rahoitusmahdollisuudet.....	43
6.2	Pohjoismainen yhteistyö ja Botnia-Atlantica	44
6.3	Kansalliset rahoitusmahdollisuudet	44
7	TAHDONILMAUS JA ALLEKIRJOITUKSET	45

LIITTEET

Liite 1. Elinvoimastrategiatyöhön osallistuneet tahot

Liite 2. Seminaarien tulokset

Liite 3. Kuvaus prosessista tähän mennessä

Liite 4. Toimenpideohjelma: toteuttajat ja suunniteltu rahoituslähde (excel-taulukko)

1 JOHDANTO

1.1 Työn tavoitteet

Vaasan seutu on Suomen parhaiten menestyvä kaupunkiseutu mitattuna elinvoimalla ja kilpailukyvyllä¹. Runsaalla 114 000 asukkaallaan, globaaleilla yrityksillään, korkeakouluillaan ja toimivalla infrastruktuurillaan seudulla (Vaasa, Mustasaari, Vöyri, Laihia, Maalahti, Korsnäs, Isokyrö) on runsaasti potentiaalia tulevaisuutta varten. Seutu on myös onnistunut merkittävästi parantamaan asemiaan 2000-luvulla. Menestyksen taustalla on mm. Pohjoismaiden suurin energia-alan yrityskeskittymä, jonka vuosittainen kokonaisliikevaihto on noin 4,4 miljardia euroa. Viennin osuus siitä on noin 80 %, eli noin 3,5 miljardia euroa. Energiakeskittymän merkitys koko maan vientitulojen kannalta on hyvin merkittävä – osuus maan energiateknologiaviennistä on 30 % ja osuus maan teknologiaviennistä 12 %. Energiakeskittymän yksityisen sektorin panostukset tutkimukseen ja tuotekehitykseen ovat 164 miljoonaa euroa vuodessa, ja ne ovat lähes kolminkertaistuneet vuodesta 2005. Ne ovat niin suuret, että seutu erottuu yhtenä maan merkittävimpänä tutkimus- ja kehitystyötä harjoittavana alueena. Energiakeskittymän kehityksen turvaaminen on ensiarvoisen tärkeää, ei vain Vaasan seudulle, vaan koko maalle.

Seutu on pitkäjänteisesti panostanut logistiikkaan ja kansainvälisiin liikenneyhteyksiin. Toimivien logistiikkayhteyksien lisäksi seudulla on laaja korkeakoulu- ja koulutusverkosto, joka vahvistaa elinkeinoelämän kilpailukykyä ja edellytyksiä tuottamalla osaava työvoimaa. Vaasan seutu tunnetaan vahvasta kaksi- ja monikielisyystään sekä pohjoismaisista siteistään ja kansainvälisestä ympäristöstään. Vaasan seudulla asukkaat edustavat yli 100 eri kansallisuutta. Kansainvälinen ympäristö edistää seudun liiketoimintaa ja helpottaa vientiin suuntautuneiden yritysten sijoittumista seudulle.

Elinvoimastrategian tavoitteena on edelleen vahvistaa seudun kilpailukykyä ja elinvoimaa. Menestyvä kehitystyö on jatkuva prosessi. Vaasan seutu kilpailee osaavasta työvoimasta ja innovaatioista muun maailman kanssa. Seudun kunnilla tulee olla vahva yhteinen visio Vaasan seudun kehittämistä tulevaisuudessa sekä lisäksi toimintakykyä. Kuntien strategisesti tärkeät partnerit ovat elinkeinoelämän lisäksi korkeakoulut, toisen asteen koulutus, kehitysyhtiöt, kauppakamari, eri rahoittajat, yrittäjät ja seudun edunvalvonta Brysselissä. Yhteisin voimin taataan, että seutumme on elinvoimainen nyt ja tulevaisuudessa. Tässä Vaasan seudun elinvoimastrategiassa määritellään alueen kehittämisen painopisteet ja tarvittavat toimenpiteet. Tarkoituksena on kehittää seutua vetovoimaiseksi elinkeinoelämän toimintaympäristöksi sekä asukkaiden kannalta viihtyisäksi, hyvinvoivaksi ja onnelliseksi elinympäristöksi. Tavoitteena on luoda yhä vetovoimaisempi seutu, joka houkuttelee pätevää, idearikasta työvoimaa kotimaasta ja eri puolilta maailmaa. Seudun vetovoimaa ja viihtyisyyttä lisää myös merenläheisyys. Tarjolla on myös monipuolisia mahdollisuuksia asumiseen ja vapaa-ajan viettoon. Strategian toimenpideohjelmassa on vahvistettu seudun elinvoimaa tulevaisuudessa parantavat toimet, aikataulut ja vastuuorganisaatiot.

Kuntaliitto on tarkastellut perinteisen elinkeinopolitiikan muutosta elinvoimapolitiikaksi. Elinvoima nähdään perinteistä elinkeinopolitiikkaa laajempänä kokonaisuutena, jossa alueen yritysten tukemisen lisäksi pidetään tärkeänä myös sekä uusien yritysten että ihmisten houkuttelemista paikkakunnalle. Siellä missä ihmiset viihtyvät, viihtyvät myös yritykset ja elinvoimaa synnyttävä spiraali vahvistuu. Kuntaliiton mukaan kunta voi vahvistaa elinvoimaa esim. saavutettavuuden varmistamisella, osaavan työvoiman houkuttelemisella, yrittäjyyden tukemisella sekä toimimalla yleisenä kehittämisalustana. Kuntien rooli elinvoimatyössä nähdään moninaisena: kehittäjänä, toimintaympäristön rakentajana, asiakkaana, viranomaisena ja palvelunjärjestäjänä.²

¹ Suomen seutukuntien kilpailukyky 2013 (Turun yliopiston kauppakorkeakoulun Porin yksikkö 2015); Kaupunkien elinvoiman vertailuanalyysi. Suurten ja keskisuurten kaupunkien absoluuttinen ja suhteellinen elinvoima vuosina 2005–2013 (Timo Aro 2015); Vertailuanalyysi suurten kaupunkiseutujen elinvoimasta vuosina 2000–2012 (Timo Aro 2014).

² www.kunnat.net; Elinvoima tuo elinkeinopolitiikan takaisin kuntiin, 22.5.2014

Vaasan seudun elinvoimastrategiatyötä käsitellään seuraavista näkökulmista: kansainvälisesti kilpailukykyisiä yrityksiä, globaali osaaminen, elinvoimainen toimintaympäristö ja toimivat, houkuttelevat palvelut.

Elinvoimastrategiassa ei käsitellä kunnallisia palveluja, kuten esim. sivistystoimen- tai sosiaali- ja terveysalan palveluja. Yksityisten työpaikkojen määrän kasvu on kuitenkin voimakas varsinkin sosiaali- ja terveysalalla, mistä syystä niitä käsitellään tässä työssä kohdassa 3.4.3 ”Muut yksityisen sektorin työpaikat”.

Kuva 1: Elinkeinopolitiikasta elinvoimapolitiikkaan, Kuntaliitto, Jarkko Huovinen

Vaasan seudun elinvoimastrategiatyötä käsitellään seuraavista näkökulmista: kansainvälisesti kilpailukykyiset yritykset, globaali osaaminen, elinvoimainen toimintaympäristö ja toimivat, vetovoimaiset palvelut.

Elinvoimastrategiatyössä on huomioitu mm. Pohjanmaan ja Vaasan seudun muut strategiat ja toimenpideohjelmat: Pohjanmaan maakuntastrategia 2014–2017, Vaasan seudun rakennemallityö 2040, Vaasan kaupunkiseudun kasvusopimus ”Energiasta kasvun eväät” 2013-2015 sekä Vaasan seudun innovaatiokeskittymän INKA-ohjelma 2014-2020, jossa Vaasalla on kansallinen vetovastuu ”Kestävät Energiaratkaisut” -teemasta.

1.2 Työn tausta ja organisaatio

Vaasan, Mustasaaren, Vöyrin, Maalahden, Korsnäsin, Laihian ja Isonkyrön kunnanjohtajat päättivät 16.12.2013 kunnanjohtajakokouksessa Vaasan seudun elinvoimastrategian laatimisesta. Erikseen kunnat eivät ole riittävän vahvoja, yhdessä olemme sitäkin vahvempia. Prosessin aikana on järjestetty kaksi seminaaria/workshopia Vaasassa 30.1.2014 ja 4.9.2014, joihin on osallistunut laajasti eri sidosryhmien edustajia. Lisäksi marraskuussa ja joulukuussa 2014 on järjestetty yhteisiä kuulemistilaisuuksia seudun nuorisovaltuutetuille sekä korkeakoulujen opiskelijayhdistyksille.

Vaasan seudun elinvoimastrategian organisaatio:

Strategia on laadittu ja sitä on työstetty seuraavissa ryhmissä:

Ohjausryhmä: Kunnanjohtajien kokous³

Työryhmä: Vaasan kaupunki/kaupunkikehitys ja kaavoitus, kunnat/kunnanjohtajat tai kehitysjohtajat, VASEK.

Työryhmä raportoi säännöllisesti ohjausryhmälle työn etenemisestä.

Työtiimi: Susanna Slotte-Kock (Vaasan kaupunki), Nina Hautio (Vaasan kaupunki), Stefan Råback (VASEK)

Seminaarit ja workshopit: Luottamushenkilöille, kuntien virkamiehille, kehitysorganisaatioiden, elinkeinoelämän ja koulutus-/tutkimusalan edustajille

Strategia esitetään hyväksyttäväksi lopullisesti Vaasan seudun yhteistyöneuvottelukunnassa.

2 ELINKEINOPOLITIIKKAAN VAIKUTTAVAT MUUTOSTRENDIT

2.1 Megatrendit ja elinkeinopolitiikka

Megatrendillä tarkoitetaan sellaista yksittäistä ilmiötä tai trendien joukkoa, joka määrittää hallitsevasti tulevaisuuden suunnan tai kokonaislaadun pitkässä ajassa. Alla on kuvattu seutuumme vaikuttavia treندهjä.

Globalisaatio ja kaupallistuminen

Globalisaatio syvenee kautta linjan. Globaali työnjako muuttuu, ja työvoiman, tavaroiden ja palveluiden liikkuvuus jatkaa kasvuaan. Teknologiat kehittyvät ja leviävät nopeasti. Globalisaatio ilmenee esim. tiedon, tekniikan, talouden ja ekologian aloilla sekä tiedon ja tekniikan vaihdossa. Globalisaatio johtaa kansainvälisen kaupan kasvuun, suurempiin investointeihin ja nopeampiin pääomavirtoihin sekä nopeampaan matkustamiseen. Myös e-kauppa jatkaa voimakasta kasvuaan, mikä vaikuttaa merkittävästi perinteiseen kauppaan. Tulevaisuuden tavaratalot saattavat olla pelkkiä "showrooms", ja itse ostaminen tehdään verkon kautta. Verkkokaupan vaikutus näkyy esim. hintojen halpenemisena, markkinoiden laajenemisena sekä kilpailukyvyyn kasvuna. Näin ollen maailmanlaajuisten logistiikkaketjujen merkitys kasvaa. Hyvinvointi ja lisääntyvä yksilöityminen kiihdyttävät myös kaupallistumista, kun kuluttajilla on enemmän rahaa ja he vaativat lisää yksilöllisesti muotoiltuja tuotteita ja palveluja. Tämä johtaa yritysten ja työmarkkinoiden lisääntyvään erikoistumiseen.⁴

Tiedon, tekniikan ja talouden aloilla maailmanlaajuisesti toimivat järjestelmät ja verkostot valtaavat alaa. Internet, kansainvälinen tieteiden vaihto, maailmanmarkkinoille suoraan suuntautuvat yritykset ja niiden monikansalliset tuotekehittely- ja tuotantojärjestelmät ovat esimerkkejä tästä kehityksestä. Yritykset siirtävät tuotantoaan maihin, joissa tuotantokustannukset, kuten työvoimakustannukset, ovat halvempia ja yritysten tuotannon siirtopäätöksiin vaikuttavat kuljetusajat lyhyempiä. Viitteitä on kuitenkin siitä, että tuotanto on osittain siirtymässä takaisin Eurooppaan. Maailma on "kutistunut", kun nopeat tietoliikenneyhteydet ovat mullistaneet tiedonvälityksen. Työvoima ja tavarat liikkuvat nopeammin kuin koskaan aikaisemmin. Seudun tulee olla sopeutumiskykyinen ja kehittää välineitä nopeille toimille globaalissa kilpailussa selvitäkseen myös tulevaisuudessa.

---

³ Ei virallinen päätöselin, kokoontuminen perustuu kuntien väliseen sopimukseen. Vaasan seudun 10 kunnanjohtajaa (ml. Närpiö, Kaskinen, Kristiinankaupunki) edustavat omia kuntiaan ja kokoontuvat säännöllisesti keskustellakseen seudun ajankohtaisista asioista sekä edistääkseen yhteistyötä..

⁴ Pohjanmaan maakuntastrategia 2014-2017, Pohjanmaan liitto, Peter Siljerud, Futurewise, Institutet för framtidsforskning, Köpenhamn

Digitalisointi ja teknologinen kehitys

Tällä hetkellä on käynnissä digitaalisten palvelujen läpimurto. Digitalisointi muuttaa perustavalla tavalla niin ihmisten elämää kuin yritysten toimintaa sekä työn tekemistä. Teknologia muuttuu yhä mobiilimmaksi, integroituneemmaksi ja käyttäjälähtöisemmäksi. Teollisuustuotannossa tämä mahdollistaa uusia tuotteiden suunnittelun ja tuottamisen tapoja. Tuotantoprosessia on myös mahdollista pilkkoa pieniin osiin ja siirtää ne sinne, missä ne tuotetaan pienimmin kustannuksin. Työtä voidaan tehdä paikasta riippumatta, minkä seurauksena varsinkin pienyritysten määrän ennustetaan kasvavan. Digitalisointi vähentää myös liikkumisen tarvetta mm. lisääntyneiden etätö- ja videoneuvottelumahdollisuuksien kautta, mikä säästää energiaa ja vähentää päästöjä. Digitalisointi on myös mahdollistanut kolmiulotteisen tulostamisen. 3d-tulostusalalla tärkein trendi on komponenttien valmistus lopputuotteisiin. Yritysten kannattaa paneutua sen mahdollisuuksiin ja hakea aktiivisesti siihen liittyviä uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja lisäarvoa. Yritykset, jotka eivät pysty hyödyntämään muuttuvaa kilpailutilannetta ovat tulevaisuudessa suurten haasteiden edessä.

Suomessa tietointensiiviset kasvualat on merkittävä työllistäjä ja viennin edistäjä. Suomi nousi vuosituhannen vaihteessa tietoyhteiskuntakehityksen mallimaaksi, mutta on nyt jäänyt kehityksestä jälkeen. Muualla ollaan jo etenemässä digitalisoinnin seuraavaan vaiheeseen. Jotta Suomi pärjäisi jatkossa, tarvitaan tuottavuushyppäystä sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Digitalisointi voi mahdollistaa sen. Sen avulla voidaan parantaa yritysten tuottavuutta ja kilpailukykyä, avata uusia markkinoita ja löytää lisää liiketoimintamahdollisuuksia. Julkisella sektorilla mm. terveydenhuolto mullistuu uuden terveysteknologian ja sähköisten palvelujen myötä.

Suomi on globaalitaloudessa erikoistunut korkea koulutusta vaativiin tehtäviin ennen kaikkea arvoketjun alku- ja loppupäissä. Osaamispohjan ja innovaatiotoiminnan ylläpito ja kehittäminen kohdistaa kuitenkin paineita koulutusrakenteisiin. Suomessa yhtenä tulevaisuuden alana pidetään tällä hetkellä ohjelmistoalaa ja erityisesti peli- ja tietoturvatuotantoa. Ohjelmistoala on ollut yksi ripeimmin kasvavista toimialoista jo noin 30 vuoden ajan ja kasvun ennustetaan jatkuvan voimakkaana⁵.

Ilmastonmuutos ja Cleantech

Ilmastonmuutos on täällä jo tänään ja sen hillintään panostetaan entistä enemmän. Ilmasto lämpenee ja sään ääri-ilmiöt lisääntyvät suurella todennäköisyydellä. Myös luonnonvarojen saatavuus pienenee. On ennustettu, että vuosina 2040-2050 ilmastonmuutoksen seuraukset näkyvät muun muassa ruokatuotannossa, ilmassa ja elintärkeissä ekosysteemipalveluissa.⁶ Ilmastonmuutoksen ja muiden luonnon ekosysteemimuutosten välilliset vaikutukset ovat valtavat. Monet muutoksista voivat myös laueta nopeasti ekosysteemin kantokyvyn horjuessa. Ilmastonmuutoksen seurauksena mahdollisesti tapahtuva Etelä-Euroopan maatalouden kurjistuminen on asia, jolla on suora ja merkittävä vaikutus Suomelle.⁷

Jotta päästään kestäväan yhteiskuntaan tulisi miettiä mitä teknologioita tulisi kehittää, miten tehdä yhteistyötä sekä miten kaupunkien tulisi vastata ilmastonmuutoksen haasteisiin. On tarvetta talouden rakennemuutokseen ja vihreiden arvojen huomioimiseen päätöksenteossa. Innovaatioiden kehittämiseksi tulisi luoda yhteinen politiikka ja yhteiset tavoitteet.⁸

---

⁵ Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko: kestäväällä kasvulla hyvinvointia. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 18/2013); Sitran megatrendit 2014/2015 (10/2014); Peter Siljerud, Futurewise; ALLI-kartasto – Suomen aluerakenteen ja liikennejärjestelmän kehityskuvan pohjustus, YM 2013; TEM 2012. Ohjelmistoala. Toimialaraportti 7/2012. Aavistus.fi; Olli Hietanen, Turun yliopiston Tulevaisuuden tutkimuskeskus; Talouselämä 18.2.2013, Jukka Tuomi, tutkimuspäällikkö, Aalto-yliopisto.

⁶ Örnköldsvik, omvärldsanalys 2014

⁷ Pohjanmaan ELY/Aluetaloustutkimus

⁸ <http://tietotrendit.stat.fi/mag/article/49/>

Ilmastonmuutoksen haasteisiin vastataan parhaiten luomalla innovatiivista teknologiaa energia-alalla. Esimerkkejä energiatehokkuuden parantamisesta ovat energiateknologian kehittäminen ja energian varastointi, uusiutuvan energian kehittäminen, informaatioteknologia ja kestävä liikennetarkeisuus.

Biotalous

Biotalousella tarkoitetaan sellaista tuotantoa, jossa hyödynnetään luonnosta saatavia uusiutuvia materiaaleja sekä kehitetään ja otetaan käyttöön niihin liittyviä innovaatioita ja teknologioita. Biotalousen tavoitteena on vähentää riippuvuutta fossiilisista luonnonvaroista, ekosysteemien köyhdyttämisen ehkäiseminen, taloudellisen kehityksen edistäminen sekä uusien työpaikkojen luominen kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi biotalousella tarkoitetaan biomassan hyödyntämistä (kestävän kehityksen mukaisesti) metsistä, pelloilta, maaperästä ja vesistöistä unohtamatta makean veden merkitystä tulevaisuudessa. Käsitteenä biotalous on laaja. Se kattaa muun muassa metsä-, kemian-, elintarvike- ja lääketieteellisuuden sekä kala- ja maatalouden. Biotalousen avulla voidaan kehittää maaseutua. Myös luontomatkailu voidaan laskea osaksi biotaloutta. Suomella on kaikki edellytykset nousta biotalouden mallimaaksi, mutta tämä edellyttää yhteisymmärrystä ja toimenpiteitä sekä julkiselta että yksityiseltä sektorilta.

Yksilöityminen ja kiihtyminen (muutosvauhti kiihtyy)

Yksilöityminen merkitsee siirtymistä yhteisöllisistä yhteiskuntanormeista yksilöllisyyteen. Yksilö haluaa erottua joukosta ja siten saavuttaa korkeamman aseman sosiaalisessa hierarkiassa. Asiakkaina ihmiset odottavat yhä enemmän yksilöllisiä ja ainutlaatuisia tuotteita.

Tänä päivänä yksilöllä on enemmän tietoa huomioon otettavaksi, enemmän tuotettavaa ja kulutettavaa, enemmän pois heitettävää, enemmän viestittävää, kuljetettavaa ja enemmän ihmisiä, joiden kanssa olla vuorovaikutuksessa. Muutokset vaikuttavat meihin useilla tasoilla ja vaihdamme työpaikkaa, asuntoa, tietoa, uutisia ja ideoita nopeammin kuin koskaan aikaisemmin. Tieto ei ole pelkästään paremmin saatavilla tänä päivänä, vaan uusia tuotteita lasketaan myös yhä nopeammin markkinoille. Nykyaikainen ihminen tekee tänään paljon enemmän päivittäisiä valintoja kuin aikaisemmin, ja uteliaisuutemme ja pyrkimyksemme kehitykseen, uuteen tietoon ja parannukseen tulevatkin olemaan muutosvauhtia kiihdyttäviä voimia tulevaisuudessa, eikä vähiten uusissa teknologioissa, kuten nano- ja biotekniikassa. Muutosvauhti asettaa jo nyt suuria vaatimuksia yritysten ja organisaatioiden uudelleenorganisointikyvyille. Kilpailukyvyyn puolustamiseksi ei riitä pelkkä muutosvalmius, vaan tarvitaan muutossuuntautuneisuutta.⁹

Kaupungistuminen

Maailman väestöstä hieman yli puolet asuu kaupunkimaisissa yhdyskunnissa. Historian kuluessa eri yhteiskunnat ovat käyneet läpi muutoksen alkutuotantovaltaisesta teollistuneeksi ja edelleen palveluvaltaiseksi yhteiskunnaksi. Prosessin kuluessa kunkin maan tulotaso on noussut, tuotanto on keskittynyt ja aluerakenne on kaupungistunut. Suomessa kaupungistuminen lähti liikkeelle suhteellisen myöhään, mutta käynnistyttyään se on edennyt nopeasti. Kaupungistumisessa Suomi on edelleen muita Pohjoismaita jäljessä. Viimeisten 30 vuoden aikana Suomen voimakkain väestömäärän kasvu on painottunut suurimpiin kaupunkeihin, jotka myös ovat korkeakoulukaupunkeja.

Suomi on polarisoitumassa hyvin toimeentuleviin suuriin ja keskisuuriin seutuihin sekä pienten taajamien ja maaseutualueiden mm. väestöngelmien ja työttömyyden kanssa painiviin alueisiin. Kasvuseudut houkuttelevat yhä useampia ihmisiä, varsinkin nuoria. Myös maahanmuutto on merkittävä tekijä, joka luonnollisen väestönkasvun (syntyneet - kuolleet) lisäksi kasvattaa väkimäärää. Maahanmuuton ennustetaan jatkuvan ja mahdollisesti jopa lisääntyvän, sillä Suomessa asuu tällä hetkellä vähemmän ulkomaalaisia suhteessa väestömäärään kuin missään muussa EU-maassa.

Seutujen taloudellisella kehityksellä on merkittävin vaikutus väestökehitykseen. Työpaikat houkuttelevat osaavaa työvoimaa ja sen mukana seuraavat myös muut perheenjäsenet. Kehitys osoittaa, että kasvavien kaupunkien

---

⁹ Institutet för framtidsforskning, Köpenhamn

ympärillä on myös kasvavia maaseutumaisia kuntia, joiden väestönkasvu saattaa olla hyvinkin suuri. Yhdessä keskuskaupungin kanssa nämä kunnat muodostavat toimivan kaupunkiseudun tai työssäkäyntialueen. Tärkein syy kehyskuntien väestönkasvuun on niiden tarjoamat houkuttelevat asuinpaikat suuren työpaikkakeskuksen lähellä¹⁰.

Väestön ikääntyminen

Väestön ikääntyminen on globaali haaste. OECD-maiden vanhusväestö kasvoi yli puolitoistakertaa nopeammin kuin koko väestö vuosina 1995–2008. Vanhushuoltosuhte (yli 64-vuotiaiden suhde työikäiseen väestöön) kasvaa nopeasti kaikissa EU-maissa. EU:n tilastoviranomaisen Eurostatin ennusteen mukaan vanhushuoltosuhte lähes kaksinkertaistuu vuodesta 2010 vuoteen 2060. Suomi kuuluu mitä tulee vanhushuoltosuhteeseen EU-maiden heikoimpaan kymmenikköön. Ennusteen mukaan tulevan puolen vuosisadan aikana kaikki Itä- ja Etelä-Euroopan maat ohittavat Suomen ja kärsivät jatkossa heikoimmasta vanhushuoltosuhteesta.

Suomessa väestörakenteen oleellisimpia trendejä ovat suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtyminen, vanhusväestön kasvava osuus sekä työikäisten ja nuorten pienenevä osuus. Muutokset johtavat työvoimapulaan, jonka selvittämiseen tarvitaan maahanmuuttoa. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Suomen väkiluku jatkaa kasvuaan ja kuuden miljoonan raja ylittyy vuoden 2040 paikkeilla. Yli 65-vuotiaiden osuuden väestöstä arvioidaan nousevan nykyisestä noin 17 %:sta noin 27 %:iin vuoteen 2040 mennessä. Työikäisten (15–64-vuotiaiden) osuus väestöstä pienenee nykyisestä noin 66 %:sta noin 58 %:iin vuoteen 2040 mennessä. Väestöllinen huoltosuhte heikkenee myös. Se oli noin 50 % vuoden 2008 lopussa, ja sen ennustetaan olevan noin 71 % vuonna 2026. Yli 75-vuotiaiden osuus väestöstä kaksinkertaistuu 30 vuodessa 8 %:sta 16 %:iin aiheuttaen suuren tarpeen palvelurakenteen ja -prosessien uudistamiselle. Hoivapalvelujen tarve kasvaa voimakkaasti, ja uusille terveydenhuollon innovaatioille on suuri tilaus. Aktiivisten eläkeikäisten kasvava määrä lisää palvelujen ja toiminnan tarvetta kolmannella sektorilla. Esimerkiksi vapaa-ajan ja kulttuuripalvelujen kysyntä kasvaa, ja tästä hyötyvät eritoten ne seudut, jotka pystyvät tarjoamaan näitä palveluja ja ottamaan huomioon ikääntyneiden tarpeet. Vaasan seudulla tilastot osoittavat, että useimmat seniorit jäävät seudulle, eli he ovat merkittävä ja kasvava paikallinen kuluttajaryhmä¹¹.

Hyvinvointi

Koska OECD-maiden väestöstä enemmistöllä ja suurella joukolla ihmisiä aikaisemmissa kehitysmaissa olot paranevat, myös hyvinvointi on megatrendi. Taloudellinen kasvu tulee johtamaan muuttuneeseen uudentyyppisten tuotteiden kysyntään, minkä seurauksena toimialarakente uudistuu. Lisääntynyt hyvinvointi muuttaa perinteisten tuotteiden esimerkiksi ruoan kulutustamme, sillä kuluttajat keskittyvät yhä enemmän terveyteen, laatuun ja eettisyyteen, alkuperään, eläinsuojeluun ym. Myös aineettomampia asioita, kuten viihdettä ja erilaisia kokemuksia, kysytään yhä enemmän. Näin ollen suuri osuus tulevaisuuden tavaroiden arvosta ei tule olemaan tuotantokustannuksissa, vaan tuotteen taustalla olevassa osaamisessa, eli tuote- ja materiaalikehittäelyssä, markkinoinnissa, eettisyydessä, jakelussa jne., mikä vaatii yrityksiltä yhä enemmän joustavuutta, muutossuuntautuneisuutta ja innovatiivisuutta.¹²

2.2 Megatrendit ja niiden vaikutukset Vaasan seutuun:

Seuraavassa on esimerkkejä suoraan Vaasan seutuun vaikuttavista trendeistä:

---

¹⁰ Yhdyskuntarakente ja kasautumisen hyödyt – kilpailukykyä, kasvua ja työllisyyttä kaupungeja tiivistämällä. T&Y talous ja yhteiskunta 3/2014. Seppo Laakso ja Heikki A. Loikkanen; ALLI-kartasto – Suomen aluerakenteen ja liikennejärjestelmän kehityskuvan pohjustus, YM 2013

¹¹ ALLI-kartasto – Suomen aluerakenteen ja liikennejärjestelmän kehityskuvan pohjustus, YM 2013; Tilastokeskus, Statfin & kaupunki- ja seutuindikaattorit; Sustainable Urban Development Policies in Ageing Societies, OECD; Väestön ikääntyminen haastaa hyvinvointiyhteiskunnan, Helsingin kaupungin tietokeskus 2014.

¹² Institutet för framtidsforskning, Köpenhamn

Globalisaatio ja kaupallistuminen

- Ideat levittäytyvät maailmanlaajuisesti ja osaaminen kasvaa mutta ne myös jakautuvat ja heikentyvät nopeammin.
- On entistä tärkeämpää, että yritysten tutkimus ja tuotekehitys pysyy seudulla.
- Yritysten ja tutkimuslaitosten yhteistyön tiivistäminen.
- Monikansalaisuus lisääntyy.
- Palvelualan työtä teetetään eri maissa kuin missä kuluttajat ovat, esim. teknistä puhelintukea tarjoavat yritykset voivat palkata työntekijän vastaamaan toisesta maasta soittavalle asiakkaalle (esim. Vaasassa toimivat pankkien contact centerit sekä Ruotsiin puhelimitse annettava terveysneuvonta).

Digitalisointi

- Energiaklusterin toimijat ja yliopistot tarvitsevat uusia innovaatioalustoja sekä testiympäristöjä. Alla esimerkkejä kehitteillä olevista alustoista:
- Vaasan seudun energia-alan toimijat ABB, Vaasan Sähkö -konserni, Anvia ja Vaasan yliopisto ryhtyvät testaamaan ja pilotoimaan älykkään sähköverkon teknologiaa Sundomin kylässä. Maailmanlaajuisestikin ainutlaatuisen älyverkkopilotin tavoitteena on parantaa sähkönjakelun luotettavuutta sekä luoda edellytykset tuuli- ja aurinkovoiman hyödyntämiselle alueen kotitalouksissa.
- Vaasassa on DEMVE-hankkeen puitteissa rakennettu Vaasan yliopiston, Vaasan ammattikorkeakoulun ja Yrkeshögskolan Novian yhteiseen tutkimuskeskus Technobothniaan uusi ainutlaatuinen IEC 61850 standardiin perustuva sähkötekniikan laboratorioympäristö, jossa testataan sähköverkkojen älykkäitä suojaus- ja ohjauslaitteita. Rakennettavaan laboratorioon kerätään eri toimittajien suojauslaitteistoja ja siellä tutkitaan niiden välistä ja erityisesti maailmanlaajuisen tietoliikennestandardin mukaista kommunikointia. Hankkeen aikana kehitettäviä ja pilotoitavia koulutuskokonaisuuksia jatketaan hankkeen jälkeen Vaasan energiainstituutin (VEI) palvelutoimintana.
- Lääketieteessä on edessä suuri murros, kun digitalisointia ja teknologiakehitystä aletaan hyödyntää laajasti terveydenhuollossa. Esimerkiksi mobiiliratkaisuja ja sähköisiä palveluja voidaan seudulla ottaa käyttöön täysin uusilla tavoilla.

Ilmastonmuutos ja Cleantech

- Vaasan seutu on avainasemassa nostaessamme Suomea cleantechin kärkimaaksi hallituksemme tavoitteiden mukaisesti. Vaasassa on jo tänä päivänä Pohjoismaiden suurin energiateknologian keskittymä, joka työllistää 11 000 henkeä. Vaasan tavoitteena on lisätä työpaikkojen määrää huomattavasti vuoteen 2020 mennessä, mikä olisi merkittävä osa koko Suomen cleantech-tavoitteesta. Yli 70 prosenttia energiaklusterin tuotteista ja palveluista menee vientiin. Energiaklusterin määrätietoisesta kehittämisestä Vaasalla on kaikki laajenemismahdollisuudet globaalia kysyntää ajatellen.
- Pohjanmaan energiaomavaraisuuden tavoitteiden (Pohjanmaan energiastategia) mukaan Pohjanmaalla tehdään energisesti yhteistyötä sekä rohkeita ja pitkäjänteisiä päätöksiä. Yhdyskunnillamme on kestävä rakenne ja hyvät elinympäristöt kasvaville asukasmäärille. Lisäksi maakuntamme on omavarainen koskien energiaa ja kaikki energia tuotetaan uusiutuvista energialähteistä. Myös lähiruoka-, energia-, cleantech- ja jätteidenkäsittelyosaamistamme hyödynnetään sekä kansainvälisesti että kansallisesti.

Biotalous

- Pohjanmaalla ja varsinkin Vaasan seudulla on hyvät mahdollisuudet aluelähtöisesti kehittää uusiutuvien ja hajautettujen energiamuotojen tuotantoa ja käyttöä. Tavoitteena on uusiutuvan energian ja bioenergian käytön lisääminen hyödyntämällä paikallisia energiavaroja, energiaomavaraisuuden lisääminen ja energiatehokkuuden parantaminen. Koska Vaasan seutu on muun muassa bioenergian edelläkävijä, bioenergialla on suuri merkitys seudun talouteen. Myös metsäenergian ja metsävarojen hyödyntäminen on alueelle ja alueen yrittäjälle tärkeää.¹³
- Seudulla on useita kymmeniä hakelämpökeskuksia, jotka toimittavat lämpöä julkisiin rakennuksiin ja teollisuuskiinteistöihin (Suomen metsäkeskus, Rannikon metsäohjelma 2012-2015). Tämä vähentää merkittävästi

¹³ Pohjanmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen alueellinen maaseutustrategia vuosille 2014-2020).

fossiilisten polttoaineiden käyttöä, nostaa metsänhoidon tasoa ja metsien tuottavuutta sekä luo suuren määrän paikallisia työtilaisuuksia ja verotuloja.

- Pohjanmaan alue on merkittävä ja vahva maatalouden, puutarhatuotannon, metsätalouden, turkistuotannon ja kalastuksen alue, jossa biotalouden laajempi hyödyntäminen/mahdollisuuksien kartoittaminen avaisi uusia mahdollisuuksia maatalousalan yrittäjille sekä mahdollistaisi uusien ja uudenlaisten työpaikkojen luomisen maaseudulle.

Kaupungistuminen

- Vaasan seutu on onnistunut merkittävästi kasvattamaan väkilukuaan 2000-luvulla ja kuuluu parhaiten menestyviin kaupunkiseutuihin kaikilla mittareilla mitaten.

- Monipuolisen asuntotuotannon ja palvelujen kysyntä kasvaa.

Väestön ikääntyminen

- Vaasan seudun huoltosuhde kuuluu maan alhaisimpiin ja Tilastokeskuksen ennusteen mukaan se heikkenee tulevaisuudessa vähemmän kuin muualla. Tärkein syy on, että seutu on onnistunut houkuttelemaan paljon nuoria. Kehityksen ennustetaan myös jatkuvan, mikä vaikuttaa myönteisesti huoltosuhteeseen.

3 VAASAN SEUDUN ELINVOIMAN NYKYTILANNE

Seuraavaksi kuvataan Vaasan seudun nykytilannetta keskeisimpien tilastoidikaattoreiden mukaan. Ne ovat elinvoimaisuus ja kilpailukyky, väestö- ja työpaikkakehitys sekä innovaatiokyky. Työpaikkakehityksen kuvauksessa pääpaino on yksityisen sektorin työpaikoissa. Kaikissa tilastoissa on käytetty uusinta käytettävissä olevaa tietoa. Jotta kehityksen suunta ilmenisi mahdollisimman hyvin, pyrkimyksenä on ollut koko 2000-luvun kehityksen kuvaaminen. Kaikkien tilastojen osalta koko 2000-luvun tiedot eivät kuitenkaan ole saatavilla ja tästä syystä osa tiedoista kuvaa kehitystä esim. vuodesta 2005 lähtien. Tilastoissa on käytetty kaupunkiseutu- tai työssäkäyntialuejakoa aina kun on ollut mahdollista. Kaikkien tilastojen osalta tämä aluejako ei ole olemassa ja siksi osa tilastoista on seutukunta- tai kaupunkitasolla. Tilasto-osuuden jälkeen siirrytään kuvauksiin infrastruktuurista ja logistiikasta, maankäytöstä ja maapolitiikasta, koulutuksesta ja tutkimuksesta sekä energiakeskittymän kehittämisestä, kasvusopimuksesta ja INKA-ohjelmasta. Luvun lopussa kuvataan seudun innovaatiojärjestelmää sekä elinkeino- ja aluekehitystoiminnan tämänhetkistä organisointia.

3.1 Elinvoimaisuus ja kilpailukyky

Vaasan seutu ja Vaasan kaupunki kuuluvat maan elinvoimaisimpiin ja kilpailukykyisimpiin. Vaasan seutukunta¹⁴ on noussut ykköseksi Suomen seutukuntien kilpailukykyyn tarkastelussa¹⁵. Tarkastelu koskee vuotta 2013 ja sen on laatinut Turun yliopiston kauppakorkeakoulun Porin yksikkö. Vaasan seudun vahvuuksia ovat innovatiivisuus, työn tuottavuus, työllisyysaste ja koulutustaso. Mittariston muodostivat kuusi tekijää: työn tuottavuus, työllisyysaste, innovatiivisuus, koulutustaso, yritysdynamiikka sekä teollisuusvaltaisuus. Suomen seutukuntien kilpailukykyä on seurattu Turun kauppakorkeakoulun Porin yksikössä koko 2000-luvun ajan.

Valtiotieteen tohtori Timo Aro on tarkastellut Suomen 26 suurimman kaupungin absoluuttista ja suhteellista elinvoimaa 5 teeman ja 40 muuttujan avulla vuosina 2005–2013¹⁶. Absoluuttisessa elinvoimassa Espoo, Vantaa ja Helsinki sijoittuivat ensimmäisille sijoille, kun Vaasa sijoittui neljännelle sijalle. Hyvä sijoitus absoluuttisessa

¹⁴ Vaasan seutukuntaan kuuluvat Vaasa, Mustasaari, Vöyri, Maalahti ja Korsnäs. Vaasan seutuun kuuluvat lisäksi Laihia ja Isokyrö. Vaasan seutukunta on maan 11. suurin seutukunta ja Vaasan seutu maan 10. suurin työssäkäyntialue.

¹⁵ Suomen seutukuntien kilpailukyky 2013 (Turun yliopiston kauppakorkeakoulun Porin yksikkö 2015).

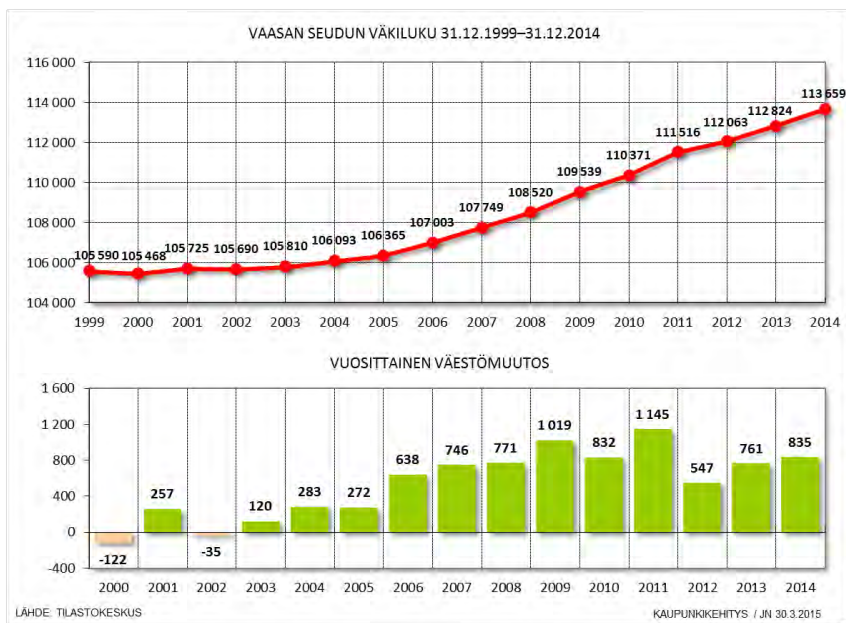
¹⁶ Kaupunkien elinvoiman vertailuanalyysi. Suurten ja keskisuurten kaupunkien absoluuttinen ja suhteellinen elinvoima vuosina 2005–2013 (Timo Aro 2015); Vertailuanalyysi suurten kaupunkiseutujen elinvoimasta vuosina 2000–2012 (Timo Aro 2014).

elinvoimassa perustuu pitkäaikaiseen myönteiseen kehitykseen erityisesti aluetalouden, työpaikkakehityksen, osaamisen ja vetovoiman osalta. Suhteellinen elinvoima taas osoittaa, mitkä kaupungit ovat eniten kyenneet parantamaan asemaansa ja kilpailukykyään. Parhaimmilla sijoilla ovat Seinäjoki, Vaasa ja Kokkola. Kun Vaasan erinomaiset sijoitukset absoluuttisessa ja suhteellisessa elinvoimassa lasketaan yhteen, kaupunki on Suomen elinvoimaisin.

Aro on myös tarkastellut Suomen suurten kaupunkiseutujen elinvoimaa ja kilpailukykyä vuosina 2000–2012. Tässäkin tutkimuksessa hän hyödynsi laajaa mittaristoa. Tarkastelu osoitti, että Vaasan seutukunta on koko maan toiseksi kilpailukykyisin. Tutkimus osoitti myös, että Vaasan seutukunta on onnistunut merkittävästi kohentamaan asemaansa 2000-luvun alkuun verrattuna.

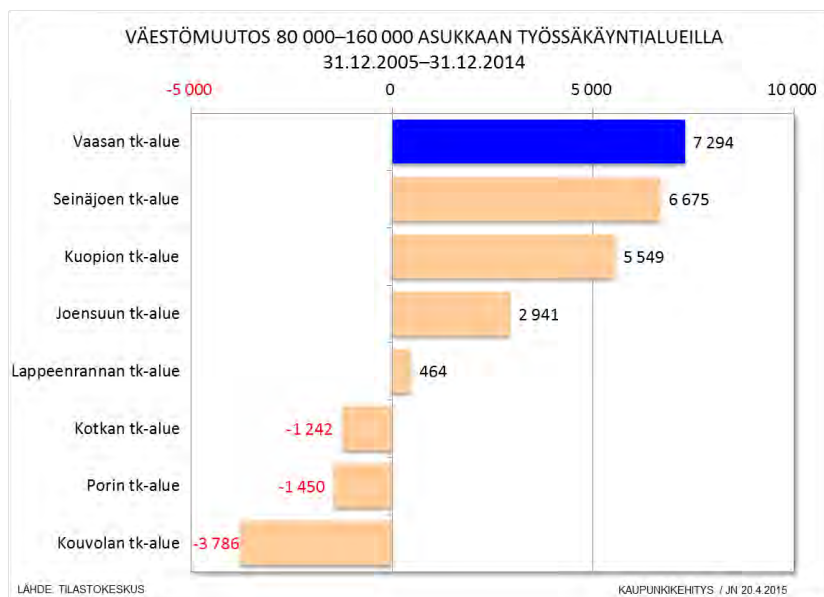
3.2 Väestökehitys

Vaasan seudun väkiluku kasvoi 8 069 asukkaalla 31.12.1999–31.12.2014. Seutu kasvaa kuudenneksi nopeimmin Suomen 41 työssäkäyntialueen¹⁷ joukossa (2005–2014). Kokoluokassaan seudun väkiluvun kasvu on suurin. Seutu on maan 10. suurin työssäkäyntialue 113 659 asukkaallaan. Seudun väestönkasvu on kiihtynyt merkittävästi 2000-luvun alkuvuosista. Väestökehitys on hyvin erilainen seudun eri kunnissa. 2000-luvulla seudun väestönkasvu on keskittynyt Vaasaan (+5 501), Mustasaareen (+2 766) ja Laihialle (+619). Seudun muissa kunnissa väkiluku on vähentynyt; Korsnäs (-47), Maalahti (-88), Vöyri (-317) ja Isokyrö (-365). Vuodesta 2005 näiden kuntien väestökehitys on kuitenkin ollut hieman parempi. Maalahden väkiluku kasvoi 31 asukkaalla ja Korsnäsin 11 asukkaalla 31.12.2005–31.12.2014. Samalla ajanjaksolla Vöyrin väkiluku pieneni 44:lla ja Isonkyrön 202:lla.

Kuva 2. Vaasan seudun väkiluvun kehitys 2000-luvulla.

¹⁷ Tilastokeskus on luopunut kaupunkiseutualuejaostaan ja ottanut käyttöön työssäkäyntialuejaon. Tilastolliset työssäkäyntialueet on muodostettu työpaikka-pendelöintitietojen perusteella.

Kuva 3. Väestömuutos 80 000–160 000 asukkaan työssäkäyntialueilla 2005–2014.

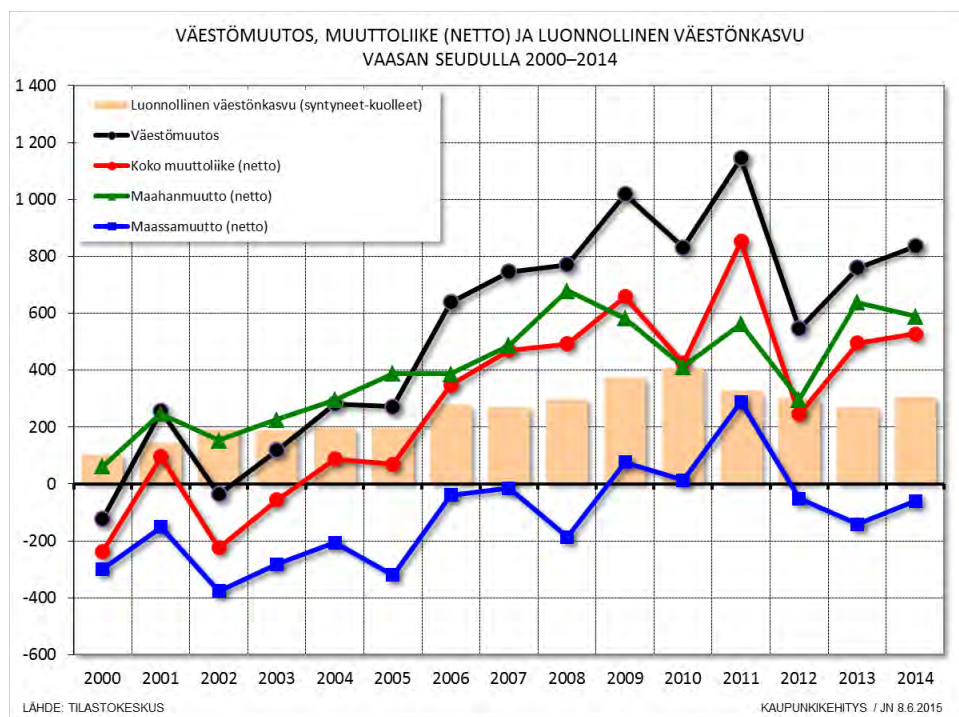
Muuttoliike ja luonnollinen väestönkasvu

Vaasan seudun väestönkasvu perustuu erityisesti maahanmuuttoon ja syntyvyyteen, jotka molemmat ovat kasvaneet tuntuvasti 2000-luvun alkuvuosiin verrattuna. Viime vuosien väestönkasvu (noin +860 asukasta/vuosi 2009–2014) jakautuu seuraavasti:

- maahanmuutto¹⁸, nettomuuttovoitto keskimäärin noin +510 asukasta vuodessa
- maassamuutto, nettomuuttovoitto keskimäärin noin +20 asukasta vuodessa
- luonnollinen väestönkasvu (syntyneet - kuolleet), keskimäärin noin +330 asukasta vuodessa

Maassamuutossa seudulla on parantamisen varaa, vaikka siinäkin on tapahtunut merkittävä muutos parempaan. Vuosina 2009–2014 maassamuutossa tuli keskimäärin 20 asukkaan vuosittainen muuttovoitto, kun seutu menetti noin 270 asukasta vuodessa vuosina 2000–2005 (yhteensä noin -1 600 asukasta). Muutosta parempaan selittää erityisesti seudun voimakas työpaikkojen määrän kasvu. Työpaikat houkuttelevat osaavaa työvoimaa. Samanaikaisesti seutu on onnistunut houkuttelemaan huomattavasti enemmän ulkomaista työvoimaa kuin useimmat muut vastaavankokoiset seudut. Tämä on tapahtunut pääosin seudun kansainvälisten yritysten, korkeakoulujen ja monikulttuurisuuden ansiosta. Kotimaisittain kaksikielinen työvoima houkuttelee mm. contact centereitä ja muita palveluyrityksiä.

¹⁸ Vaasan seudun muuttoliikkeessä merkittävä osa maahan- ja maastamuuttajiksi luokitelluista henkilöistä on Suomen kansalaisia. Seudulle muutti keskimäärin 886 maahanmuuttajaa vuodessa vuosina 2009–2014. Heistä Suomen kansalaisia oli 206 henkilöä (23,3 %). Samalla ajanjaksolla seudulta ulkomaille muutti keskimäärin 373 henkilöä vuodessa. Heistä Suomen kansalaisia oli 261 henkilöä (70 %). Suomen kansalaisten osalta tuli siis keskimäärin 55 henkilön nettomuuttotappio vuodessa vuosina 2009–2014. Muiden kansalaisuuksien osalta nettomuuttovoitto oli keskimäärin 567 henkilöä vuodessa vuosina 2009–2014.

Kuva 4. Väestömuutos, muuttoliike ja luonnollinen väestönkasvu (syntyneet-kuolleet) Vaasan seudulla 2000-luvulla.

Paluumuuttajien ja uusien muuttajien houkuttelu

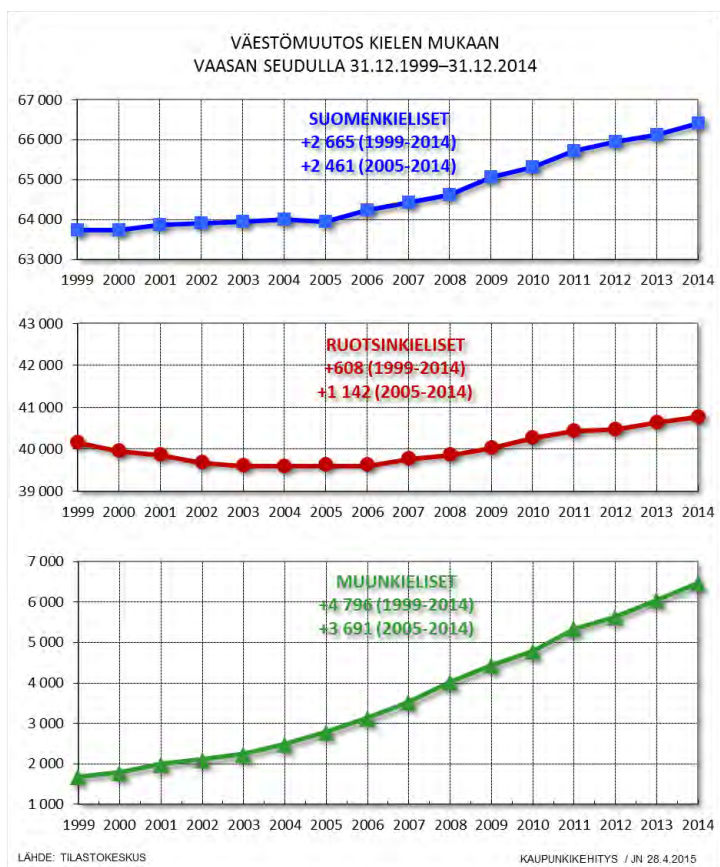
Seinäjoen ja Vaasan seutukuntien muuttoliikettä koskeneessa tutkimuksessa¹⁹ paluumuuttajat todettiin merkittäväksi muuttajaryhmäksi, sillä juurille paluu on tärkeä muuton motiivi. On paljon helpompaa houkutella alueen ennestään tuntevaa muuttamaan kuin sellaista henkilöä, jolle alue on tuntematon. Tutkimuksen kyselyn tulosten mukaan lähes puolet muuttajista oli paluumuuttajia. He tulevat myös jäädäkseen. Paluumuuttajat ovat useimmiten nuoria perheen perustamisikässä olevia. Heidän ensisijaiset muuttomotiivinsa ovat työ, asuminen ja lasten kasvuympäristö. Lisäksi ilmeni, että ruotsinkieliset muuttavat todennäköisemmin takaisin Vaasan seutukuntaan, koska heille maakunta-identiteetti ja juuret tuntuvat olevan erityisen tärkeitä. Uudismuuttajien houkuttelu on myös tärkeää, joskin haasteellisempaa. Keinoja siihen ovat erityisesti tiedotus ja markkinointi, joiden avulla voidaan parantaa imagoa ja lisätä alueeseen liitettäviä positiivisia mielikuvia. Tutkimus koski vain maassamuuttoa.

Väestökehitys kielen mukaan

Kaikki kieliryhmät ovat kasvussa Vaasan seudulla. Muunkielisten määrä on kasvanut voimakkaasti koko 2000-luvun. Heidän määränsä kasvoi 3 691 henkilöllä vuosina 2005–2014 (50 % seudun väestönkasvusta). Suomenkielisten määrä kasvoi maltillisesti vuosina 2000–2005, mutta vuodesta 2005 heidän määränsä on kasvanut 2 461 henkilöllä (34 % seudun väestönkasvusta). Ruotsinkielisten määrä väheni 2000-luvun alkuvuosina mutta rupesi kasvamaan vuodesta 2005 ja on sittemmin kasvanut 1 142 henkilöllä (16 % seudun väestönkasvusta). Vaasan seudun väkiluku (113 659) kielen mukaan 31.12.2014:

- 66 417 suomenkielistä (58,4 %)
- 40 778 ruotsinkielistä (35,9 %)
- 6 464 muunkielistä (5,7 %)

¹⁹ Olen palannut kotiseudulle jäädäkseen – Seinäjoen ja Vaasan muuttoliikkeet. Siirtolaisuusinstituutti 2013.

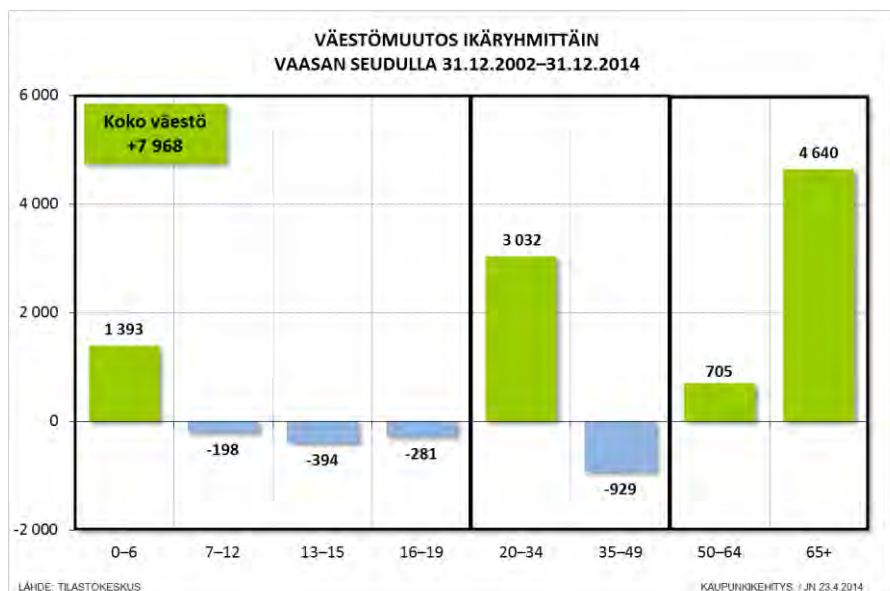
Kuva 5. Väestömuutos kielen mukaan Vaasan seudulla 2000-luvulla.

Vaasan seutu kuuluu maan kansainvälisimpiin työssäkäyntialueisiin. Ulkomaan kansalaisia on 6. eniten väestöstä (5 236 henkilöä 31.12.2014). Ulkomaan kansalaisten väestöosuus on 4,6 %, eli noin prosenttiyksikön alhaisempi kuin muunkielisten väestöosuus. Ulkomaan kansalaisia on lähes yhtä paljon kuin Oulun seudulla, joka on väestöltään noin kolme kertaa suurempi. Vaasan seudun ulkomaan kansalaiset edustavat noin 120 kansallisuutta, ja seudulla puhutaan noin 100 eri kieltä.

Vaasan kolmen suurimman yrityksen paikallisissa yksiköissä työskentelee yhteensä noin 200 ulkomaan kansalaista. Seudun kansainvälisyys edistää paikallisten yritysten liiketoimintaa ja helpottaa sekä uusien kotimaisten vientihakuisten että ulkomaisten yritysten etabloitumista seudulle. Kansainvälisen ilmapiirin syntymistä ovat edistäneet paitsi vientipainotteinen elinkeinoelämä myös oppilaitokset, joissa on runsaasti ulkomaisia opiskelijoita. Englanninkieliset päiväkotiryhmät, kielikylpyopetus päiväkodeissa ja perusopetuksessa, kansainväliseen ylioppilastutkintoon valmistava englanninkielinen IB-lukio sekä korkeakoulujen ja yliopistojen vieraskieliset opetusohjelmat ovat käytännön kansainvälisyyskasvatusta parhaimmillaan.

Väestökehitys ikäryhmittäin

Ikäryhmittäinen tarkastelu seudun väestökehityksestä vuosina 2002–2014 paljastaa, että kasvu on ollut suurin 65+ -vuotiaiden (+4 640) ja 20–34-vuotiaiden ikäryhmässä (+3 032). Myös 0–6-vuotiaiden (+1 393) ja 50–64-vuotiaiden (+705) määrä on kasvanut. Muut ikäryhmät (7–19- ja 35–49-vuotiaat) ovat pienentyneet. 7–19-vuotiaiden määrässä tulee kuitenkin tapahtumaan kasvua tulevina vuosina, kun 0–6-vuotiaat varttuvat. Myös 35–49-vuotiaiden määrä tulee kasvamaan 20–34-vuotiaiden vanhetessa. Nuorten aikuisten määrän kasvu on erittäin myönteinen asia seudun työvoimatarpeen kannalta. Se näkyy myös vauvabuumina. 0-vuotiaita oli keskimäärin 1 328 vuodessa vuosina 2008–2014, kun niitä oli keskimäärin 1 168 vuodessa vuosina 2000–2005. 0-vuotiaita oli 1 363 vuonna 2014. Kehitys on erittäin myönteinen.

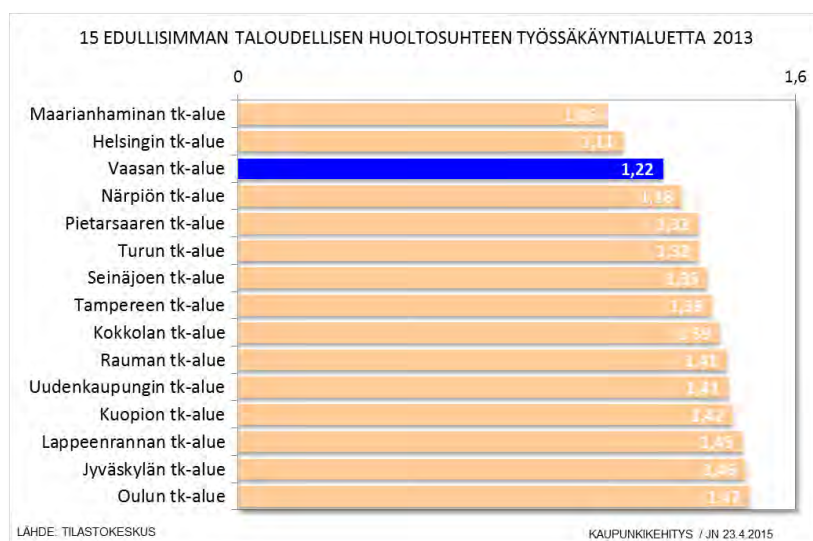
Kuva 6. Toteutunut väestömuutos ikäryhmittäin Vaasan seudulla 2002–2014.

Väestöennusteet

Seudun taloudellisella kehityksellä on suurin vaikutus tulevaan väestökehitykseen. Viime vuosien hyvä kehitys on näkynyt voimakkaana väestönkasvuna. Mikäli seudun nykyinen väestönkasvu (noin 860 asukasta vuodessa) jatkuu yhtä voimakkaana, asukasmäärä kasvaa noin 5 000 asukkaalla vuoteen 2020 mennessä, noin 14 000 asukkaalla vuoteen 2030 mennessä ja noin 23 000 asukkaalla vuoteen 2040 mennessä. Seudun rakennemallityössä, joka laadittiin vuosien 2012–2014 aikana, asetettiin kunnianhimoisempi väestötavoite; 30 000–50 000 asukasta vuoteen 2040 mennessä. Tavoite tarkoittaa noin +1 000–1 800 uutta asukasta/vuosi. Näin suuren väestönkasvun toteutuminen edellyttää seudun työpaikkakehityksen merkittävää voimistumista.

Taloudellinen huoltosuhde

Vaasan seudulla oli 3. edullisin taloudellinen huoltosuhde maan 41 työssäkäyntialueen joukossa vuonna 2013. Se on edullisempi vain Helsingin ja Maarianhaminan työssäkäyntialueilla. Taloudellinen huoltosuhde on edullinen myös kaikilla Vaasan naapurialueilla, eli Närpiön, Pietarsaaren, Seinäjoen ja Kokkolan työssäkäyntialueilla. Taloudellinen huoltosuhde osoittaa, kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa (eli 0-14-vuotiaita, opiskelijoita, varusmiehiä ja eläkeläisiä) ja työtöntä on yhtä työllistä kohti. Vaasan seudulla on yhtä työllistä kohden 1,22 työelämän ulkopuolella olevaa.

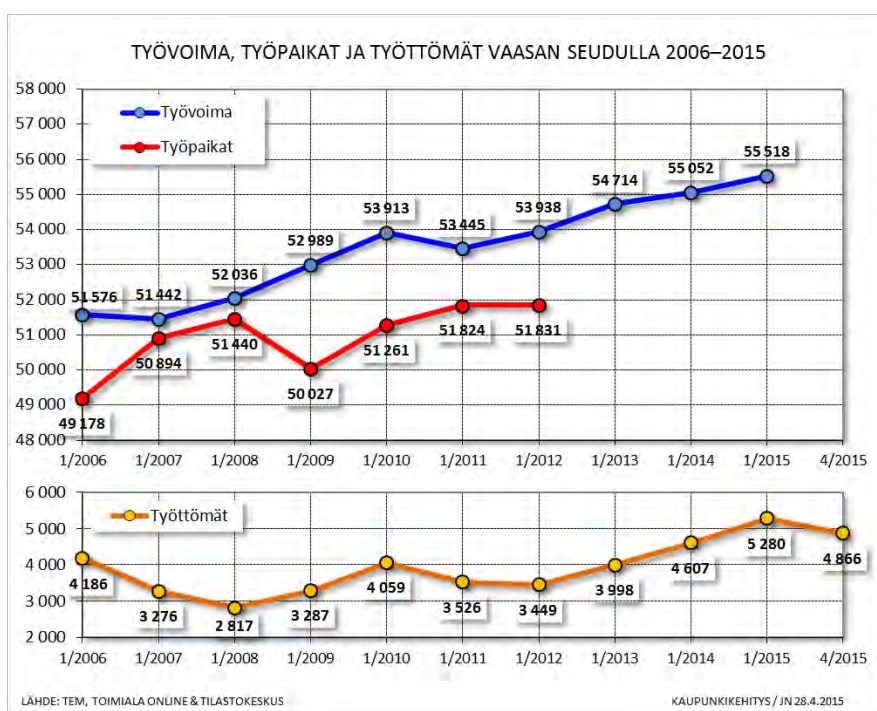
Kuva 7. Viidentoista edullisimman taloudellisen huoltosuhteen työssäkäyntialuetta 2013.

Työvoiman saatavuus

Erityisesti osaavan työvoiman saatavuus heikkenee lähitulevaisuudessa koko Suomessa. Sen seurauksena alueiden välinen kilpailu osaavasta työvoimasta kiristyy. Ne seudut, jotka pystyvät houkuttelemaan varsinkin nuoria osaajia, ovat voittajia. Seudun korkeakouluilla ja elinkeinoelämällä on suurin merkitys tässä. Olennaisinta on laaja tarjonta houkuttelevia työ- ja opiskelupaikkoja. Seudun koolla on tässä erittäin suuri merkitys. Suuremmilla seuduilla on laajempi kirjo opiskelupaikkoja ja eri alojen työpaikkoja. Usealla seudulla maahanmuuttajat ovat erittäin tärkeitä osaavan työvoiman turvaamisessa. Suomessa kaupunkiseudut ovat onnistuneet houkuttelemaan maahanmuuttajia vaihtelevalla menestyksellä.

Vaasan seudun työvoima kasvoi 3 998 henkilöllä vuosina 2006–2014 (7,8 %), kun työpaikkojen määrä kasvoi 2 653:lla (5,4 %) vuosina 2006–2012. Uuden työvoiman suureen tarpeeseen nähden seudun kehitys on ollut hyvä. Pohjanmaan ELY-keskuksen laskelmien²⁰ mukaan työvoimasta²¹ poistuu noin 3 100 henkilöä Vaasan kaupungissa ja noin 4 700 henkilöä Vaasan seutukunnassa²² vuosina 2013–2017. Suurin syy on eläköityminen. Työttömien määrä kasvoi 680:lla (16,2 %) Vaasan seudulla 1/2006–4/2015. Tästä huolimatta seudun työttömyysaste kuuluu edelleen maan alhaisimpiin. Seudun työttömyysaste oli keskimäärin 9,2 % tammi-huhtikuussa 2015.

Kuva 8. Työvoima, työpaikat ja työttömät Vaasan seudulla 2006–2015. Viimeisin työttömyystieto on 4/2015, viimeisin työvoimatieto 1/2015 ja viimeisin työpaikkatieto 1/2012.

3.3 Työpaikkakehitys

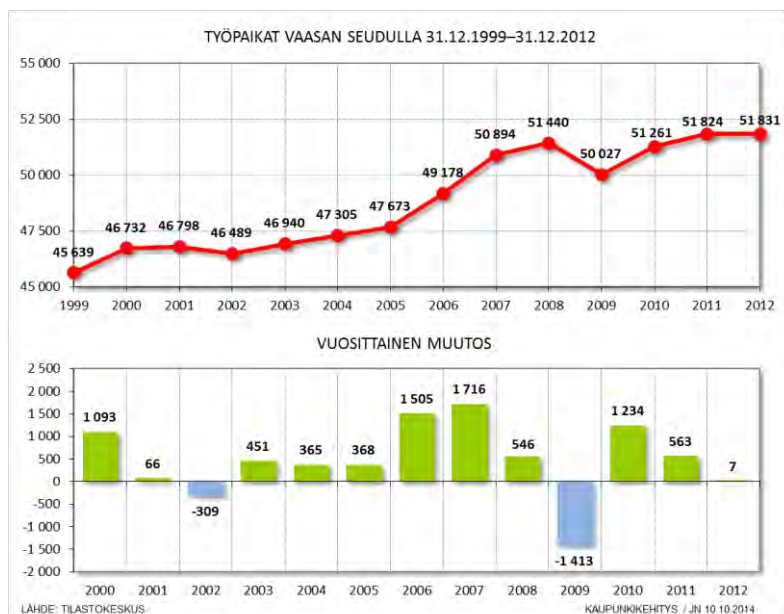
Työpaikkakehitys 2000-luvulla

Vaasan seudun työpaikkakehitys on ollut hyvin suotuisa 2000-luvulla. Työpaikkojen määrä kasvoi 6 192:lla vuosina 2000–2012. Vaasan osuus kasvusta oli lähes 90 % (+5 536). Vaasan lisäksi merkittävää kasvua oli Mustasaaressa (+774). Seudulla oli 51 831 työpaikkaa vuoden 2012 lopussa ja Vaasan osuus niistä oli 73 % (38 054 työpaikkaa). Pitkän aikavälin kehitystä ajatellen on tärkeää, että uusia työpaikkoja syntyy myös Vaasan muihin naapurikuntiin.

²⁰ Laskelmat perustuvat Foredatan maakunnittaiseen ennusteeseen.

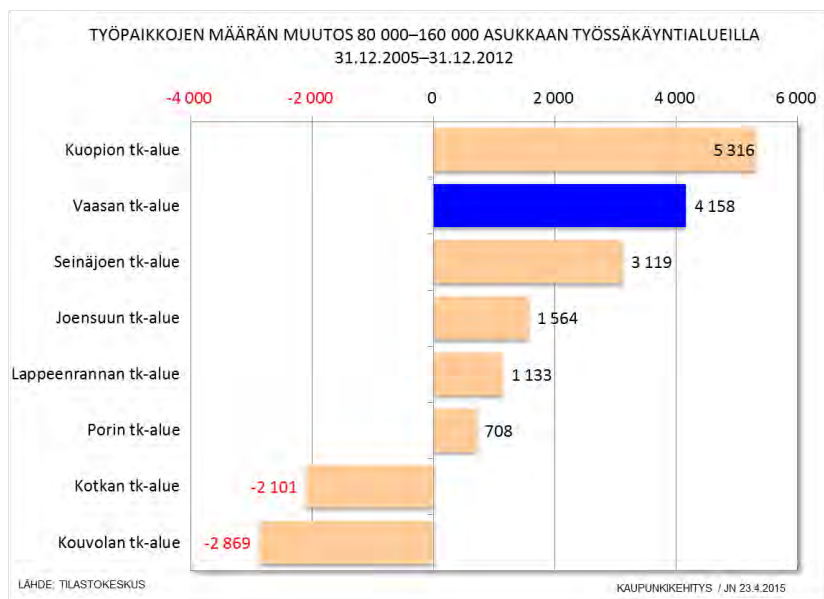
²¹ Työvoimaan kuuluvat kaikki ne 15–74-vuotiaat henkilöt, jotka ovat työllisiä tai työttömiä.

²² Vaasan seutukuntaan kuuluvat Vaasa, Mustasaari, Vöyri, Maalahti ja Korsnäs, eli se on pienempi kuin Vaasan seutu.

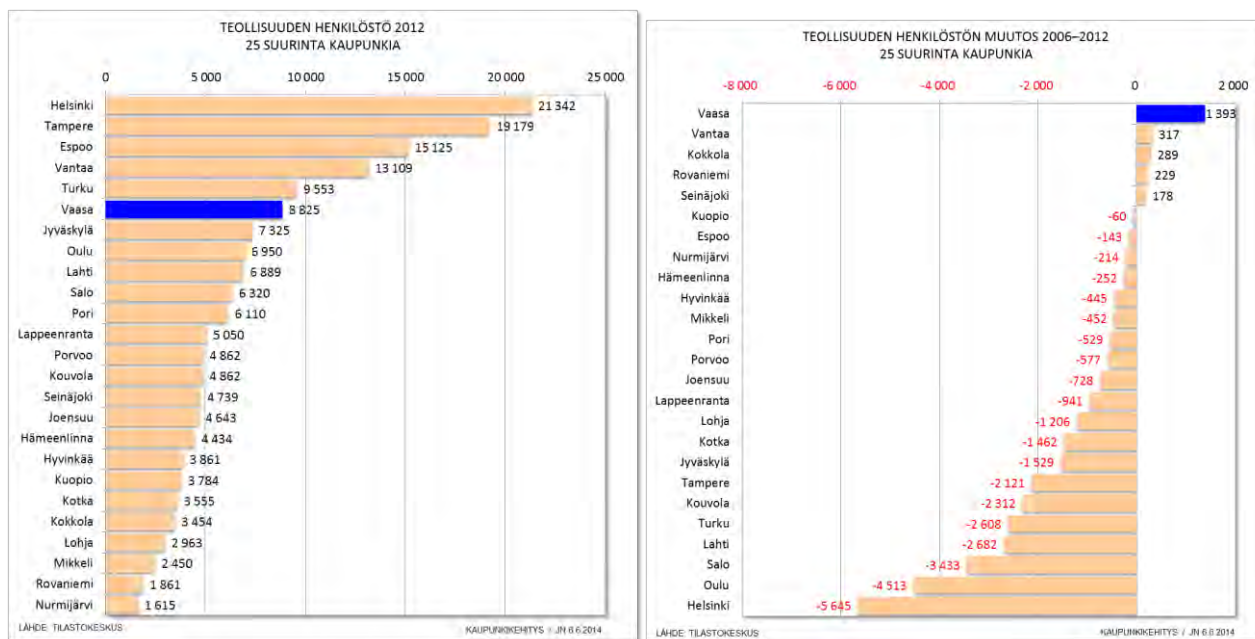
Kuva 9. Työpaikkakehitys Vaasan seudulla 2000-luvulla.

Työpaikkakehityksessä Vaasan seutu pärjää loistavasti maamme muihin työssäkäyntialueisiin verrattuna. Seudun työpaikkojen määrän kasvu oli 7. suurin maamme 41 työssäkäyntialueen joukossa vuosina 2005–2012. Saman kokoluokan työssäkäyntialueiden joukossa Vaasan seudun työpaikkojen määrän kasvu oli 2. suurin.

Kuva 10. Työpaikkojen määrän muutos 80 000–160 000 asukkaan työssäkäyntialueilla 2005–2012.

Vaasan kaupungissa on 6. eniten teollisuustyöpaikkoja, vaikka kaupunki on väestöltään 15. suurin. Kaupungin teollisuustyöpaikkojen määrän kasvu oli ylivoimaisesti suurin 25 suurimman kaupungin joukossa vuosina 2006–2012. Teollisuustyöpaikkojen määrä väheni useimmissa kaupungeissa, kun niiden määrä kasvoi lähes 1 400:lla Vaasassa.

Kuva 11. Teollisuuden henkilöstö 2012 ja muutos 2006–2012 25 suurimmassa kaupungissa.

Yrityskannan kehitys

Yrityskanta on tasaisessa kasvussa Vaasan seudulla. Nettokasvu (aloittaneet - lopettaneet yritykset) oli 158 yritystä Q1/2013–Q3/2014. Seudun yritys-kanta on ollut kasvussa pidemmän ajan²³. Useimmat uudet yritykset ovat pienyrityksiä.

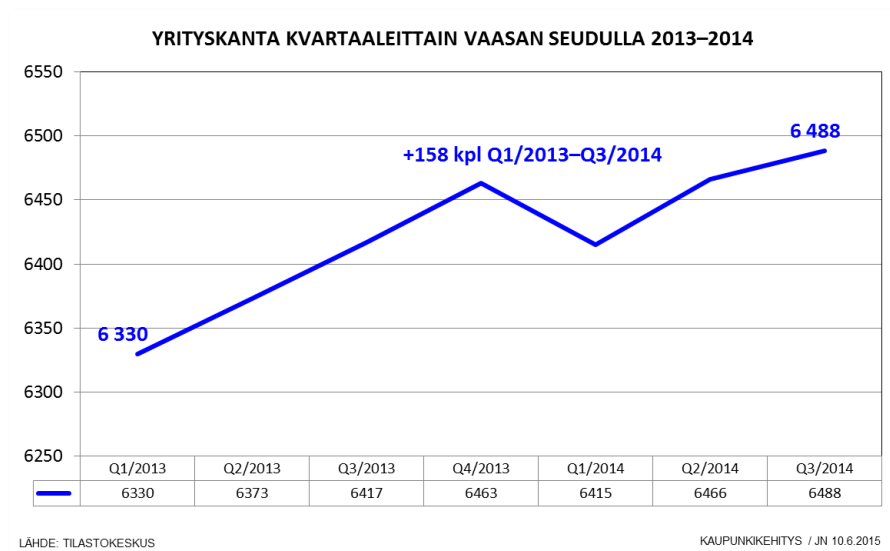
Timo Aron tutkimuksen²⁴ mukaan yritysperustanta (aloittaneet - lopettaneet yritykset) kasvoi vain Vaasan (5,4 %) ja Kotkan (2,9 %) kaupungeissa vuosina 2010–2013 suhteessa aikaisempaan kehitykseen (2005–2009). Yritysperustanta väheni 24 kaupungissa. Tutkimuksen kohdejoukko sisälsi kaikki suuret ja keskisuuret kaupungit ja jokaisesta maakunnasta vähintään keskuskaupungin. Yhteensä kaupunkeja oli 26 kpl. Yritysperustanta suhteessa olemassa olevaan yritys-kantaan oli vilkkainta Espoossa (30,3 promillea), Jyväskylässä (28,1 promillea) ja Oulussa (27,4 promillea) vuosina 2010–2013. Tässä Vaasa on 13. sijalla (20,0 promillea).

EK:n Kuntaranking 2015 -tutkimuksella²⁵ selvitettiin, kuinka vetovoimaisia Suomen seutukunnat ovat yritysten sijaintipaikkoina. Tutkimuksessa tarkasteltiin 25 seutukuntaa. Vaasan seutukunta sijoittui kolmanneksi. Edellisessä tutkimuksessa vuodelta 2012 Vaasa oli yhdeksännellä sijalla. Tutkimuksessa hyödynnettiin kahdentyyppistä aineistoa: aluekohtaisia kuntatalous- ja yrittäjyystilastoja sekä yritysjohtajille suunnattua kyselyä, johon vastasi yhteensä noin 2 000 yritysjohtajaa eri puolilta Suomea.

²³ Tilastokeskuksen yritystilastojärjestelmän uudistuksesta johtuen tietoja ei voi verrata vuotta 2013 aikaisempien vuosien tietoihin.

²⁴ Kaupunkien elinvoiman vertailuanalyysi. Suurten ja keskisuurten kaupunkien absoluuttinen ja suhteellinen elinvoima vuosina 2005–2013 (Timo Aro 2015).

²⁵ Kuntaranking 2015. Elinkeinoelämän keskusliitto.

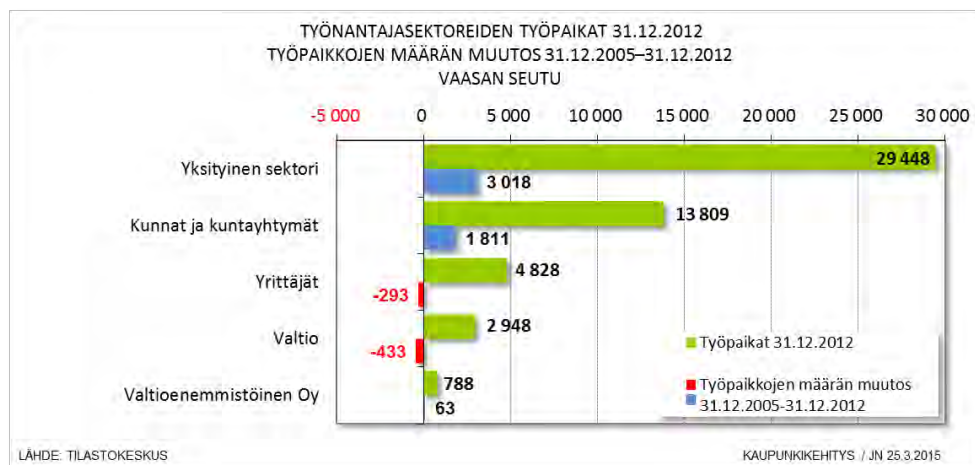
Kuva 12. Yrityskanta kvartaaleittain Vaasan seudulla Q1/2013–Q3/2014.

Työpaikkaennuste

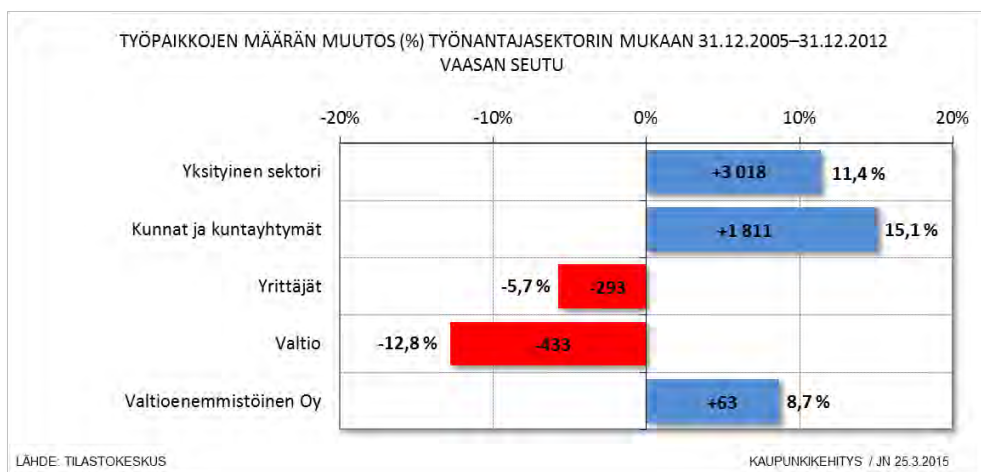
Vaasan seudulla työpaikkojen määrä kasvoi keskimäärin 476:lla vuodessa vuosina 2000–2012 ja mikäli sama kehitys jatkuu, seudulle syntyy noin 4 300 uutta työpaikkaa vuoteen 2020 mennessä tai noin 9 000 uutta työpaikkaa vuoteen 2030 mennessä. Seudun rakennemallityössä asetettu työpaikkatavoite on 15 000–25 000 työpaikkaa vuoteen 2040 mennessä. Uutta työvoimaa tarvitaan uusien työpaikkojen täyttämiseen sekä eläköityvän työvoiman korvaamiseen. Uuden työvoiman tarve on hyvin suuri ja seutujen kamppailu ammattitaitoisesta työvoimasta kiihtyy entisestään.

3.4 Työpaikkakehitys toimialoittain

Yksityisellä sektorilla on 29 448 työpaikkaa Vaasan seudulla, eli 56,8 % seudun 51 831 työpaikasta. Yksityisen sektorin työpaikkojen määrä on kasvanut eniten vuoden 2005 lopusta (+3 018 / 11,4 %). Kunnallisten työpaikkojen määrä on kasvanut 1 811:lla (15,1 %). Kuntasektorin suhteellinen kasvu on siis ollut suurempi. Kuntasektorilla on 13 809 työpaikkaa seudulla. Yrittäjien työpaikkojen määrä on vähentynyt 293:lla (-5,7 %) ja valtion työpaikkojen määrä 433:lla (-12,8 %). Valtioenemmistöisten osakeyhtiöiden työpaikkojen määrä on sen sijaan kasvanut (+63 / 8,7 %).

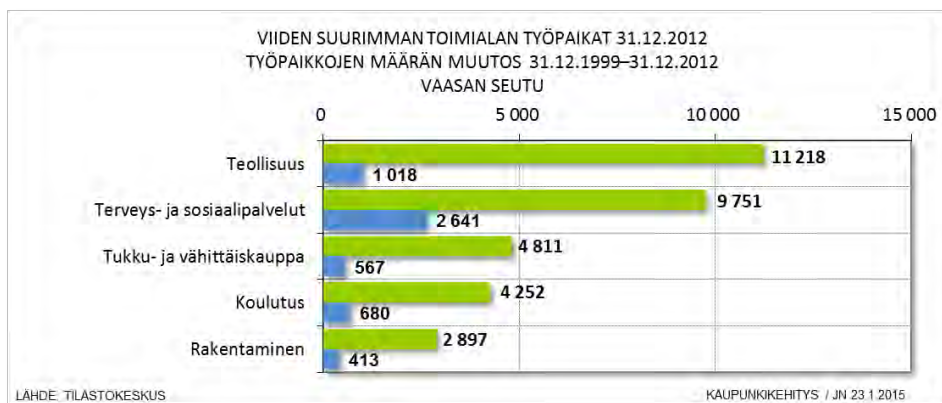

Kuva 13. Työnantajasektoreiden työpaikat Vaasan seudulla 2012 ja työpaikkojen määrän muutos 2005–2012.

Kuva 14. Työpaikkojen määrän muutos (%) työnantajasektorin mukaan Vaasan seudulla 2005–2012.

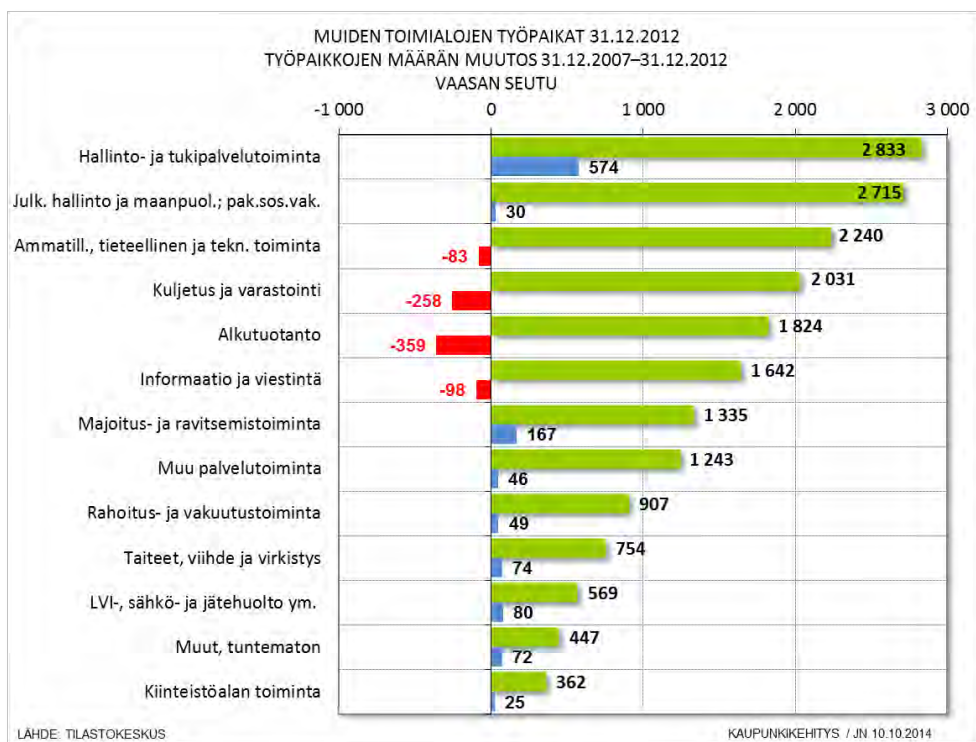
Toimialoittain tarkasteltuna työpaikkojen määrän kasvu on ollut suurin työpaikkamäärältään suurimmilla toimialoilla. Teollisuus on suurin toimiala 11 218 työpaikalla. Teollisuuden työpaikkojen määrän kasvu oli toiseksi suurin (+1 018) vuosina 2000–2012. Osa teollisuuden T&K-työpaikoista löytyvät toimialalta ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta (kuvataan alla), jossa on niin yksityisen kuin julkisen sektorin T&K-työpaikkoja. Työpaikkojen määrän kasvu oli suurin terveys- ja sosiaalipalveluissa (+2 641). Terveys- ja sosiaalipalvelujen työpaikkojen määrän kasvu on siis ollut hyvin merkittävä, ja kasvu jatkuu voimakkaana. Koulutuksen työpaikkojen määrä kasvoi +680:lla, tukku- ja vähittäiskaupan +567:lla ja rakentamisen +413:lla. Viiden suurimman toimialan osuus seudun koko työpaikkojen määrän kasvusta oli noin 86 % vuosina 2000–2012.

Taulukko 15. Viiden suurimman toimialan työpaikat Vaasan seudulla 2012 ja työpaikkojen määrän muutos 1999–2012.

Alla on kuvattu muiden, pienempien toimialojen työpaikkojen määrää vuonna 2012 ja työpaikkojen määrän muutosta 31.12.2007–31.12.2012²⁶. Näistä toimialoista hallinto- ja tukipalvelutoiminta kasvoi eniten (+574 työpaikkaa) kyseisenä ajanjaksona. Työpaikkojen määrä väheni eniten alkutuotannossa (-359) sekä kuljetuksessa ja varastoinnissa (-258).

²⁶ Useamman muun pienemmän toimialan osalta (noin 300–2 800 työpaikkaa) löytyy vertailukelpoista tietoa vasta 31.12.2007 lähtien. Syy on Tilastokeskuksen toimialaluokituksen muutos.

Kuva 16. Muiden toimialojen työpaikat 2012 ja työpaikkojen määrän muutos 2007–2012.

3.4.1 Energiakeskittymä

Vaasan seudun energiakeskittymä on Pohjoismaiden suurin. Se työllistää noin 11 000 henkilöä. Keskittymässä on noin 140 yritystä, joiden yhteenlaskettu liikevaihto on noin 4,4 miljardia euroa (2013). Liikevaihdosta noin 80 % tulee viennistä. Energia- ja ympäristöteknologioista on muodostumassa Suomen viennin uusi veturi. Vaasan seudulta löytyy monipuolista osaamista ja vahvoja resursseja vastaamaan alan haasteisiin. Energiakeskittymän merkitys koko Suomen vientitulojen kannalta on hyvin merkittävä. Keskittymän osuus maan energiategnologiaviennin arvosta on noin 30 % ja osuus maan teknologiaviennin arvosta noin 12 %. Vaasan seudun osuus koko maan väestöstä on vain noin 2 %.

Vaasan seudun suurten kansainvälisten energiategnologiayritysten on arvioitu generoivan seudun eri alihankinta-yrityksissä vähintään yhden työpaikan jokaista omaa työntekijäänsä kohden. Yrittäjäjärjestöt arvioivat, että Pohjanmaalla on yli 120 pk-yritystä, jotka toimivat energiategnologian alihankkijoina. Toimintojen ulkoistamisen edellytyksenä on, että alihankkijalla on syvällisempää erikoisosaamista ja esimerkiksi parempi konekanta ulkoistettavan työn suorittamiseen kuin mitä päähankkijalla on. Alan veturit rohkaisevatkin alihankkijoitaan kehittämään toimintaansa sekä solmimaan uusia liikesuhteita liiketaloudellisten riskien hajauttamiseksi, joustavuuden varmistamiseksi ja osaamisen kehittämiseksi. Huippuluokan alihankintayritys osoittaa halua ja rohkeutta panostaa toimintansa kehittämiseen, sillä jatkuva uudistuminen on tärkeää kilpailukyyn ylläpitämiseksi. Keskeisimmät alihankkijat ovat päämiehilleen strategisia kumppaneita. Asiantuntevat alihankintayritykset luovat hyvän perustan myös uusien yritysten etabloitumiselle ja vahvistavat energiakeskittymän asemaa edelleen. Seutu on myös pyrkinyt aktiivisesti edistämään alihankkijoiden kilpailukykyä eri projekteissa.

3.4.2 Muut teollisuusyritykset

Vaasan seudulla on arviolta noin 1 200 teollisuustyöpaikkaa energiakeskittymän ulkopuolisissa teollisuusyrityksissä. Alla on kuvaus vähintään noin 40 henkilöä työllistävien teollisuusyritysten työpaikoista toimialan mukaan. Poikkeuksen muodostaa mekaaninen puunjalostus, jossa yritykset ovat pieniä mutta jossa yhteenlaskettu työntekijöiden määrä on melko suuri.

Kuva 17. Energiakeskittymän ulkopuolisten, yli 40 henkilöä työllistävien teollisuusyritysten työpaikat toimialoittain Vaasan seudulla 2013/2014. Lähde: yritykset, Taloussanomata ja Metsäkeskus (puunjalostus).

	Työntekijöitä	Liikevaihto (milj. €)	Viennin osuus liikevaihdosta	Yritysten määrä	Muuta
Puunjalostus	250–300	ei tietoa	ei tietoa	n.70	Sahaus- ja höyläystoiminta, rakennuspuusepäntuotteet, sisustus-/kalustevalmistus, puupakkaukset, ym.
Talotehtaat	150–200	25–35	Useimpien yritysten viennin osuus on pieni. Yhdellä yrityksellä se oli kuitenkin noin 50 % muutama vuosi sitten.	4	Suhdanneherkällä alalla henkilöstön määrä ja liikevaihto vaihtelee suuresti vuodesta toiseen.
Veneala	160–200	23–30	70–85 %	1 suuri yritys ja kolme pientä, alle 5 työntekijän yritystä.	Venealan yritysmäärä koskee vain varsinaisia venevalmistajia, eli venealan komponenttivalmistajat, palvelut ja kauppa eivät sisälly tähän.
Hiontatuotteiden valmistus	170	135 (emoyritys)	95 % (emoyritys)	1	Emoyrityksen tuotantoyksikkö.
Elintarvikeala	100	34	ei tietoa	2	Elintarvikealalla ei toimi merkittäviä yrityksiä Vaasan seudulla. Kehitys on pitempään ollut negatiivista muutamaa poikkeusta ja pienempiä yrityksiä lukuun ottamatta. Tässä ei ole kartoitettu pieniä alan yrityksiä.
Rakennusmuovien valmistus	90	15	40 %	1	Yritys valmistaa kiinnitys- ja erikoiskattotarvikkeita.
Maa- ja metsätalouskoneiden valmistus	65	23,4	80 %	1	
Puutavara-autojen päällerakenteiden ja pankkojen valmistus	45	14	65–70 %	1	Yrityksen henkilöstön määrä yli kaksinkertaistui ja liikevaihto lähes kolminkertaistui vuosina 2009–2013.

Taulukko 1. Energiakeskittymän ulkopuolisten, yli 40 henkilöä työllistävien teollisuusyritysten työpaikat toimialoittain Vaasan seudulla 2013/2014. Lähde: yritykset, Taloussanomata ja Metsäkeskus (puunjalostus).

3.4.3 Muut yksityisen sektorin työpaikat

Seuraavassa kuvataan toimialoja, joissa on pääosin kyse yksityisen sektorin työpaikoista paria poikkeusta lukuun ottamatta. Ne ovat lähinnä terveys- ja sosiaalipalvelut, taiteet, viihde ja virkistys sekä LVI-, sähkö- ja jätehuolto ym.

	Työpaikkoja yhteensä 31.12.2012	Muutos 31.12.2007- 31.12.2012	Muutos 31.12.1999- 31.12.2012	Muuta
Terveys- ja sosiaalipalvelut	9 751	1 299	2 641	THL:n arvion mukaan yksityisten työpaikkojen osuus terveys- ja sosiaalipalveluiden työpaikoista on nykyään noin 15–20 %. Vaasan seudulla tämä tarkoittaa noin 1 400–2 000 työpaikkaa. Niin julkisen kuin yksityisen sektorin kasvu on ollut merkittävä 2000-luvulla.
Tukku- ja vähittäiskauppa	4 811	-59	567	Työpaikkojen määrä kasvoi keskimäärin 78:lla/vuosi vuosina 2000-2007. Työpaikkojen määrä on sittemmin vähentynyt 12:lla/vuosi.
-Vähittäiskauppa	2 783	174	ei tietoa	Vähittäiskaupan liikevaihto kasvoi 158 milj. € 2007-2012. Liikevaihto oli yhteensä 984 milj. € vuonna 2012. Se oli lähes yhtä suuri kuin Seinäjoen seudulla (990 milj. €), joka on väestöltään lähes samankokoinen kuin Vaasan seutu. Vähittäiskaupassa työskentelee 2 960 henkilöä Seinäjoen seudulla, eli 177 enemmän kuin Vaasan seudulla.
-Tukkukauppa	2 082	-233	ei tietoa	Tukkukaupan työpaikkojen määrä väheni 2007-2012.
Rakentaminen	2 897	-337	413	Viime vuosien huono kehitys johtuu suurilta osin työpaikkojen määrän merkittävästä vähenemisestä vuosina 2008–2009 (noin -500). Sittemmin työpaikkojen määrä on kasvanut noin 150:lla. Rakentamisen liikevaihtotrendin kasvu oli toiseksi suurin Pohjanmaalla Q3/2013–Q3/2014 (+2,9 %). Kasvu oli hieman suurempi vain Uudellamaalla (+3,1 %). 15 maakunnassa rakentamisen liikevaihtotrendi kehittyi negatiivisesti (-0,2 %...-10,9 %). Pidemmän aikavälin tarkastelut osoittavat, että Pohjanmaan rakentamisen liikevaihtotrendi on kehittynyt selvästi muuta maata paremmin vuodesta 2011 lähtien.
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	2 833	574	ei tietoa	Hallinto- ja tukipalvelutoiminnan työpaikkojen määrä kasvoi voimakkaasti 2007-2012. Työpaikoista 40 % on kiinteistön- ja maisemanhoidossa, 31 % työllistämistoiminnassa, 15 % liike-elämän hallinto- ja tukipalveluissa, 6 % turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalveluissa, 5 % vuokraus- ja leasingtoiminnassa ja 3 % matkailutoiminnassa (ks. majoitus- ja ravitsemistoiminnan työpaikat alla).
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	2 240	-83	ei tietoa	Merkittävä osa työpaikoista on yksityisen ja julkisen sektorin T&K-työpaikkoja. T&K-henkilöstön määrän kehitystä on kuvattu yllä kohdassa "T&K-panostukset". Toimialaan kuuluu myös lakiasia- ja laskentatoimen palvelut, pääkonttorien toiminta, liikkeenjohton konsultointi, arkkitehti- ja insinööripalvelut, tekninen testaus ja analysointi, tieteellinen tutkimus ja kehittäminen, mainostoiminta ja markkinatutkimus, muut erikoistuneet palvelut liike-elämälle ja eläinlääkintäpalvelut.
Kuljetus ja varastointi	2 031	-258	ei tietoa	Kuljetuksen ja varastoinnin työpaikkojen määrä väheni noin 200:lla vuosina 2009-2010. Sittemmin työpaikkojen määrä on vähentynyt noin 60:lla
Alkutuotanto	1 824	-359	-1 005	Työpaikkojen määrä väheni keskimäärin 81:lla/vuosi vuosina 2000-2007 ja on sittemmin vähentynyt keskimäärin 72:lla/vuosi. Alkutuotantoon kuuluvat seuraavat alatoimialat: Kasvinviljely ja kotieläintalous, riistatalous ja niihin liittyvät palvelut, metsätalous ja puunkorjuu, kalastus ja vesiviljely sekä kaivostoiminta ja louhinta. Alkutuotantoon kuuluu myös turkistarhaus, joka on hyvin merkittävä elinkeino Pohjanmaalla. Vaasan seudulla on noin 200 aktiivista tarhaa (Pohjanmaalla niitä on noin 500). Vaasan seudun tarhojen myynnin arvo on noin 35 milj. € (Pohjanmaan tasolla noin 130 milj. €).
Informaatio ja viestintä	1 642	-100	ei tietoa	Työpaikkojen määrä kasvoi 65:lla vuonna 2012.
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	1 335	167	ei tietoa	Valtaosa työpaikoista on ravitsemistoiminnan työpaikkoja.
Muu palvelutoiminta	1 243	46	ei tietoa	Toimialaan kuuluu mm. järjestöjen toiminta, tietokoneiden, henkilökohtaisten ja kotitaloustavaroiden korjaus ja muut henkilökohtaiset palvelut.
Rahoitus- ja vakuustoiminta	907	49	ei tietoa	Noin 80 % työpaikoista on Vaasan kaupungissa.
Taiteet, viihde ja virkistys	754	74	ei tietoa	Noin 90 % työpaikoista on Vaasan kaupungissa.
LVI-, sähkö- ja jätehuolto ym.	569	80	ei tietoa	Kyse on mm. vesihuollon, viemäri- ja jätevesihuollon, jätehuollon ja muu ympäristön puhtaanapidon sekä sähkö-, kaas- ja lämpöhuollon ja jäähdytysliiketoiminnan työpaikoista.
Kiinteistöalan toiminta	362	25	ei tietoa	Noin 80 % työpaikoista on Vaasan kaupungissa.

Taulukko 2. Toimialat, joissa on pääosin kyse yksityisen sektorin työpaikoista. Koko 2000-luvun tiedot löytyvät vain parin toimialan osalta. Lähde: Tilastokeskus ja THL.

3.5 Innovaatiokyky

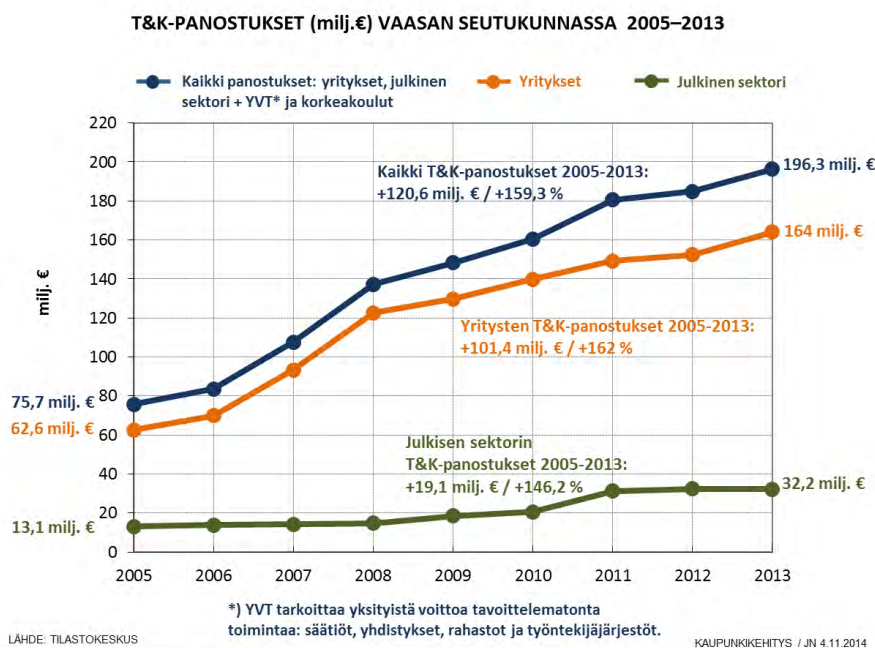
Tutkimus- ja koulutuspanostukset (T&K)

Vaasan seutukunnan kaikki T&K-panostukset olivat 196,3 milj. € vuonna 2013 (6. eniten seutukunnista). Yritysten osuus panostuksista on 164 milj. € (84 %). Yritysten panostukset kasvoivat 101,4 milj. € (162 %) vuosina 2005–2013. Kasvu on maan toiseksi suurin ja vain Helsingin seutukunta on Vaasaa edellä. Vaasan seutukunta on väestöltään maan 11. suurin seutukunta. Sen osuus koko Pohjanmaan T&K-panostuksista on noin 92 %.

Vaasan seutukunnassa julkisen sektorin T&K-panostukset kasvoivat myös vuosina 2005–2013 (+19,1 milj. € / 147 %). Korkeakoulut vastaavat miltei kaikista julkisen sektorin panostuksista Vaasan seutukunnassa. Kasvusta huolimatta julkisen sektorin T&K-panostukset ovat kuitenkin edelleen verrattain pienet (32,2 milj. € / 9. suurimmat). Muilla vastaavankokoisilla seuduilla julkisen sektorin T&K-panostukset ovat huomattavasti suuremmat: Joensuu 64,2 milj. €, Kuopio 90,3 milj. € ja Jyväskylä 123 milj. €.

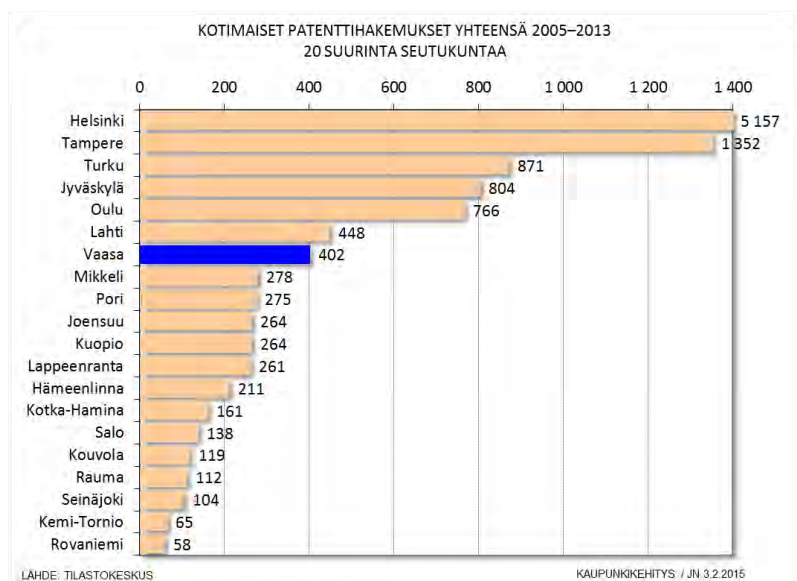
Vaasan seutukunnassa työskentelee 1 612 henkilöä T&K-toiminnan parissa (7. eniten seutukunnista). Koko T&K-henkilöstö kasvoi 587 henkilöllä vuosina 2005–2013, mikä oli kolmanneksi eniten 20 suurimman seutukunnan joukossa. Julkisen sektorin T&K-henkilöstö kasvoi 447 henkilöllä (162,4 %) ja yritysten T&K-henkilöstö 140 henkilöllä (18,7 %). Korkeakouluissa on miltei koko julkisen sektorin T&K-henkilöstö Vaasan seutukunnassa.

Kuva 18. T&K-panostukset Vaasan seutukunnassa 2005–2013.

Patentihakemukset

Vaasan seudun vahva ja monipuolinen elinkeinoelämä näkyy myös patenttihakemustilastossa. Vaasan seutukunnan patenttihakemusten yhteenlaskettu määrä oli 7. suurin vuosina 2005–2013.

Kuva 19. Kotimaiset patenttihakemukset yhteensä 2005–2013.

3.6 Infrastrukturi ja logistiikka

Vaasan seudulla edistetään logistiikkakokonaisuuden kehitystä, joka luo vahvan logistisen toimintaympäristön seudun elinkeinoelämälle. Se tukee jo olemassa olevien toimintojen kilpailukykyä ja antaa edellytykset toiminnan kehittämiseksi ja kasvulle. Se lisää myös merkittävästi seudun houkuttelevuutta uusille etabloinneille. Vaasan kaupunki on yhdessä Uumajan kanssa jo varhaisessa vaiheessa huomionut tiukentuneet päästövaatimukset ja menestyksekkäästi satsannut infrastruktuuriin, joka tukee ympäristöystävällisiä kuljetusketjuja. Vaasa–Seinäjoki kehityskäytävän myötä yhteistyötä naapurikuntien kanssa kehitetään jatkuvasti, Vaasan ja Seinäjoen ratakäytävän kehitystyö sekä suunniteltu junien nopeuden lisäys Vaasan ja Seinäjoen välisen junayhteyden nopeuttamiseksi ovat pari esimerkkiä tähän liittyen. Vaasan lentoasema on muuhun maahan verrattuna maan neljänneksi suurin maakuntakenttä, jonka koti- ja ulkomaan liikenteellä on suuri merkitys Pohjanmaan maakuntien alueella. Lisäksi tavoitteena on luoda kansainvälisten tavaravirtojen solmukohta, joka luo lisäarvoa myös logistiikkatoimijoille siten, että alan osaamistaso, kilpailukyky ja työllistävyyks kehittyvät.

Seuraavassa esitellään esimerkkejä ajankohtaisista hankkeista tai vastikään suoritetuista toimenpiteistä, jotka kaikki tähtäävät seudun saavutettavuuden lisäämiseen.

Midway Alignment of the Bothnian Corridor

Midway Alignment of the Bothnian Corridor hankkeen tavoitteena on parantaa kuljetuskäytävän kuljetusreittejä Norjasta, Ruotsin ja Suomen kautta Venäjälle ja tukea olemassa olevaa multimodaalista TEN-T-verkosta, jossa on useiden kuljetusmuotojen (meri, maantie, rautatie) synergia. Paremmat yhteydet luovat myös edellytykset taloudelliselle kasvulle ja seutujen väliselle yhteistyölle. Toisin sanoen Midway Alignment luo Botnian käytävän läpi kulkeville matkustajille ja rahdille turvallisen, ympäristöystävällisen ja taloudellisesti kannattavan kuljetusreitit. Reitti yhdistää kolme strategisesti tärkeää eurooppalaista valtavylyä – E12, E4 ja E8 sekä Botniabanan-ydinraideverkon.

Vaasan ja Uumajan välille suunnitellaan uutta laivaa, jonka on määrä samanaikaisesti toimia merenkulkuinnovaatioiden alustana. Laiva on osa Midway Alignment of the Bothnian Corridor –hanketta, joka tulee parantamaan Merenkurkun kuljetusreittiä tavoitteena täyttää kansalliset ja kansainväliset kestävän kuljetusjärjestelmän vaatimukset, sekä ympäristöllisesti että taloudellisesti. Uudessa laivassa otetaan huomioon Merenkurkun jääolot, alueen matalat vedet ja luonto. Laiva käyttää todennäköisesti polttoaineena nesteytettyä maakaasua (LNG). Paikalliset alan yritykset ovat alkuvaiheessa mukana tuotekehityspanoksella ja aluksen valmistuksessa yritykset voivat käyttää sitä näyteikkunana osaamiselleen. Tavoitteena on myös luoda edellytyksiä multimodaalisuuden kasvattamiselle ja varmistaa liikenteen turvallisuus ja jatkuvuus. Kunnalliset, seudulliset ja kansalliset rahoittajat Suomesta ja Ruotsista sekä yksityiset yritykset ja EU:n TEN-T-rahasto rahoittavat Midway Alignment of the Bothnian Corridor -hanketta. Hankkeessa on ensivaiheessa mukana 18 partneria. Uumajalla ja Vaasalla on päävastuu.

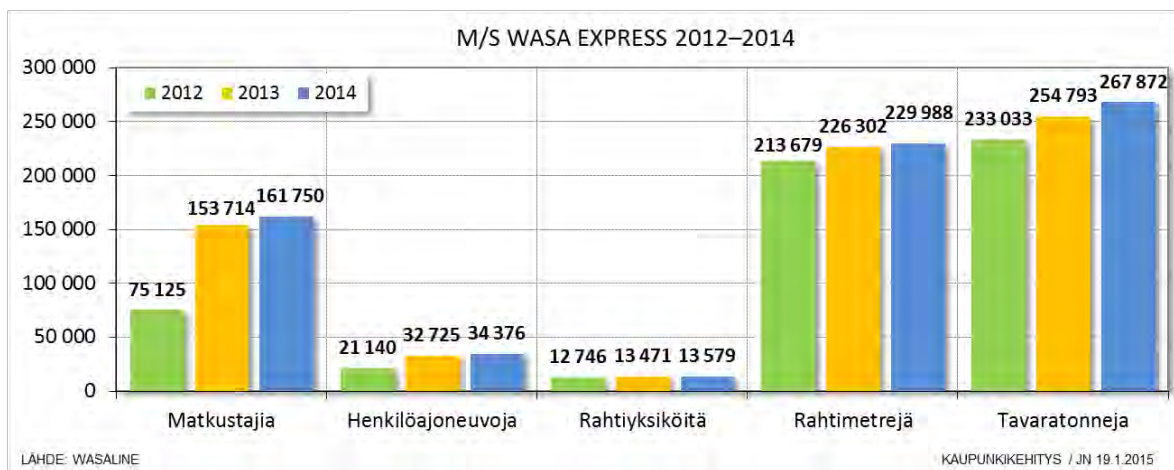
Midway Alignment hankkeelle on vuonna 2013 myönnetty ensimmäisessä vaiheessa 6,1 miljoonaa euroa EU-tukea ajalle 2012-2015, yhteensä 20,7 miljoonaa euroa. Saadulla rahoituksella tehdään esiselvitykset ja suunnitellaan tuleva alus sekä tehostetaan maalogistiikkaa/satamia investoinneilla. Samanaikaisesti on valmisteltava varsinaisen alusinvestoinnin toteutusta jatkohankkeena kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Uuden aluksen alkusuunnittelun toteuttaa Wärtsilä. EU:n myöntämää rahoitusta on lisäksi tarkoitus käyttää koko kuljetuskäytävän kehittämiseen, satamien parantamiseen sekä Suomen että Ruotsin puolella.

Kuva 20. Wärtsilä suunnittelee ympäristöystävällisen lautan Pohjanlahden liikenteeseen. Kuva: Wärtsilä (artistinen alkuluonnos)

NLC Ferry

Vaasan ja Uumajan välinen matka on lyhin meritie Suomen ja Ruotsin välillä. Maiden välinen liikenne on maailman pohjoisin ympärivuotinen kansainvälinen laivareitti. Varustamo NLC Ferry Ab Oy, joka perustettiin vuonna 2012 on Vaasan ja Uumajan kaupunkien omistuksessa. Varustamo liikennöi kaupunkien väliä M/S Wasa-Express aluksella. Wasaline hoitaa rahti- ja matkustajaliikennettä. Laivareitti on tärkeä viennin kannalta sillä Uumajasta on mahdollista esimerkiksi viedä rahtia kiskoitse Keski-Eurooppaan. Etelä-Ruotsin ja erityisesti Keski-Norjan satamat tarjoavat sekä suomalaisille että kauempaa idästä saapuville tuotteille suoran valtameriyhteyden. Wasa Expressin aloitettua reitin liikennöinnin ennen kaikkea matkustajamäärät, mutta myös rahtimäärät ovat lisääntyneet merkittävästi.

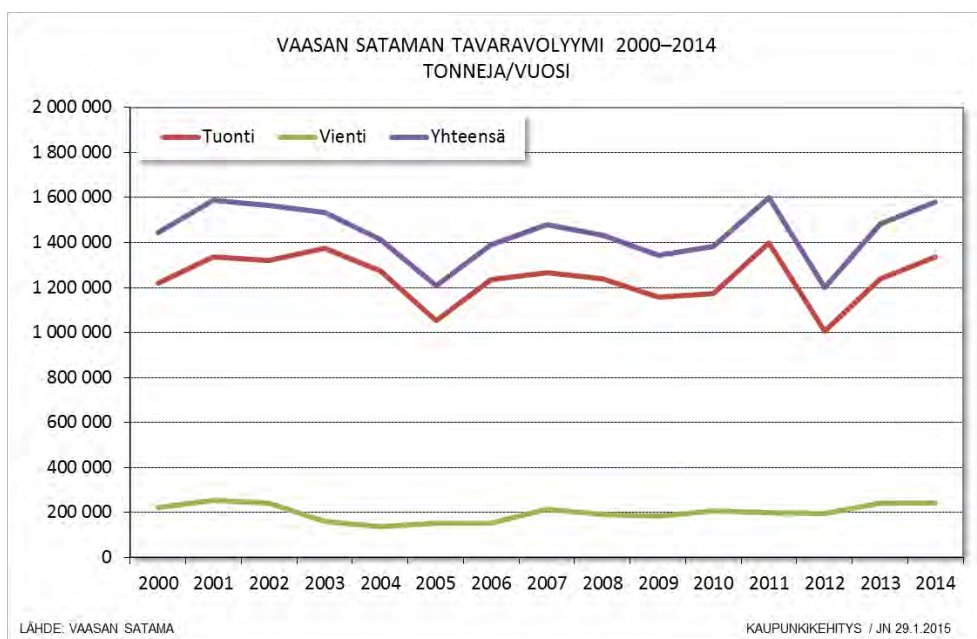
Kuva 21. M/S Wasa Expressin kuljetukset vuosina 2012-2014.

Merenkurkun Satamat Oy / Kvarkenhamnar Ab / Kvarken Ports Ltd.

Vaasan satama tarjoaa Suomen pohjoisimman ja Pohjanmaan ainoan ympärivuotisen matkustajalauttayhteyden Vaasan ja Uumajan välillä. Satamaliikenne kehittyi Uumajan yhteyksien kehittymisen myötä. Seudun yritysten materiaalivirtojen keskittäminen alueelle lisää varastointi- ja tavarankäsittelytoimintojen tarvetta, joka otetaan huomioon sataman ja logistiikka-alueen suunnittelussa. Vaasan sataman uuden LNG-termiinalin edellytyksiä selvitetään. LNG:tä tarvitaan uutta suunniteltua lautta varten, mutta se hyödyttäisi myös useita yrityksiä seudulla.

Vaasan kaupunki ja Uumajan kaupunki ovat perustaneet yhteisen uuden satamayhtiön, Merenkurkun Satamat Oy, joka aloitti toimintansa 1.1.2015. Satamatoimintojen yhdistämisen tavoitteena on tuottaa tehokkaita, laadukkaita ja ympäristöystävällisiä ratkaisuja sekä vahvistaa alueen kuljetusreittejä. Kyseessä on toinen kerta maailmassa ja ensimmäinen kerta Suomessa, kun satama yhtiöitetään kahden kaupungin omistamaksi ja kahdessa maassa toimivaksi satamayritykseksi. Vaasan kaupunki ja Uumajan kunnan omistama Umeå Kommunföretag omistavat kumpikin 50 % yhtiöstä, jonka kotipaikka on Uumaja. Tarkoituksena on kehittää jatkuvasti satamia, parantaa palveluita ja vahvistaa yhteistyötä kaikkien Merenkurkun alueen logistiikkatoimijoiden kesken.

Uumajan satama on vilkas metsäteollisuuden vientisatama, jolla on viikoittainen konttiliikenneyhteys Keski-Eurooppaan. Vaasan satama on Pohjanmaan ainoa matkustajasatama. Satamaan on tehty mittavia investointeja, mm. RoRo-ramppi on uusittu, nostokapasiteettia nostettu merkittävästi sekä satama-alueen varastointimahdollisuuksia monipuolistettu ja kasvatettu. Seutu ja eri sidosryhmät ovat myös investoineet systemaattisesti sataman saavutettavuuteen tie- ja raidejärjestelyjen sekä logistiikan kokonaisratkaisujen osalta.

Kuva 22. Vaasan sataman tavaravolyymi vuosina 2000–2014.

NLC Vaasa (Vaasan seudun logistiikka-alue)

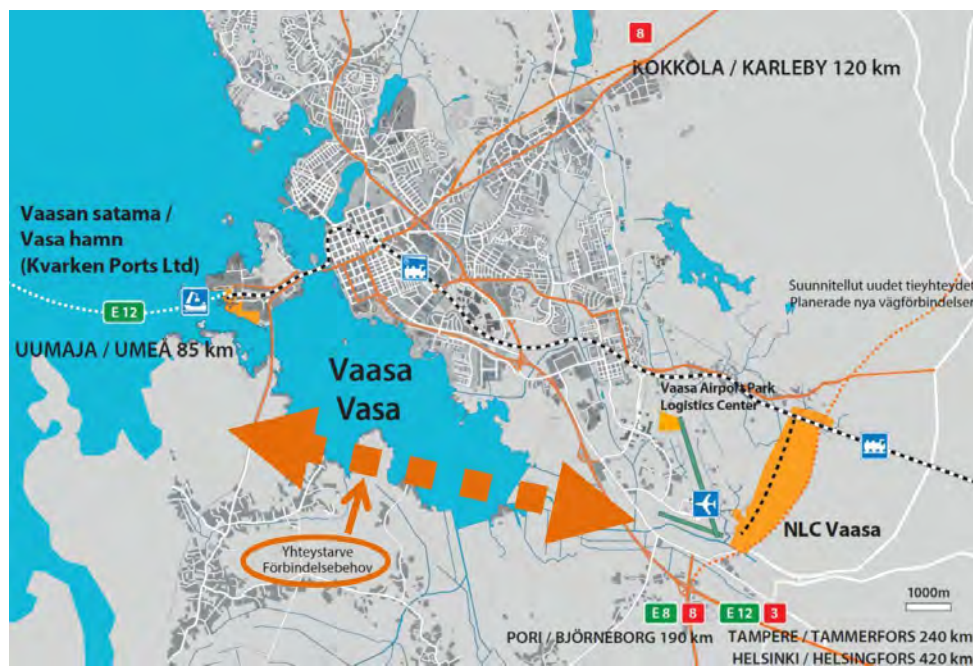
Vaasan seudun logistiikka-alueen kokonaispinta-ala tulee olemaan noin 400 hehtaaria ja se tulee jakautumaan logistiikkayrityspuistoon, raideterminaalialueeseen sekä valmistavan teollisuuden alueisiin. Tonttien koot ovat periaatteessa vapaasti muokattavissa yritysten tarpeiden mukaan. Infrastruktuurin rakentamisessa on varauduttu siihen, että tontit voivat olla suuria, jopa noin 1,5–5,5 hehtaaria. Logistiikka-alueelle keskittyy lyhyellä aikavälillä seudun maaliikennelogistiikka.

Tulevalle raideterminaalialueelle on mahdollista sijoittaa rekka-juna-kombiterminaalien ohella mm. projekteja ja bulkkitavarakuljetuksia palvelevia raideterminaalitoimintoja. Myös satamaa tukevat toiminnot, kuten varastointi- ja konttialueet ovat mahdollisia. Raideterminaalialue toteutetaan yritysten tarpeiden mukaan vähintään 5–10 vuotta kestävä ajankäytön aikana. Logistiikka-aluetta kehittämällä sekä vahvistetaan seudun olemassa olevan teollisuuden kilpailukykyä että luodaan vetovoimainen alue tuotannollisen teollisuuden uusille etabloinneille.

Tulevaisuudessa satama-aluetta kehitetään ja kuljetuksia järjeistetään sillä ei ole suotavaa, että rekka-autot ajavat kaupungin keskustan läpi. Tulisi löytää muita vaihtoehtoja ja ratkaisuja rautatie- ja tieyhteyksien kehittämiseen satamaan.

NLC Vaasa kuuluu yhdessä Kvarken Ports ja NLC Ferryn kanssa kuljetuskäytävään Nordic Logistic Corridor, jonka tarkoituksena on parantaa sekä tavaroiden että matkustajien itä-länsi-suuntaisia kuljetusyhteyksiä.

Vaasan ja Mustasaaren omistama yhtiö KovaLogin Oy/NLC Vaasa, joka perustettiin 2012, on toteuttanut logistiikka-alueen ensimmäisen vaiheen ja vuokraa tontit yrityksille. Oy Vaasa Parks Ab hoitaa alueen tonttimarkkinointia sekä neuvotteluja logistiikkayritysten kanssa. VASEK on osallistunut alueen markkinointiin ja konseptin suunnitteluun.

Kuva 23. Karttakuvasta ilmenee lentokentän, sataman, NLC Vaasan ja Vaasa Airport Logistics Centerin sijainti sekä uuden satamatien yhteystarve

Vaasa Airport Logistics Center

Lentokentän läheisyyteen suunniteltu useiden käyttäjien monitoimiterminaali tulee toteutuessaan palvelemaan laajasti koko Länsi-Suomen aluetta. Siellä käsitellään sekä Vaasa Airport Park -yrityspuistossa toimivien yritysten ja koko seudun energiateknologiayritysten että koko alueen muiden yritysten kiireisimpiä kuljetuksia. Vaasa Airport Logistics Centeriin suunniteltu usean käyttäjän terminaali sopii erityisesti logistiikka-integraattoreille ja 3PL-palveluille. Vaasan kaupunki on yhdessä Finavian kanssa perustanut yhtiön Cargo Apron Vaasa vuonna 2008, jonka tehtävänä on toteuttaa alueelle lentologistiikkakeskus.

Vaasan lentokenttä

Vaasan lentoasema on Suomen viidenneksi suurin lentokenttä, jonka kautta matkustaa vuosittain yli 330 000 matkustajaa. Vaasan lentoasema tukeutuu vahvasti liikematkustajiin, ja kentältä hoidettavat Finnairin kuusi päivittäistä lentoa Helsinkiin sekä SAS:in neljä lentoa Tukholmaan palvelevat seudun kansainvälisten yritysten työntekijöitä ja heidän vieraitaan. Joustavat lentomatkat Helsinkiin ja Tukholmaan tarjoavat molemmille matkustajaryhmille laajat valikoimat jatkoyhteyksiä niin Keski-Eurooppaan kuin muuallekin maailmaan.

Vuonna 2014 lentoterminaali uusittiin ja parannettiin matkustajapalveluja. Lentoaseman kaksi kahviota palvelevat matkustajia, ja erityisesti business-matkustajien viihtyvyys on otettu huomioon niin odotusaulan kalustuksessa, mobiililaitteiden latausmahdollisuuksissa kuin kahvioiden tuotevalikoimissakin. Parannukset jatkuvat edelleen, ja vuosittain tehtävässä lentoaseman kehittämisen strategiatyössä huomioidaan vahvasti matkustajien toiveet ja tarpeet. Vuoden 2015 aikana kiitorata päällystetään uudelleen ja myös muita toiminnallisia parannuksia tehdään.

3.7 Maankäyttö ja maapolitiikka

Kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteella ja saavutettavuudella on merkittävä vaikutus aluetalouteen ja sitä kautta elinvoimaan. Suomessa tuottavuuskehityksen sekä asunto- ja työmarkkinoiden toimivuuden riippuvuus on Heikki A. Loikkasen²⁷ mukaan jäänyt liian vähälle huomiolle. Loikkasen mukaan suuri väestö, toimialojen monipuolisuus, saman alan yritysten läheisyys sekä korkea työpaikka- ja asukastiheys lisäävät yksityisen ja julkisen sektorin tuottavuutta. Kilpailukyky vahvistuu yhdyskuntarakenteen ”kasautumisetujen” kautta, joita ovat:

- skaalaedut (suuruuden ekonomia),
- lokalisatioedut (oppiminen ja hyötyminen toisista yrityksistä, yhteistyö, kilpailu),
- urbanisaatioedut (toiminnallinen monipuolisuus).

Vaasan seudun kunnat (Vaasa, Mustasaari, Vöyri, Maalahti, Korsnäs, Laihia ja Isokyrö) laativat yhteistyönä rakennemallin Vaasan seudulle vuosien 2013–2014 aikana. Suunnitelma on maankäytön pitkän tähtäimen strateginen suunnitelma vuoteen 2040. Sen tavoitteena on ollut yhteisen näkemyksen löytäminen kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteen päälinjoista. Maankäytön rakennemalli on luotu vaihtoehtoisten rakennemallien ja niihin liittyvien vaikutusten arviointien kautta. Prosessin tuloksena on muodostettu ”Aurinkomalli 2040”. Sillä tavoitellaan +30 000–50 000 uutta asukasta ja +15 000–25 000 uutta työpaikkaa vuoteen 2040 mennessä. Mallissa painottuu Vaasan seudun johtava asema Suomen kansainvälisenä energiaosaamisen alueena. Vaasan seutu profiloituu merellisenä kaupunkiseutuna, jossa panostetaan virkistykseen, laadukkaaseen asumiseen ja matkailun kehittämiseen. Tärkeää on seudun identiteetin ja erityispiirteiden vahvistaminen, mikä lisää seudun vetovoimaisuutta.

”Aurinkomalli 2040” on kuvattu neljän teeman kautta:

Asuminen: Rakennemallissa suurin osa väestönkasvusta sijoittuu nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen tai sen yhteyteen. Valtaosa väestönkasvusta keskittyy edelleen seudun suurimpiin asuinkeksyksiin, jotka sijaitsevat Vaasassa, Mustasaarella ja Laihialla.

Elinkeinot, logistiikka ja liikenne: Vaasan seudulta luodaan toimivat, elinkeinoelämää ja matkailua palvelevat logistiset yhteydet. Merkittäviä työpaikkakeskittymiä sisältävä elinkeinoelämän kehittämisvyöhyke ulottuu Isostakyröstä Raippaluotoon sekä Oravaisista Korsnäsiin. Lentokenttää, satamaa, raideyhteyttä ja sen asemaseutuja sekä valtatieyhteyksiä kehitetään elinkeinotoimintaa palvelevina solmukohtina. Elinkeinoelämän ”Hotspot”-alueina kehittyvät kaupunkikeskusalueella Vaasan keskustan työpaikka-alue, Vaasan seudun logistiikkakeskus, Strömberg Park, Airport Park, Science Park ja Sepänkylä/Lintuvuori.

Palvelut: Palvelut kehittyvät kolmitasoisina keskuksina (kaupunkikeskus, paikalliskeskus sekä lähipalvelukeskus) väestöpohjan, asiakaspotentiaalin ja palvelukriteerien perusteella. Lähipalvelut (ts. päivähoito, peruskoulu, vanhusten palvelut, lastenneuvola) pyritään säilyttämään asuntoalueilla ja taajamissa, kun taas harvemmin käytettäviä palveluita keskitetään suurempiin keskuksiin. Keskuksissa kehitetään palvelujen saavutettavuuden näkökulmasta kävelyyvyöhykkeitä ja niitä ympäröiviä pyöräilyvyöhykkeitä.

Alueidentiteetti ja vetovoimaisuus: Kaupunkiseutua kehitetään omaleimaisena alueena, jolla on runsaasti kulttuurista, sosiaalista ja taloudellista pääomaa sitoutuneena fyysisiin rakenteisiin. Maankäytön keinoin nostetaan esiin Vaasan omaleimainen keskusta, arvokkaat vaalittavat luontokohteet, Merenkurkun saariston maailmanperintöalue, Merenkurkun saaristokylät, maaseudun historialliset jokivarsimaisemat sekä muut kulttuuriympäristöt.

”Aurinkomalli 2040” edistää eheytyvää ja toimivaa alue- ja yhdyskuntarakennetta sekä kilpailukykyyn ja imagoon liittyvien tavoitteiden toteutumista. Myös rakennemallin toteuttaminen edellyttää konkreettisia, kuntien yhteisiä toimenpiteitä, organisoitumista ja resursointia.

²⁷ VATT Valmisteluraportti 17/2013

Kuva 24. Vaasan seudun rakennemalli "Aurinkomalli 2040" ja sen säteet, jotka kuvaavat elinkeinoelämää vahvistavia kehitysalueita ja -suuntia sekä seudun merellisyyttä.

3.8 Koulutus ja tutkimus

Vaasa on Suomen suurin opiskelijakaupunki suhteessa väkilukuun. Vaasassa toimivat Vaasan yliopisto, Åbo Akademi, Hanken-Svenska handelshögskolan ja Helsingin yliopisto ja kaksi ammattikorkeakoulua Vaasan ammattikorkeakoulu ja Yrkeshögskolan NOVIA. Korkeakoulut tarjoavat koulutusta tekniikan, kaupan, kielten, kasvatustieteiden, median ja viestinnän sekä hyvinvointipalveluiden aloilla. Koulutusta on tarjolla suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Vaasan korkeakoulukonsortio on Vaasassa toimivien korkeakouluyksiköiden yhteistyöelin. Vaasassa on 13 000 korkeakouluopiskelijaa. Ammatillisia oppilaitoksia Vaasassa on kaksi, Vaasan ammattiopisto ja Vaasan aikuiskoulutuskeskus, ja yhteensä niissä opiskelee noin 6 700 opiskelijaa. Korkeakoulut harjoittavat ainutlaatuista yhteistyötä yli kieli-, tutkimusala- ja organisaatorajojen. Myös yhteistoiminta elinkeinoelämän kanssa on aktiivista ja tavoitteellista. Harjoittelupaikkoja on hyvin saatavilla. Kansainvälisestä opiskelijavaihdosta ja työharjoittelusta ulkomailla on myös tullut yhä suositumpaa ja esim. Hankenilla on pakollista, että opiskelijat ovat ainakin yhden lukukauden ulkomailla. Tämä on hyvä käytäntö, johon kaikki seudun korkeakoulut voisivat pyrkiä. Vaasan seudun kansainväliset yritykset tarjoavat myös työharjoittelumahdollisuuksia ulkomailla. Tämä koskee erityisesti tekniikan opiskelijoita. Valmistumisen jälkeen työharjoittelussa olleet opiskelijat palkataan usein yrityksiin töihin. Kaikkien korkeakoulujen tulisi pyrkiä saamaan kansainvälistä tunnustusta korkealaatuisten tutkimusjulkaisujen kautta sekä laatusertifioinnilla saamaan kansainvälisesti tunnustettuja laatutodistuksia. Toimintansa tehostamiseksi korkeakoulut voisivat panostaa vielä enemmän yhteiseen lobbaukseen seudun korkeakoulupaikkojen säilyttämiseksi. Vaasan yliopisto (VY) on aktiivinen toimija Seinäjoen yliopistokeskuksessa. VY:llä on Seinäjoella neljä professuuria (EPANET-professorit) ja tarjoaa koulutusta johtamisen, kauppaoikeuden, sosiaali- ja terveyshallintotieteiden ja julkisjohtamisen aloilla. Levón-instituutti, avoin yliopisto ja Vaasan energiainstituutti toimivat myös Seinäjoella.

Vaasan korkeakoulujen vahvat tutkimusalat ovat:

Vaasan yliopisto: rahoitus, johtaminen, energia ja monikielisyys

Helsingin yliopisto: kaksikielinen oikeustieteellinen opetus ja tutkimus, energia-alan juridiikka

Åbo Akademi: demokratia, hyvinvointi, konfliktien käsittely, koulukehityksen tutkimus ja kielididaktiikka

Hanken: tulosohjauksen tutkimus, liiketoimintaosaaminen, palvelujen kehittäminen ja innovaatiot sekä rahoitustalous

Tekniikan ala

Seudun tekniikan kampus muodostuu Vaasan yliopiston, Vaasan ammattikorkeakoulun, Åbo Akademin ja Yrkeshögskolan Novian tekniikan yksiköistä. Kampuksella opiskelee 2 700 tekniikan opiskelijaa, joten joka neljäs kampuksella vastaan tuleva opiskelija on teekkari tai insinööriopiskelija. Insinööriopiskelijamäärältään kampus on Suomen viidenneksi suurin. Vuosittain täältä valmistuu lähes 400 insinööriä tai diplomi-insinööriä. Tutkimuskeskus Technobothnia on kumppaneiden yhteinen tutkimus- ja oppimislaboratorio, jossa opiskelijat pääsevät soveltamaan teoriassa opittuja menetelmiä valvotussa, teollisuutta vastaavassa ympäristössä.

Em. korkeakoulujen yhteistyöhön perustuu myös Vaasan Energiainstituutin (VEI) toiminta. VEI on Vaasan yliopiston kauppatieteellisen tiedekunnan, teknillisen tiedekunnan ja Levón-instituutin yhdessä Vaasan ammattikorkeakoulun ja Yrkeshögskolan Novian kanssa perustama energia-alan osaamisen yhdistävä yhteistyöorganisaatio. VEI tarjoaa tutkimus- ja kehittämispalveluita, koulutusta ja konsultointia ennen kaikkea uusiutuvien energianlähteiden käytön edistämiseksi. Tutkimuskohteina ovat erityisesti biopolttoaineet, polttomoottorit, tuulienergia, älykkäät sähköverkot, geoenergia ja energiatehokkuus.

Sosiaali- ja terveysalan koulutuksen kehittäminen

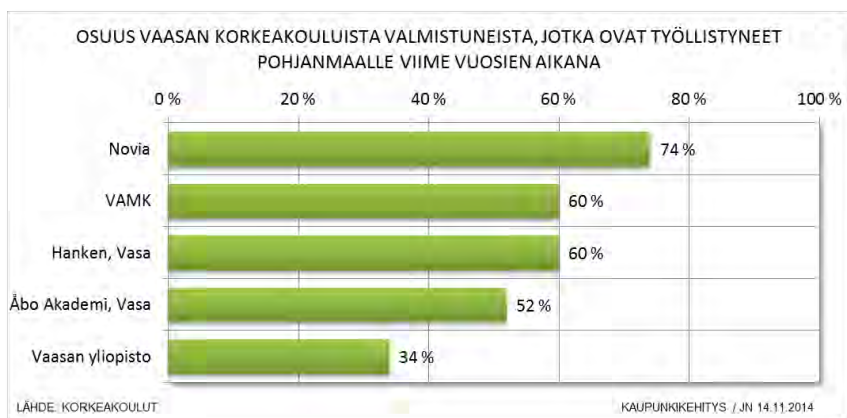
Pohjanmaan maakunnassa ei ole sosiaalityön koulutusta antavaa korkeakouluyksikköä. Sosiaalityön koulutus on tähän saakka järjestetty väliaikaisen rahoituksen turvin siten, että osa koulutuksesta on voitu toteuttaa Vaasassa. Vaasan seudun sosiaali- ja terveysalan opetus- ja tutkimuslinikkahankkeessa on keskitytty alkuvaiheessa sosiaalityön koulutuksen ja tutkimuksen kehittämiseen Vaasassa, Mustasaarella ja Maalahdessa. Hankkeen tavoitteena on ollut mm. löytää yhteistyön malli ja -rakenne, jolla sosiaalityön koulutusta, tutkimusta ja kehittämistä voidaan toteuttaa vakinaisesti Vaasassa yhteistyössä Helsingin yliopiston ja Jyväskylän yliopiston kanssa. Ruotsinkielisestä sosiaalityön yliopisto-opetuksesta Suomessa vastaa Helsingin yliopiston Social- och kommunalhögskolan ja lähimpänä sosiaalityön suomenkielistä yliopisto-opetusta annetaan Keski-Pohjanmaalla sijaitsevassa Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksessa (Jyväskylän yliopisto), joiden molempien kanssa Vaasan kaupungilla on tällä hetkellä sopimus sosiaalityön koulutuksen ja siihen liittyvien maisteriopintojen toteuttamisesta. Hankkeessa on ollut mukana myös paikalliset ammattikorkeakoulut, koska monialaisessa sosiaali- ja terveysalan työssä tarvitaan myös sosionomi (AMK)-tasoista asiakastyön osaamista. Pohjanmaalla sosionomi amk-koulutusta annetaan Vaasassa Yrkeshögskolan Noviasa ja Vaasan ammattikorkeakoulussa.

Yhdistämällä keskeiset sosiaali- ja terveysalan korkea-asteen koulutusyksiköt, sosiaalialan osaamiskeskukset sekä kuntien asiantuntijoiden voimavarat uudeksi kokonaisuudeksi voidaan sosiaalialan ja erityisesti sosiaalityön koulutusta vahvistaa. Sosiaalialan vetovoimaisuus, osaaminen ja kehittyminen ajan hengessä houkuttelevat opiskelijoita Pohjanmaalle tulevana työntekijöinä ja tarjoavat ammatissa jo toimiville mahdollisuuden ammatilliseen kehittymiseen, myös työssä viihtyvyyttä lisäävänä tekijänä. Tämä on myös otettu huomioon toimenpiteenä oheisessa toimenpideohjelmassa.

Korkeakouluopiskelijoiden työllistyminen

Vaasan korkeakouluista valmistuneet työllistyvät hyvin Pohjanmaalla. Korkeakoulut ovat erilaisilla kyselyillä selvittäneet opiskelijoiden sijoittumista Pohjanmaalle oheisen taulukon mukaisesti. Tämän lisäksi Åbo Akademin Turun yksiköstä valmistuneista noin 20 % saa työtä Pohjanmaalla. Prosenttiosuudet ovat suuntaa antavia.

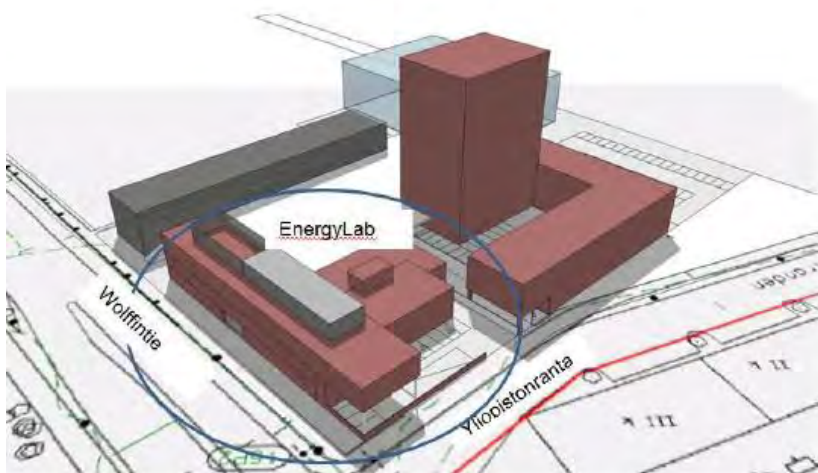

Kuva 25. Vaasan korkeakouluista valmistuneiden sijoittuminen Pohjanmaalle.

Osaavan työvoiman suuren kysynnän vuoksi seudulle on ensiarvoisen tärkeää, että opiskelijat jäävät tänne opintojen päätyttyä.

Energy Lab

Energy Lab on kokonaisuus, joka rakennetaan vastaamaan korkeakoulujen ja teollisuusyritysten yhteisiin uutta innovatiivista alustaa koskeviin tarpeisiin. Laboratorion päätarkoituksena on vahvistaa energiaklusterin asemaa maailmalla ja luoda lisää tutkimusyhteistyötä kokonaisenergiajärjestelmien puitteissa yritysten ja korkeakoulujen välille. Vahvalla tutkimus- ja kehitystyöllä varmistetaan, että energiateknologiateollisuuden tuotteet ovat maailman kärkeä myös jatkossa ja että korkeakoulut pystyvät houkuttelemaan ansiokkaita tutkijoita koko maailmasta. Energy Lab –kokonaisuuden odotetaan vaikuttavan myönteisesti koko seudun vetovoimaisuuteen, mutta erityisesti sen vaikutus tulee näkymään yritysten sekä yliopiston ja korkeakoulujen arjessa. Myöhemmin tarkoituksena on täydentää ensimmäistä laboratorion kokonaisuutta bio-, geo- ja uusiutuvan energian, älykkäiden sähköverkkojen ja sähkönjakelun sekä laitteiden välisen kommunikaation tutkimiseen erikoistuneilla yksiköillä. Tutkimus- ja kehitystyötä yrityksissä ja korkeakouluissa tekee yli 1 800 henkilöä.

Kuva 26. Yliopistonrannan korttelin luonnos.

3.9 Kaupunkiseutupolitiikka kasvusopimuksen ja INKAN muodossa

Valtion ja suurten kaupunkiseutujen välisten kasvusopimusten solmimisen suuntaviivat sisältyivät hallitusohjelmaan ja valtakunnallisiin aluekehitystavoitteisiin vuosille 2011-2015. Tänä aikana hallitus harjoitti politiikkaa, joka uudella tavalla pyrki vahvistamaan selkeää kasvupotentiaalia omaavia kaupunkiseutuja luomalla kasvua talouteen ja elinkeinoelämään. Kaupunkipoliittisessa ohjelmassa vuosille 2012-2015 tehtiin edelleen linjauksia aie- ja kasvusopimusmenettelyn laajentamiseksi koskemaan maan 12 suurinta kaupunkiseutua. Ajatuksena oli kasvusopimusten kautta vahvistaa suurten kaupunkiseutujen kansainvälistä kilpailukykyä ja roolia seutujensa ja

Suomen talouden vetureina. Kasvusopimusmenettely ja Innovatiiviset kaupungit (INKA) –ohjelma täydensivät toisiaan siten, että kasvusopimukseen sisällytettiin myös INKA-ohjelmassa edistettävät strategisen osaamisen kärkialueet.

Vaasan seudun kasvusopimus

Vuosien 2013-2015 kasvusopimuksen tarkoituksena oli vahvistaa Vaasan seudun kilpailukykyä yhteistyössä valtion, seudun kuntien ja muiden toimijoiden kesken.

Kasvusopimuksen tavoitteena oli tukea kansallista tavoitetta ja Vaasan seudun tavoitetta luoda Euroopan johtava energiateknologiatekijä Suomeen vuoteen 2030 mennessä. Tämä tehdään vahvistamalla Vaasan seudun elinvoimaisuutta ja kansainvälistä kilpailukykyä sekä yhdyskuntarakenteen kestävästä kehityksestä ja sosiaalista eheyttä.

Kasvusopimuksella edistetään seuraavien strategisten painopisteiden toteuttamista:

1. Vaasan seudun kehittäminen energiateknologiaan erikoistuneena innovaatiokeskittymänä
2. Osaavan työvoiman saanti ja koulutuksen kehittäminen
3. Vaasan seudun erityispiirteet kasvun vahvistajina
  - 3.1. Pohjoismainen ulottuvuus
  - 3.2. Kansainvälisten yhteyksien ja infrastruktuurin kehittäminen
  - 3.3. Seudun rakennemallityö ja kaavoitus
  - 3.4. Mahdollisuudet kehittää valtion maaomaisuuden käyttöä kunnissa
  - 3.5. Maailmanperintöalue
4. Sosiaalisen eheyden edistäminen ja segregaaion ehkäiseminen

Työ- ja elinkeinoministeriö suoritti vuonna 2014 arvioinnin kasvusopimusprosessin toteutuksesta, sen vaikutuksista ja seurannasta valtakunnallisella tasolla. Arviointi osoitti, että kasvusopimusprosessi ei saavuttanut toivottuja tuloksia tänä ajanjaksona. Kaikki osallistuneet kaupunkiseudut toivoivat kuitenkin, että yhteistyö valtion eli ministeriöiden kanssa jatkuu, mutta että sitä edelleen syvennetään ja resursoidaan. Uudessa hallitusohjelmassa (2015) todetaan, että ainoastaan pääkaupunkiseudun kunnat tekevät sopimuksen valtion kanssa. Hallitus tukee kuitenkin kaupunkiseutujen ja kasvukäytävien sekä eri alueiden omiin vahvuuksiin perustuvan kilpailukykyyn parantamista muun muassa kehittämällä sopimus pohjaista yhteistyötä valtion kanssa. Jää nähtäväksi mitä tämä merkitsee Vaasan seudulle tulevaisuudessa.

INKA

Työ- ja elinkeinoministeriö valitsi 2013 Vaasan INKA -kaupungiksi teemalla ”Kestävät energiaratkaisut”. Innovatiiviset kaupungit -ohjelman (INKA) tavoitteena on vahvistaa kansainvälisesti vetovoimaisten innovaatiokeskittymien syntymistä Suomeen. ”Kestävät energiaratkaisut” keskittyy kestävän ja uusiutuvan energian ja sitä tukevan säätövoiman, älykkäiden sähköverkkojen ja energiatehokkuuden teemoihin. Kestävät energiaratkaisut - innovaatiokeskittymän toiminnan tavoitteena on mm. energiateknologian viennin lisäys, Suomessa tehtävien kestävien ja uusiutuvien energiantuotannon investointien teknologian kotimaisuusaste (tuuli-, aurinko-, aalto-, jätteenpolto-, bio-, vesi-, geo- ja säätövoimalaitokset), energian tuonnin pienentäminen ja EU:n 20/20/20 tavoitteiden toteutuminen. Teemat on valittu liiketoimintapotentiaalin perusteella - valituilla kasvualueilla on mahdollisuus satojen miljoonien eurojen liikevaihdon kasvuun Vaasan seudulla, globaalisti on kyse miljardeista.

Seuraavassa kuvassa on esitetty energiateknologian innovaatiokeskittymän kehittämisen painopisteet. Kuvassa vaakatasossa on kuvattu julkisten toimijoiden toimenpiteitä ja pystysuorassa teknologiateemat.

Kuva 27. Vaasan innovaatiokeskittymän painopisteet.

Toteutus ja seuranta

Toimenpiteitä toteutetaan valtiontalouden ja kuntien kehityksen sekä talousarvioiden puitteissa. Kestävät energiaratkaisut INKAN koordinoitua ohjaa Vaasan seudun keskeisistä toimijoista koostuva ohjausryhmä. Koordinoinnin ja toteutuksen hoitaa teknologiakeskus Merinova Oy yhteistyössä eri hankekumppaneiden kanssa. Teema-alallaan Vaasan seutu toimii yhteistyössä mm. Lappeenrannan ja Porin seutujen kanssa. Vaasan seudun INKAN hankekanta on arvioitu kansallisesti erittäin vahvaksi ja ohjelman alueellinen toteutus on järjestetty hyvin. Tekes vastaa kansallisesta koordinaatiosta ja ohjelman hallinto- ja rahoitusmekanismeja kehitetään toiminnan tehostamiseksi. Uuden hallitusohjelman lähtökohtana ovat kuitenkin julkisten menojen voimakkaat leikkaukset ja sen vuoksi INKA-ohjelma lakkautetaan vaiheittain vuosien 2016-2017 aikana.

3.10 Vaasan seudun innovaatiojärjestelmä

Vaasan innovaatiokeskittymän nykytilaa ja näkymiä tulevaisuuteen arvioitiin vuonna 2014.²⁸ Innovaatioprofilityö kytkeytyy sekä INKA-ohjelmaan että Vaasan seudun Elinvoimastrategian 2015-2020 valmisteluun. Tavoitteena oli selvittää miten kilpailukykyinen seutumme innovaatiokeskittymä on verrattuna samantyyppisiin kansallisiin ja kansainvälisiin keskittymiin sekä nostaa esiin alueelliset kehittämistarpeet. Selvityksen keskeisimmät painopisteet:

1. Arvioitiin Vaasan kyvykkyyttä profiloitua yhdeksi maamme vetovoimaisimmista innovaatiokeskittymistä ja tunnistettiin tulevaisuuden innovaatiomahdollisuuksien kehittämisen keskeisimmät elementit.
2. Tunnistettiin Vaasan vahvuudet ja haasteet toimia maailman johtavien tutkimusryhmien ja TKI-intensiivisten yritysten toimintaympäristönä. Erytisen tärkeää oli määrittellä ne keskeiset kilpailutekijät, joilla Vaasa erottuu jatkossa muista samassa mittaluokassa toimivista kansallisista ja kansainvälisistä innovaatiokeskittymistä.
3. Konkreettisenä tavoitteena luotiin yhteinen visio ja näkemys yhteisesti toteuttaville alueellisille kehitysohjelmille, jotka edistävät Vaasan vetovoimaisuutta yritys-, tutkimus- ja innovaatioympäristönä.

Arvioinnit ja määrittelyt toteutettiin mittavan seudullisen ja maakunnallisen kirjallisen aineiston ja tilastojen pohjalta sekä haastatteleamalla Vaasan elinkeino- ja innovaatiotoiminnassa mukana olevien avainyritysten, korkeakoulujen, julkisten organisaatioiden, kehitysyhtiöiden sekä Vaasan kaupungin ja seudun muiden kuntien edustajia. Avainhenkilöhaastatteluja toteutettiin yhteensä 47 kpl.

Arvioinnin tulokset

Arviointi osoitti, että maakunnalliset, Vaasan seutua koskevat ja toimialakohtaiset strategiat ja ohjelmat tukevat toisiaan ja ohjaavat tavoitteellisesti seudullista kehitystä toivottuun suuntaan. Avoin tiedonjakamisen kulttuuri on

²⁸ Hubconcepts Oy, Vaasan innovaatiokeskittymäprofiili, loppuraportti 31.10.2014 (VASEK, Vaasan kaupunki, Tekes)

mahdollistanut yhteiset prosessit, jotka ovat johtaneet tulossuuntautuneeseen ja tulokselliseen yhteistyöhön. Alueen vahvat, toimialan johtavat yritykset ovat sitoutuneet innovaatioyhteistyöhön ja osallistuvat aktiivisesti. Vaasassa innovaatiotoiminta on nostettu alueellisen kehityksen ytimeen, mikä on tuonut alueen päättäjät yhteen päättämään linjauksista ja panostuskohteista. Osaajia on mukana koulutuskokonaisuuksien suunnittelussa, Vaasan innovaatioalustojen suunnittelussa ja toteuttamisessa ja uuden yritystoiminnan kehitystyössä.

Tuloksina esitettiin priorisoituja innovaatiotoiminnan kehityskohteita, kuten:

- innovaatiotoiminnan ohjaamisvastuun ja -mallin vakiinnuttaminen (innovaatiojohtajuus)
- yritysallianssien kehittäminen ja laajentaminen yhdessä yritystoimijoiden kanssa
- rakennettava yhteys infrastruktuurien ja innovaatiotoiminnan välille (innovaatiokaava)
- innovaatioalustojen määrätietoinen toteutus yhdessä yritysten kanssa
- factory-toimintamallin²⁹ soveltaminen tuotteiden/palvelujen kehitys- ja testausympäristönä
- innovaatioalustojen vahvistaminen kansainväliselle tasolle ja niiden Vaasaan sijoittumisen edistäminen
- kasvuyrityksille suunnattujen palvelujen jäsenteleminen yhdeksi kokonaisuudeksi
- rakennettava yhteydet kansallisiin ja globaaleihin yrityskehityspolkuihin (vrt. Slush)
- kansainvälisen tason 'soft landing'-palvelut³⁰ edistämään yritysten sijoittumista Vaasaan
- hankesalkun haltuunotto ja ohjaus, päällekkäisyyksien karsinta
- kansainvälisen tason hankkeiden suunnittelu ja toteutus

Konkreettiset toimenpiteet havaittujen kehittämistarpeiden osalta on sisälletty oheiseen toimenpideohjelmaan.

3.11 Elinkeino- ja aluekehitystoiminta seudulla

Kuntien elinkeinopolitiikkaa toteuttavat toimijat

Vaasanseudun Kehitys Oy (VASEK)

VASEK on Vaasan seudun kuntien omistama seudullinen kehitys- ja elinkeinoyhtiö, joka perustettiin vuonna 2003. VASEKin ydintehtävät ovat seudullisen elinkeinoneuvonnan koordinointi ja toimialakohtaisten sekä yritysten koko elinkaaren kattavien yrityspalvelujen tuottaminen, seudulliset elinkeinoinhin ja yrittämiseen liittyvät ohjelmat ja kehityshankkeet sekä seudun markkinointi ja seutuviestinnän koordinointi ja toteutus. Yhtiö toimii tiiviissä yhteistyössä yritysten ja yrittäjien, koulutus- ja tutkimussektorin toimijoiden sekä kuntien ja muiden tahojen kanssa. VASEKin yhteydessä toimiva Vaasanseudun Uusyrityskeskus Startia (aputoiminimi) antaa kattavat neuvontapalvelut liiketoiminnan perustamisvaiheessa. Vuositasolla myötävaikutetaan noin 170 - 200 uuden yrityksen perustamiseen ja VASEKin muissa yrityspalveluissa, kehityshankkeissa ja seutuviestinnän toimenpiteissä on asiakkaana vuosittain noin 1 500 eri yritystä. Viime vuosina merkittävä työpanos on suunnattu myös yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdosten tukemiseen, tähän liittyviä uusia asiakkuuksia tulee noin 100 kpl vuosittain.

VASEK on vuoden 2014 aikana tehnyt strategiapäivityksen, joka kohdistuu sekä yhtiön oman toiminnan että seudun kehittämisen painopisteisiin. VASEKin oman toiminnan osalta keskeisiä tavoitteita ovat mm.:

- uusyritysten Startia-palveluiden jatkuva ylläpito ja kehittäminen
- vahvasti lisääntyneiden yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdostapausten vaatima resursointi
- panostaminen kasvu- ja vientiyritysten tukemiseen, vienninedistämistoiminnan painopisteenä Pohjoismaat
- uusiutuvaan energiantuotantoon liittyvän viennin ja investointien edesauttaminen

²⁹ Esimerkkejä tästä löytyy mm. Otaniemen Design Factoryssa, Media Factoryssa ja Health Factoryssa

³⁰ Esimerkkejä tästä löytyy Helsingin Greater Promotionissa ja Hong Kong Sciences and Technology parkissa

- tiivis yhteistoiminta YritysSuomi, Seudulliset Kehittämisyhteisöt SEKES, Team Finland, Invest in Finland ja muiden kansallisten verkostojen, ohjelmien ja palvelumallien puitteissa, paikallisella tasolla aluekehittämisen ja yrityspalvelutoimijoiden yhteistyö ja toiminnan koordinointi
- Vaasan seudun Kasvusopimus ja innovaatio-keskittymän vahvistaminen (INKA-ohjelma) muiden toimijoiden kanssa
- uuden ohjelmakauden 2014-2020 (kansallinen ja EU) tehokas hyödyntäminen yritys- ja aluekehityksessä
- yritysten toimintaedellytysten vahvistaminen (logistiikan kehittäminen, työvoiman saatavuuden turvaaminen, koulutuksen kehittäminen)
- Vaasan seudun viestinnän vetovastuu, tiivis operatiivinen yhteistyö eri toimijoiden ja yritysten kesken
- brändityö (maassa- ja maahanmuutto, opiskelijat, Invest In), EnergyVaasa-konseptin ja -työn organisoiminen yhdessä Merinovan kanssa sekä matkailumarkkinointiyhteistyö VisitVaasan kanssa.

Teknologiakeskus Oy Merinova Ab

Oy Merinova Ab on vuonna 1989 perustettu elinkeinoelämän, Vaasan seudun kuntien ja korkeakoulujen omistama teknologiakeskus. Merinova tuottaa alueellisia, kansallisia ja kansainvälisiä kehittämishankkeita ja -ohjelmia sekä kehittämispalveluja yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa yrityksille ja yhteisöille. Merinovan erityisosaamisalue on energiateknologia. Hankkeilla ja palveluilla tuetaan yritysten kehitystä, kasvua ja vientiä erityisesti teknologian näkökulmasta.

Merinova on Vaasan seudun energiaklusterin keskeinen toimija, joka edistää seudun korkeakoulujen, julkisten toimijoiden ja palvelu- ja teollisuusyritysten yhteistyötä. Merinova vastaa INKA-ohjelman Kestävät energiaratkaisut -teeman valtakunnallisesta ohjelmajohdosta, sekä Vaasan alueen teknologiakeskuspalveluista.

Viexpo

Viexpo on osuuskuntapohjalla toimiva yritys, joka on kuntien, yritysten ja yhteisöjen omistama. Viexpo tarjoaa pienille ja keskiuurille yrityksille kansainvälistymistä edistäviä palveluja. Viexpon perustehtävä on neuvoa ja palvella kaikkien toimialojen yrityksiä vientiin ja kansainvälistymiseen liittyvissä kysymyksissä. Viexpo tarjoaa yritysten kansainvälistymisen tueksi sekä yhteisvientihankkeita että yrityskohtaisia palveluja. Yhteisvientihankkeisiin kuuluvat yhteisosastot kansainvälisillä messuilla, vientiverkostot sekä markkinaselvitysmatkat. Yrityskohtaiset palvelut koostuvat mm. markkinaselvityksistä ja kielipalveluista. Viexpon toimipisteet sijaitsevat Pietarsaareissa, Vaasassa ja Kokkolassa. Viexpolla on laaja kansainvälinen kontaktiverkosto sekä Suomessa että ulkomailla. Viexpo toimii ainutlaatuisella tavalla myös Pohjanmaan ELY-keskuksen kansainvälistymisyksikkönä.

Oy Vaasa Parks Ab

Oy Vaasa Parks Ab palvelee yrityksiä, jotka tarvitsevat toimitiloja Vaasassa ja lähialueella, sekä toimistotiloja että tuotantotiloja. Lisäksi Vaasa Parks kehittää ja markkinoi yrityspuistoja. Konserniin kuuluu mm. neljä Futura-teknologiakeskustaloa Vaasa Airport Parkin ytimessä. Oy Vaasa Parks Ab auttaa myös yritystonttien etsimisessä ja tarvittaessa toimitilojen rakentamisessa. Oy Vaasa Parks Ab hoitaa mm. logistiikka-alueen tonttimarkkinoinnin ja tonttien koordinoimisen Laajametsän yritysalueella. Oy Vaasa Parks Ab on Vaasan kaupungin osakkuusyhtiö ja kaupunki omistaa suoraan kolmanneksen. Muita omistajia ovat teknologiakeskus Merinova Oy ja pääomasijoittaja Oy Wedeco Ab.

Palosaaren Yrityskeskus Oy

Vaasan kaupungin kokonaan omistama Palosaaren Yrityskeskus Oy vuokraa toimitiloja lähinnä yrityksille. Sen lisäksi, että Palosaaren Yrityskeskus vuokraa tiloja, se tarjoaa myös toimistopalveluja ja hoitaa kokoushuonepalveluja. Perusajatuksena on palvella elinkeinoelämää, tehtävänä pääosin vanhojen teollisuuskiinteistöjen kunnostaminen ja ylläpito toimitiloina. Kaikki peruskorjaukset tehdään kulttuurihistoriallisia arvoja säilyttäen.

Vaasan seudun Matkailu Oy

Vaasan seudun Matkailu Oy perustettiin 31.10.2013 ja yhtiö aloitti toimintansa vuoden 2014 alusta. Vaasan seudun Matkailu Oy:n omistavat Vaasa, Mustasaari, Vöyri, Maalahti, Korsnäs, Laihia, Isokyrö ja Närpiö. Yhtiö vastaa muun muassa matkailualan viestinnästä ja yhteismarkkinoinnista, matkailuneuvonnasta sekä myynnistä ja

tuotekehityksestä.

Elinkeino- ja aluekehitystoimijoiden yhteistyö Vaasan seudulla osana valtakunnallista Yritys-Suomi-kokonaisuutta

Vaasan seudulla toimii tällä hetkellä lukuisia organisaatioita, jotka toimivat elinkeino- ja aluekehittämisen alalla. Valtakunnallisesti tarkastellen yrityspalveluiden organisointi perustuu Työ- ja elinkeinoministeriön koordinoimaan Yritys-Suomi -toimintamalliin.³¹ Tavoitteena on linkittää valtakunnalliset neuvontapalvelut ja paikalliset tahot yhtenäiseen kokonaisuuteen koko maan alueella. Valtakunnallisesti on koottu paljon ohjeistusta ja palveluja kolmikieliseen portaaliin 24/7-periaatteella. Lisäksi tarjolla on valtakunnallinen kolmikielinen puhelinneuvontapalvelu. Koko maa on katettu 68:lla seutukohtaisella sopimuksella, jonka puitteissa on organisoitu paikalliset palvelut ja liitetty ne osaksi valtakunnallista alustaa. Vaasan seudun yhteistyötä koordinoi VASEK ja alueellisessa yhteistyössä on mukana 17 sopimuskumppania. Vaasan seudun seudullinen yrityspalvelu palvelee asiakkaitaan mm. laaja-alaisen yleisneuvonnan, yrityksen perustamisen, yrityksen kehittämisen, kansainvälistymisen, osaavan työvoiman, rahoituksen, omistajanvaihdoksen sekä yrityksen sijoittumisen kysymyksissä.

4 VISIO JA STRATEGISET PAINOPISTEET

VISIO:

Energinen Vaasan seutu on vahva lisäarvon luoja Suomessa ja kansainvälisesti.

Kuva 28. Vaasan seudun visio 2020.

Yllä olevan vision mahdollistamiseksi elinkeinoelämän, korkeakoulujen ja seudun välistä yhteistyötä on jatkuvasti vahvistettava, jotta seutu saavuttaa maailmanluokan osaamisen ja innovaatioalustat, jotka ovat tunnettuja ja tunnustettuja lisäarvon luoja globaaleilla markkinoilla. Yhteistyötä Uumajan seudun kanssa on myös vahvistettava

³¹ www.yrityssuomi.fi

edelleen kaikilla toimialoilla, jotta mahdollisimman pitkälti muodostetaan yhteinen työmarkkina-alue ja siten voidaan panna Merenkurkun seutu maailmankartalle.

Seuraavaksi käsitellään elinvoimastrategian strategisia painopisteitä, jotka ovat kansainvälisesti kilpailukykyiset yritykset, globaali osaaminen, elinvoimainen toimintaympäristö ja toimivat, houkuttelevat palvelut.

4.1 Kansainvälisesti kilpailukykyisiä yrityksiä

Pohjoismaiden suurin energiakeskittymä

Vaasan seudulla on Pohjoismaiden suurin energiakeskittymä, joka on vahva ja kansainvälinen ja joka heijastaa positiivisesti alueen pk-yrityksiin ja ekosysteemiin. Energiakeskittymän myötä seudun elinkeinoelämä kukoistaa. Koko seudulle on tärkeää, että elinkeinoelämä säilyttää asemansa globaaleilla markkinoilla ja sen tähden seutu tekee jatkuvasti uusia infrastruktuuripanostuksia ja vastaa osaavan työvoiman tarpeen asettamiin vaatimuksiin. Yritykset tekevät paljon yhteistyötä mm. erilaisissa tutkimushankkeissa ja seutu tekee kaikkensa näiden tukemiseksi. Elinkeinoelämän, korkeakoulujen ja seudun yhteistyö vahvistuu edelleen erilaisten innovaatioalustojen kautta.

Uusia kasvuyrityksiä eri aloilla

Vaasan seudulla toimii yhteensä noin 6 500 yritystä. Alueen kehityksen kannalta avainasemassa on näiden yritysten kasvu ja myös viennin lisääminen entisestään. Tarjolla on maamme uuden hallitusohjelman leikkauksista huolimatta lukuisia yritysten kehittämispalveluja eri tilanteisiin ja toimialakohtaisesti. Yritysten kasvua ja kehittymistä tukevia välineitä on useita ja oikean ratkaisun löytämiseksi tarvitaan välittäjäorganisaatioita neuvomaan yrityksiä. Tilanne on hyvä, keskeiset toimijat hakevat yhteistyössä yrityksen kannalta parhaan ratkaisun toiminnan kehittämiseksi ja toimenpiteiden rahoittamiseksi. Kasvuyrityskategoriaan kuuluville on myös tarjolla mm. Tekesin kansalliset rahoitusmahdollisuudet. Seudulla on toimenpiteitä käynnissä myös paikallisen pääomasijoitustoiminnan edistämiseksi start up-yritysten ja kasvuyritysten vauhdittamiseksi. Seudun ja maakunnan hyvän kansallisen menestyksen johdosta tarjolla on muuhun maahan nähden varsin heikosti alueellista EU-rahoitusta yritys kohtaisten kehitystoimien tukemiseen. Alueellisen maaseutuohjelman kautta on kuitenkin tarjolla tukea investointeihin ja kehitystoimintaan monilla aloilla ja aiempaa suuremmille yrityksille. Toimenpideohjelmaan on koottu kehitystoimia mm. kaupan alan, hyvinvointialan yritystoiminnan, metsä- ja puutuotealan, turkisan, kalatalouden, maatalous- ja elintarvikealan sekä matkailualan osalta.

Vaasan seudun vientiosuus on valtakunnan huippua. Vienti rakentuu kuitenkin paljolti suuryritysten toimitusketjujen varaan ja monilla pk-yrityksillä ei ole omia lopputuotteita vientimarkkinoilla. Viennissä on siten vielä paljon kasvumahdollisuuksia, kun huomioidaan eri alojen alihankinta-/sopimusvalmistus ja palveluvienti. Viennin edistämiseksi kansallisena alustana toimii Team Finland -yhteistyömalli, jota toteuttavat Yritys-Suomi/Seudulliset Yrityspalvelut Vaasan seudulla. Keskeinen viennin edistämisen osa-alue on energia/cleantech globaalilla tasolla, tämä sisältää sekä lopputuotteet, kokonaisratkaisut, alihankinnan/komponentit ja erilaiset konsultointi-/palvelutuotteet. Finpro toteuttaa kansallisesti viennin kasvuohjelmia, joihin on varattu vuodesta 2015 lähtien 51,3 miljoonaa euroa. Viennin kasvuohjelmia on käynnistetty useimmille kansallisesti merkittävälle toimialoille, joten niitä on pyrittävä hyödyntämään muutenkin kuin energia-alalla. Vaasan seutu on keskeinen viennin markkina-alue Pohjoismaissa, erityisesti Norja on tällä hetkellä vahva kohdemarkkina-alue. Vientivalmiuksia parannetaan monin tavoin mm. EnergyVaasa-yhteistyön puitteissa ja toteuttamalla viennin edistämishankkeita ja yritys kohtaisia toimenpiteitä mm. Viexpon tarjoamalla kansainvälistymispalveluilla.

Vaasan seudun innovaatioprofiiliselvityksen yhteydessä heikkoutena nousi esiin yrityshautomoympäristöjen puute. Uusien yritysten neuvontapalvelu ja yrittäjyyden edistämiseen tähtäävä polku koulutuksen yhteydessä toimivat hyvin, mutta uusien yritysten nopeaa kehittymistä tukeva hautomon-/kiihdyttämötyyppinen toiminta puuttuu seudulta. Tämä voisi luoda edellytyksiä ja synergiaa yritysten väliselle yhteistyölle ja kasvuhakuisten nuorten yritysten nopealle kasvulle ja kansainvälistymiselle. Toinen merkittävä painopiste on yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdosten edistäminen. Markkinoilla jo pidempään toimineiden yritysten säilyttäminen on hyvin tärkeää, esimerkiksi VASEKille

uusia omistajanvaihdosasiakkuuksia tulee keskimäärin lähes sata vuodessa. Yrityksen virittäminen kasvuun omistajanvaihdoksen yhteydessä on hyvä mahdollisuus nostaa kasvuyritysten määrää eri aloilla.

Maailmanlaajuiset yritykset tekevät päätöksensä investoinneista ja sijoittumisista globaalista näkökulmasta. Siksi seudun elinkeinoelämän tulee arvioida toimintaansa kansainvälisesti ja uusia työpaikkoja on luotava kansainvälisessä kilpailuasetelmassa. Investointien houkuttelu Vaasan seudulle on tällä hetkellä alhaisesti resursoitu. Juuri nyt pystytään hoitamaan lähinnä ne tahot, jotka itse ottavat yhteyttä tai joista saadaan tieto esim. Finpron Invest In Finland -verkoston puitteissa. Käynnistymässä olevien energia-alan hankkeiden ja EnergyVaasa -viestinnän puitteissa on myös proaktiivista toimintaa uusien etablointien edistämiseksi. Tärkeällä sijalla on myös jatkuva tontti- ja toimitilatarjonnan ylläpito ja kehittäminen yritystoiminnan erilaisten tarpeiden mukaisesti.

4.2 Globaali osaaminen

Kansainvälisesti tunnettu tutkimus ja koulutus

Vaasan seudulla on korkealaatuista koulutusta ja tutkimusta. Seudun korkeakoulujen on tärkeää erottua sekä kansallisessa että kansainvälisessä kilpailussa. Siksi Vaasan kaikkien korkeakoulujen tulisi pyrkiä kansainväliseen akkreditointiin ja tunnustukseen omilla kärkiosaamisalueillaan korkealaatuisen tutkimuksensa kautta.

Seudun osaavan työvoiman saanti turvataan kehittämällä koulutusta kaikilla koulutusasteilla. Energiakeskittymää tuetaan teknologiapainotteisten toimenpiteiden lisäksi kehittämällä koulutussisältöjä, kuten kansainvälistä liiketoimintaosaamista, energia-asioihin liittyvää kansainvälistä juridiikkaa (immateriaalioikeus) ja kielikoulutusta. Energiakeskittymän monipuolinen työpaikkatarjonta houkuttelee eri alojen huippuosajia.

Seudun monipuolisen elinkeinoelämän kannalta on erittäin tärkeää, että korkeakouluissa on oikeat opintosuunnat ja että ne tarjoavat monipuolisia opiskelupaikkoja. Korkeakoulujen yhteistä Uumajan yliopiston kanssa uudistettua sopimusta tulee vahvistaa ja konkretisoida. Myös kansainvälistä tutkijavaihtoa tulee kannustaa ja tehostaa. Vaasan seudulla tulee yhdistää mahdollisimman paljon toisiaan täydentäviä korkeakoulupoliittisia resursseja (esim. avustuksia kunnilta, korkeakouluilta, elinkeinoelämältä). Säätiöiden ja lahjoitusten tuomat mahdollisuudet tulisi huomioida paremmin ja hyödyntää tehokkaammin.

Osaavaa työvoimaa kasvualoilla

Paikallisen koulutuksen rooli on avainasemassa osaavan työvoiman turvaamisessa seudun tarpeisiin. Kansallisen muuttoliikkeen osalta seutu on vain hiukan positiivisella puolella, valitettavan suuri osa muualta saapuneista opiskelijoista palaa kotiseudulleen tai muuttaa pääkaupunkiseudulle valmistuttuaan. Sama koskee myös ulkomaalaisia opiskelijoita, joilla usein on vaikeuksia sijoittua koulutustaan vastaaviin työtehtäviin. Erityisesti korkeakouluopiskelijoiden osalta on tarpeen panostaa heidän juurruttamiseen seudulle opintojen aikana, tässä keskeistä on työharjoittelu- ja opinnäytetöiden tekemisen mahdollisuus alueen yritysten tarpeiden perusteella. Haaste on myös laajempi, työn lisäksi alueen täytyy tarjota houkutteleva opiskelu- ja asuinympäristö nuorille aikuisille.

Vahva panostus yrittäjyyskasvatukseen

Viitaten kohtaan 3.8 Koulutus ja tutkimus, seudun on pyrittävä herättämään nuorten kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan aina ala-asteikäisistä korkeakouluopiskelijoihin saakka, esim. Yrityskylän, YES Pohjanmaan/Nuori Yrittäjyys -toiminnan, West-Coast StartUpin, Hanken New Venturesin ja Vaasa Entrepreneurship Society:n kautta.

Yrityskylä on kansainvälisesti palkittu suomalainen koulutusinnovaatio jonka yhteiskunnan, työelämän ja yrittäjyyden oppimiskokonaisuus on suunnattu peruskoulun kuudesluokkalaisille. Yrityskylä-oppimisympäristö on pienoiskaupunki, jossa oppilas työskentelee omassa ammatissaan sekä toimii kuluttajana ja kansalaisena osana yhteiskuntaa. Jokainen Yrityskylä toteutetaan tiiviissä yhteistyössä alueen kuntien ja yritysten kanssa. Toivottavaa olisi, että Yrityskylä-toiminnasta tulisi pysyvä toiminta Vaasan seudulla.

YES Pohjanmaa (Yrittäjyyden Edistäminen Suomessa) tarjoaa yrittäjyyskasvatuksen palveluja opetushenkilöstölle sekä tietoa, työvälineitä ja kontakteja yrittäjyyskasvatukseen toteuttamiseen Pohjanmaan kouluissa. YES Pohjanmaa toimii myös tapahtumien ja koulutuksien järjestäjänä sekä koulu-yritysyhteistyön verkottajana ja tukena. YES-toiminta vahvistaa valtakunnallisia opetus- ja kulttuuriministeriön asettamia yrittäjyyskasvatuksen linjauksia sekä tukee suomalaista yrittäjyyskasvatustyötä. YES Pohjanmaa muodostaa paikallisen Nuori Yrittäjyys ry (NY) -toimintalustan, joka edistää aktiivista toimintaa nuorten keskuudessa vahvistamalla nuorten yrittäjyysasennetta, taloudenhallintaa ja työelämätaitoja. Ohjelmat toteutetaan kouluissa osana opetusta.

West Coast Startup (WCS) on Vaasan ammattikorkeakoulun ja Vaasan yliopiston yhteinen kasvuyrittäjyyshautomo, joka palvelee koulujen opiskelijoita ja henkilökuntaa. Hautomon tavoitteena on auttaa yritysideoiden tunnistamisessa ja kehittämisessä. Muovan vetämä WCS järjestää toimintaa mm. yrittäjyyteen, käyttäjälähtöisyyteen sekä ketterään ideoiden kehittämiseen ja testaamiseen liittyen.

Hanken New Ventures on innovaatioalusta, jonka päämäärä on rohkaista ja tukea yrittäjyyttä Hankenin opiskelijoiden keskuudessa Vaasassa. Alusta antaa opiskelijoille työkalut löytää ja kehittää uusia liikeideoita sekä luoda uusien liiketoimintojen kasvua ja kannattavuutta. Yhdistelemällä tietoa ja olemassa olevia resursseja Hankenin yksiköissä ja Hankenin alumni-verkostossa, Hanken New Ventures pyrkii yhteistyöhön seudun elinkeinoelämän kanssa.

Vaasa Entrepreneurship Society (VES) on Vaasassa toimiva korkeakouluopiskelijoiden uusi yhdistys, joka edistää kasvuyrittäjyyttä ja opiskelijakeskeistä yrittäjyystoimintaa. VES järjestää työpajoja sekä tarjoaa alustan idearikkaille korkeakouluopiskelijoille, jotka haluavat saada apua ideansa eteenpäin viemisessä. Lisäksi VES on mukana tukemassa opiskelevia yrittäjiä käytännön työkalujen ja verkostojen avulla.

4.3 Elinvoimainen toimintaympäristö

Toimiva viestintä, logistiikka ja infrastruktuuri

Vaasa kehittää logistiikkaa jatkuvasti elinkeinoelämän ja asukkaiden tarpeiden tyydyttämiseksi. Vaasan seudulla on nopeat ja kilpailukykyä tukevat liikenneyhteydet. Oleellista on kehittää logistiikkaa kokonaisuutena ja kaikki kuljetusmuodot huomioiden: monipuolinen elinkeinoelämä ja teollisuus, jonka kasvu edellyttää monipuolisia multimodaalisia logistiikkapalveluita/-tuotteita. Uumajan ja Vaasan satamien yhdistämisen myötä saadaan selkeät suurtuotantoedut jotka parantavat satamien kilpailukykyä, vähentävät investointitarvetta ja edistävät markkinointia ja liikenteen kehittämistä. Yhtiöittämisen myötä Merenkurkun Satamat Oy:llä tulee olla TEN-T-status, joka tarjoaa syntyä suuremmat mahdollisuudet erilaisten EU-tukien saamiselle. Parhailaan selvitetään LNG-terminaalin edellytyksiä Vaasassa.

Tällä hetkellä Suomessa on lentorahtikentät vain Helsingissä ja Turussa, mutta Vaasassa kehittämiskohteena on edelleen lentorahdin mahdollistaminen pitkällä tähtäimellä myös Vaasasta. Tällä hetkellä suurin osa lentorahdistä kulkee rekkojen kyydissä Keski-Eurooppaan ja lentää vasta sieltä edelleen kohteisiinsa. Vaasassa työn alla on lentorahtiasemataso ja rahdin käsittelyalue sekä monitoimiterminaali kentän pohjoispäässä. Toimintaolosuhteita pyritään jatkuvasti parantamaan, jotta tulevaisuudessa Vaasan seudun energiaklusterin korkealaatuiset tuotteet pääsisivät suoraan kotikentältään maailmalle niitä odottavien asiakkaiden käsiin.

Innovatiivinen, vetovoimainen, viihtyisä ja turvallinen ympäristö

Houkutteleva Vaasan seutu onnistuu yhdistämään mm. asumisen, palvelut, campuksen, matkakeskuksen, matkailijareitit, tapahtumat, logistiikkakeskuksen luovaksi, toimivaksi ja kehittäväksi kokonaisuudeksi sekä priorisoi asukkaiden hyvinvointia edistävien yhteisten seudullisten panostusten vahvistamista. Suuret panostukset vaativat toteutuakseen yhä enemmän seudullista resursointia tulevaisuudessa ja tähän tulisi löytää uusia yhteistyömuotoja. Ydinkaupungissa edistetään monipuolista kaupunkikulttuuria ja viihtyvyyden ja turvallisuuden kehittäminen jatkuu.

Uusien yritysten ja investointien sekä osaavan työvoiman houkuttelu seudulle on tärkeää. Seudun markkinoinnin tulee tukea elinvoimastrategian painopisteitä läpi linjan. Viime vuosien vahva painotus energia-alaan ja Vaasan seutuun Suomen energia-alan keskuksena on kantanut hedelmää, ja seutu erottuu jo nyt muista kaupunkiseuduista. Tätä imagoa tulee edelleen vahvistaa, mutta viestiä tulee laajentaa myös seudun muihin vahvuuksiin. Erityisesti tulee painottaa asioita, jotka vaikuttavat muuttohalukkuuteen: työllisyys, opiskelumahdollisuudet, yrittämisen edellytykset sekä jokaista koskettavat vapaa-ajan mahdollisuudet.

Vaasan seudulla on oma viestintästrategia, joka toimii pohjana kaikille viestintä- ja markkinointitoimenpiteille. Toimenpiteiden tulee olla siten toteutettuja, että saavutetaan kansallista ja kansainvälistä vaikuttavuutta. Paikallinen toimiminen on myös tärkeää, mutta viestinnän painopiste on kansallisella tasolla.

Vaasan seudun tunnettuus energiateknologian keskuksena rakentuu mm. aktiivisen mediatyöskentelyn, kansallisten ja kansainvälisten verkostojen hyödyntämisen, rekrytointimarkkinoinnin ja tapahtumien (esim. EnergyWeek) avulla. Matkailumarkkinoinnin osalta keskeistä on brändin tunnettuuden kasvattaminen, kuluttajamarkkinoinnin tehostaminen ja tuotteistus. Vaasan korkeakoulujen tulisi panostaa yhteisiin mediakampanjoihin ja muihin toimenpiteisiin (mm. verkkonäkyvyys ja messut) hyvien hakijoiden houkuttelemiseksi ja siten seudun elinkeinoelämän tukemiseksi.

Kuntien hankintojen arvo on korkea. Tämä voi olla kynnys pienyrityksille tarjouksen antamiselle. Hankintayksiköt voivat yhdessä yrittäjäorganisaatioiden kanssa vahvistaa pienten ja keskisuurten yritysten tarjoustenteko-osaamista ja siten parantaa niiden kilpailukykyä. Jos useat yritykset lyöttäytyvät yhteen, sekä kunnalle ostajana että yrityksille avautuu mahdollisuudet tarjousten suurempaan lukumäärään. On tärkeää, että pienyrityksillä on mahdollisuuksia kilpailla suurempien yritysten kanssa julkisissa hankinnoissa, erityisesti kun yksityinen sektori jatkaa kasvuaan.

4.4 Toimivat, houkuttelevat palvelut

Kasvavaa monikulttuurisuutta ja sosiaalista pääomaa

Kansainvälinen Vaasan seutu on vahva monikulttuurinen kaupunkiseutu, joka integroi uusia asukkaita tehokkaasti. Seutu tarjoaa erimuotoisia monikielisiä oppimismahdollisuuksia eri koulutusasteilla.

Seudulla on tarjolla laadukkaat elinkeinopalvelut kolmella kielellä ja seudullinen palveluyhteistyö on tiivistä.

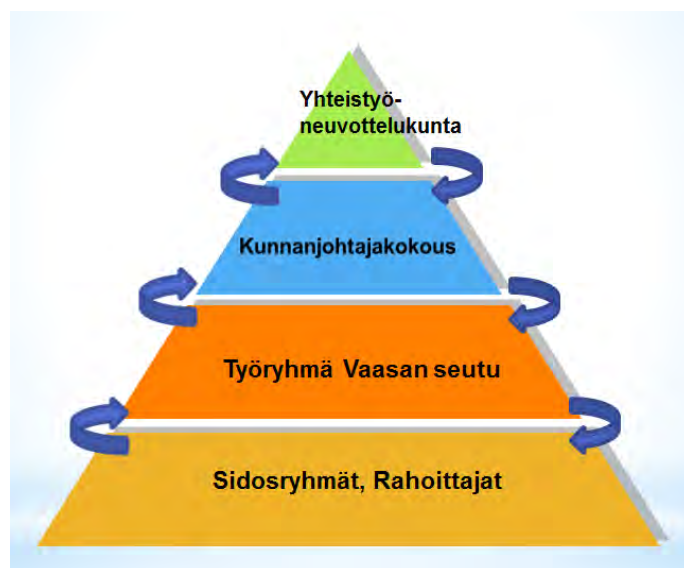
Hyvinvoivia ja onnellisia asukkaita

Kansallisessa vertailussa Vaasan seudun väestö voi tutkitusti erinomaisesti. Jotta seudulla jatkossakin olisi hyvinvoivia ja onnellisia asukkaita tarvitaan muutakin kuin peruspalveluja. Kaikille turvallisessa ympäristössä elämisen kokemusta tulee vahvistaa. Kuntien tulee myös jatkossa panostaa vapaaehtoiisiin toimenpiteisiin, kuten liikuntaan ja kulttuuriin houkutelakseen esimerkiksi lisää tapahtumia seudulle. Aktiivista työtä kansainvälisten kongressien, messujen ja tapahtumien saamiseksi seudulle voidaan tehostaa VisitVaasan kautta ja muiden toimijoiden sitoutumisella ja yhteistyöllä.

Uusi kunnallislaki edellyttää, että kunnat myös antavat kansalaisille enemmän vaikutusmahdollisuuksia suoran demokratian muodossa, mikä luo esimerkiksi uusia kansalaisneuvostojen muotoja, joiden asema on vahvistettava kunnan toiminnassa uudella tavalla.

Sosiaali- ja terveystalouden (Sote) uudistus on ollut käynnissä pitkään. Tarkoituksena on turvata kaikille asukkaille yhdenvertaiset, asiakaslähtöiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveystaloudet. Uudistuksella vahvistetaan myös sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluja, jotka toteutetaan uudistamalla julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteita, ohjausta ja hallintoa. Sote-uudistus sekä parantaa perusterveydenhuollon palvelujen saatavuutta että lisää ihmisten valinnanvapautta. Miten uudistus lopullisesti vaikuttaa Vaasan seudulla ja mm. kuntien omaan tukipalvelujen tuotantoon ei ole varmuudella vahvistettavissa tässä vaiheessa.

5 STRATEGIAN JA TOIMENPIDEOHJELMAN TOTEUTUS

Kuva 29. Vaasan seudun Elinvoimastrategian toteuttamisen organisointimalli.

Seuraavat henkilöt ehdotetaan muodostavan Vaasan seudun elinvoimastrategian työryhmän, joka valmistelee, koordinoi ja valvoo, että seudun Elinvoimastrategiatyö toteutetaan: **Mikael Alaviitala** (Mustasaari), **Mats Brandt** (Maalahti), **Nina Hautio** (Vaasa), **Marketta Kujala / Jonas Nylén** (Vaasa), **Stefan Råback** (VASEK) ja **Susanna Slotte-Kock** (Vaasa).

Työryhmä tekee yhteistyötä toimenpideohjelmassa mainittujen toimijoiden kanssa. Työryhmä on yhdessä toimenpideohjelman toimijoiden kanssa vastuussa siitä, että ohjelman toimenpiteet toteutuvat.

Työryhmällä ei ole omaa rahoitusta, vaan rahoitushaasteet ratkaistaan toimenpidekohtaisesti.

Työryhmä kokoontuu säännöllisesti ja valmistelee elinvoimastrategiatyön seurantaan, jota käsitellään kaksi kertaa vuodessa kunnanjohtajakokouksessa. Kunnanjohtajakokous valmistelee elinvoimastrategiatyön käsiteltäväksi Vaasan seudun yhteistyöneuvottelukunnassa kerran vuodessa.

Tämä on yksi tapa, jolla kunnanjohtajakokous ja Vaasan seudun yhteistyöneuvottelukunta saavat ottaa kantaa seudulla toteuttaviin konkreettisiin toimenpiteisiin.

6 JULKISET RAHOITUSMAHDOLLISUUDET KUNTIEN OHELLA

6.1 EU-rahoitusmahdollisuudet

Euroopan unionin rahoitus kanavoituu seudulle rakenne- ja investointirahastojen sekä erillisohjelmien kautta.

Kansallisesti hallinnoitavista rahastoista Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) rahoitusta alueella hallinnoi Pohjanmaan liitto. Rahoitettavan hankkeen tulee Pohjanmaan liiton linjauksen mukaan liittyä uuden tiedon ja osaamisen tuottamiseen sekä hyödyntämiseen ja näin osaltaan auttaa maakuntastrategian toteuttamisessa.

Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoitusta hallinnoidaan ELY-keskuksissa. Rahoitusta voi hakea hankkeisiin, jotka liittyvät työllisyyden parantamiseen ja työvoiman liikkuvuuteen, koulutukseen, ammattitaitoon ja elinikäiseen oppimiseen tai sosiaaliseen osallisuuteen ja köyhyyden torjuntaan.

ELY-keskuksissa hallinnoidaan myös Euroopan maaseuturahastoa sekä Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa. Pohjanmaan ELY voi paikallisesti tehdä päätöksiä maaseuturahaston puitteissa, kun puolestaan suuri osa muista tukimuodoista nykyään vaatii hyväksynnän siinä ELY-keskuksessa, johon asia on keskitetty.

EU-taso

EU:n erillisohjelmilla toteutetaan EU:n eri toimintaloikojen (esim. ympäristö, energia, tutkimus ja kehitys, koulutus) tavoitteita. EU:n erillisohjelmissa vaaditaan yleensä vähintään kolmen Euroopan maan osallistumista. Hakemukset lähetetään pääsääntöisesti suoraan Brysseliin ja myös rahoituspäätökset tehdään siellä. Budjetiltaan suurin erillisohjelma on EU:n tutkimuksen ja innovoinnin ohjelma Horisontti 2020. Muita ovat esimerkiksi Erasmus+, Life ja Verkkojen Eurooppa.

Brysselissä toimii Länsi-Suomen Eurooppa-toimisto (West Finland European Office, WFEO), joka toimii alueen edunvalvojana, suorittaa erilaisia toimeksiantoja, antaa hanketukea ja hoitaa tiedotusta. WFEO on Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan, Keski-Suomen ja Satakunnan maakuntaliittojen yhteinen aluetoimisto. Tiivistetään yhteistyötä WFEO:n kanssa.

Erityisesti EU:n erillisohjelmien rahoitus tarjoaa alueelle vielä paljon hyödyntämättömiä mahdollisuuksia. Tähän liittyen on aloitettu työ seudullisen EU-hankeosaaja-/asiantuntijaverkoston kokoamiseksi ja organisoimiseksi. Valmistelussa on yhteisesti resursoidun henkilön palkkaaminen alueelle, EU Affairs Manager. Rahoitusmalli on selvä ja rekrytointi tapahtuu kesällä 2015. Tämä henkilö tulee mm. aktivoimaan rahoituksen hakemista EU:n erillisohjelmista ja tukemaan toimijoita hankevalmistelussa. Myös Vaasan kaupunki kehittää sisäisesti omia edellytyksiään ohjata suuria projekteja paremmin.

6.2 Pohjoismainen yhteistyö ja Botnia-Atlantica

Muiden Pohjoismaiden kanssa yhdessä toteutettaviin kehittämishankkeisiin voi hakea rahoitusta Interreg-ohjelma Botnia-Atlantica. Botnia-Atlantica –ohjelmaa hallinnoiva Region Västerbottenin paikallistoimisto on Pohjanmaan liitossa. Ohjelmaan kuuluvat Keski-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan maakunnat Suomessa, Västerbottenin ja Västernorrlandin läänit ja Nordanstigin kunta Ruotsissa sekä Nordlandin fylke Norjassa. Ohjelmasta rahoitetaan hankkeita, jotka liittyvät seuraaviin teemoihin: 1) Tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja innovoinnin vahvistaminen, 2) Pienten ja keskisuurten yritysten kilpailukykyyn parantaminen, 3) Ympäristön suojeleminen ja luonnonvarojen käytön tehokkuuden parantaminen ja 4) Kestävän liikenteen edistäminen ja pullonkaulojen poistaminen tärkeimmistä liikenneverkkoinfrastruktuureista.

Pohjoismaiseen yhteistyöhön voidaan käyttää myös Pohjoismaiden neuvoston, Pohjoismaiden ministerineuvoston sekä ministerineuvostojen alaisten organisaatioiden tukijärjestelmiä ja niiden tarjoamaa hankerahoitusta. Keskeinen toimija pohjoismaisessa yhteistyössä on Merenkurkun Neuvosto, joka on yksi Pohjoismaiden ministerineuvoston virallisista raja-alueellisista toimijoista.

6.3 Kansalliset rahoitusmahdollisuudet

Kansallista rahoitusta voi edellä mainittujen tahojen lisäksi hakea Tekesiltä, joka tarjoaa innovaatorahoitusta yrityksille, tutkimusorganisaatioille ja julkisten palvelujen tuottajille. Myös ministeriöt ja Sitra tarjoavat kansallista rahoitusta. Sitran rahoitus koostuu hankerahoituksesta, yritysrahoituksesta ja rahastosijoituksista. Sitra sijoittaa kohteisiin, jotka ratkaisevat ekologisia, sosiaalisia ja hyvinvointiin liittyviä ongelmia. Lisäksi on hyvä muistaa myös erilaisten säätiöiden ja rahastojen tarjoamat rahoitusmahdollisuudet.

7 TAHDONILMAUS JA ALLEKIRJOITUKSET

Me, jotka edustamme Vaasan, Mustasaaren, Vöyrin, Maalahden, Korsnäsin, Laihian ja Isonkyrön kuntia, pyrimme yhdessä Vaasanseudun Kehitys Oy VASEKin kanssa kehittämään seudun elinvoimaa. Seudun yhteinen tulevaisuus tulee rakentaa perustuen sen elinkeinoelämän, koulutuksen ja tutkimuksen sekä seudun asukkaiden ja heidän viihtyvyytensä kunnioittamiseen ja kehittämiseen.

Olemme yhtä mieltä siitä, että seudun menestyksen jatkumisen perusedellytyksenä on seudullinen, kansallinen ja kansainvälinen yhteistoiminta.

Olemme vakuuttuneita siitä, että aidosti hyvinvoiva yhteiskunta perustuu kaupungin ja maaseudun väliseen hedelmälliseen vuorovaikutukseen.

Sitoudumme noudattamaan niitä suuntaviivoja, joihin olemme Vaasan seudun elinvoimastrategiassa 2016-2020 ja sen toimenpideohjelmassa sopineet.

XX.XX.2015

<p><u>VAASA</u></p> <p>Seppo Rapo Kaupunginhallituksen pj., Vaasa</p> <p><i>Allekirjoitus:</i></p>	<p><u>VAASA</u></p> <p>Tomas Häyry Kaupunginjohtaja, Vaasa Vaasan seudun Kehitys Oy VASEK, pj.</p> <p><i>Allekirjoitus:</i></p>
<p><u>MUSTASAARI</u></p> <p>Michael Luther Kunnanhallituksen pj., Mustasaari</p> <p><i>Allekirjoitus:</i></p>	<p><u>MUSTASAARI</u></p> <p>Rurik Ahlberg Kunnanjohtaja, Mustasaari</p> <p><i>Allekirjoitus:</i></p>
<p><u>VÖYRI</u></p> <p>Stig Svens Kunnanhallituksen pj., Vöyri</p> <p><i>Allekirjoitus:</i></p>	<p><u>VÖYRI</u></p> <p>Mikko Ollikainen Kunnanjohtaja, Vöyri</p> <p><i>Allekirjoitus:</i></p>
<p><u>MAALAHTI</u></p> <p>Håkan Knip Kunnanhallituksen pj., Maalahti</p> <p><i>Allekirjoitus:</i></p>	<p><u>MAALAHTI</u></p> <p>Mats Brandt Kunnanjohtaja, Maalahti</p> <p><i>Allekirjoitus:</i></p>
<p><u>KORSNÄS</u></p> <p>Sven-Erik Bernas Kunnanhallituksen pj., Korsnäs</p> <p><i>Allekirjoitus:</i></p>	<p><u>KORSNÄS</u></p> <p>Christina Båssar Kunnanjohtaja, Korsnäs</p> <p><i>Allekirjoitus:</i></p>
<p><u>LAIHIA</u></p> <p>Tapio Nyysti Kunnanhallituksen pj., Laihia</p> <p><i>Allekirjoitus:</i></p>	<p><u>LAIHIA</u></p> <p>Juha Rikala Kunnanjohtaja, Laihia</p> <p><i>Allekirjoitus:</i></p>
<p><u>ISOKYRÖ</u></p> <p>Jaakko Pukkinen Kunnanhallituksen pj., Isokyrö</p> <p><i>Allekirjoitus:</i></p>	<p><u>ISOKYRÖ</u></p> <p>Eino Toivola Kunnanjohtaja, Isokyrö</p> <p><i>Allekirjoitus:</i></p>
<p>Vaasanseudun Kehitys Oy VASEK</p> <p>Pekka Haapanen Toimitusjohtaja</p> <p><i>Allekirjoitus:</i></p>	

LIITTEET

Liite 1. Elinvoimastrategiatyöhön osallistuneet tahot

Liite 2. Seminaarien tulokset

Liite 3. Kuvaus prosessista tähän mennessä

**Liite 4. Toimenpideohjelma: toteuttajat ja suunniteltu rahoituslähde (excel-
taulukko)**

LIITE 1. Elinvoimastrategiatyöhön osallistuneet tahot

Työtiimi

Slotte-Kock Susanna, kehitysjohtaja, Vaasa

Hautio Nina, elinkeino- ja hankekoordinaattori, Vaasa

Råback Stefan, kehitysjohtaja, Vaasanseudun Kehitys Oy VASEK

Työryhmä

Ahlberg Rurik, kunnanjohtaja, Mustasaari

Alaviitala Mikael, kehitysjohtaja, Mustasaari

Brandt Mats, kunnanjohtaja, Maalahti (11.6.2014-)

Båssar Christina, kunnanjohtaja, Vöyri (1.1.2011-29.3.2015)/kunnanjohtaja Korsnäs (1.9.2015-)

Haapanen Pekka, toimitusjohtaja, Vaasanseudun Kehitys Oy VASEK

Hautio Nina, elinkeino- ja hankekoordinaattori, Vaasa

Ismark Anita, kunnanjohtaja, Korsnäs (11.9.1995–31.8.2015)

Kujala Marketta, projektipäällikkö, Vaasa

Niskala Markku, hallintojohtaja/vt. kunnanjohtaja, Vöyri (30.3.2015–31.7.2015)

Nylén Jonas, erityissuunnittelija, Vaasa

Ollikainen Mikko, kunnanjohtaja, Maalahti (1.8.2012–10.6.2014)/kunnanjohtaja, Vöyri (1.8.2015-)

Rikala Juha, kunnanjohtaja, Laihia

Råback Stefan, kehitysjohtaja, Vaasan Seudun Kehitys Oy VASEK

Slotte-Kock Susanna, kehitysjohtaja, Vaasa

Stagnäs Hasse, vs. kunnansihteeri, Maalahti

Toivola Eino, kunnanjohtaja, Isokyrö

Tilastot

Nylén Jonas, erityissuunnittelija, Vaasa

Käännökset

Vaasan kaupungin kielenkääntämö

LIITE 2. Seminaarien tulokset

Elinvoimastrategian seminaari I

Elinvoimastrategian kick-off -seminaari järjestettiin yhdessä MAL-verkoston¹ kanssa 30.1.2014. Siihen osallistui noin 30 henkilöä. Osallistujien joukossa oli kunnanjohtajia, elinkeinoelämän ja korkeakoulujen edustajia sekä virkamiehiä. Seminaarin aiheita olivat elinvoimastrategian lähtötilanne, Vaasan seudun rakennemalli sekä tulevaisuuden työpaikat ja maankäyttöratkaisut. Susanna Slotte-Kock (kehitysjohtaja), Nina Hautio (elinkeino- ja hankekoordinaattori) ja Markku Järvelä (tekninen toimialajohtaja) Vaasan kaupungilta taustoittivat tilaisuuden alustukset Vaasan seudun tilanteesta ja strategian pohjatyöstä. Professori Panu Lehtovuori alusti seminaaria luennolla tulevaisuuden työpaikoista ja yritysvoimavaroista.

Alustusten jälkeen toteutettiin ryhmätyö. Ryhmätyön teemat olivat seudullisen prosessin hallinta, elinvoimatekijät ja houkutteleva toimintaympäristö. Alla on yhteenveto seminaarin ryhmätyöskentelyn tuloksista.

Seudullisen prosessin eteneminen ja hallinta

Seutukehittäminen

Logistiikka-keskuksen ja alueen muodostaminen nähtiin kuntien ja muiden toimijoiden välisenä hyvänä kehittämiskohteena. Muita onnistuneita esimerkkejä ovat mm. infrastruktuuri-hankkeet (rautatien sähköistys Seinäjoki-Vaasa, VT 3 kehityshanke Vaasa, Mustasaari, Laihia) sekä Vaasa-Uumaja laivayhtiön perustaminen ja säännöllisen lauttaliikenteen varmistaminen. Seudullisen yhteistyön onnistumisen edellytyksinä nähtiin yhteinen tahtotila sekä enenevä ja syvenevä vuoropuhelu eri toimijoiden kesken, niin kuntien, kuntien ja yritysten kuin kuntien ja valtion välillä.

Yrityselämän parempi huomioiminen suunnittelussa

Yritysten sitouttamiseksi tulisi järjestää lisää yhteisiä tapaamisia, neuvotteluja ja foorumeita. Vuoropuhelun ei silti pitäisi olla satunnaista ja tai tempoilevaa vaan kestävä ja jatkuvaa dialogia. Vuoropuhelun käymisen teemoissa on hyvä olla yhteinen tahtotila ja todelliset kiinnostuksen kohteet, jotta yritykset kiinnostuvat ja kokevat yhteiset foorumit tärkeiksi vaikuttamisen paikoiksi. Isoimmat yritykset ovat useimmiten kiinnostuneita yliopisto- ja korkeakoulukehittämisen teemoista ja yhteistyöstä kun taas pienemmät hakeutuvat yhteistyöhön kuntien elinkeinotoimijoiden, ammattikorkeakoulun ja ammattiopistojen puoleen. Olennaista on löytää oikeat verkostojen solmukohdat ja oikeat henkilöt organisaatioissa kanssakäymiseen eri foorumeille. Maankäytön ja kaavoituksen osalta tuloksen pitäisi olla ennakoitavissa myös elinkeinoelämän näkökulmasta. Tällä hetkellä yritykset ja maankäytön suunnittelijat tekevät jo yhdessä paljon pohjatyötä suunnittelua ja kaavoitusta varten.

Elinvoima ja sen osatekijät

Tulevaisuuden työ

Integraatio tietotekniikkaan syvenee ja teknologioita hyödynnetään uusilla aloilla ja palveluissa. Tietointensiivinen palvelutyö on erityinen kasvuala ja vaatii joustavuutta ja monimuotoisuutta tilojen suhteen. Tuotannolliseen toimintaan liittyvä palvelutyö lisääntyy, yritykset ulkoistavat yhä enenevässä määrin toimintojaan ja muodostuvat tilaajaorganisaatioiksi, palveluyritykset muodostuvat näiden yhteyteen. Palvelutyöt voidaan tilata kauempaakin, mutta esim. tuotesuunnittelun tulisi saada tilat läheltä tuotantoa yhteistestausta ja -kehittelyä varten. Vihreät alat, kierrätys, jätehuolto, energian yhteistuotanto ovat kasvualoja, joilla on kiinteä suhde tuotannon ja palvelujen välillä. Suurten

---

¹ MAL-verkosto on valtakunnallinen maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämisverkosto. Mukana vuonna 2014 oli 14 kaupunkia tai kaupunkiseutua, LVM, TEM, YM sekä VM, ARA, Liikennevirasto sekä Suomen Kuntaliitto.

globaalien yritysten läsnäolo alueella on tällä hetkellä vakautta tuova etu ja vetovoimatekijä, mutta miten varautua suurten toimijoiden mahdollisiin yritysmuutoksiin? Miten käy kehittyvien ja osaavien alihankintaverkoston, jos isot tilaajat siirtyvät pois, onko alihankkijoilla, pk-yrityksillä, spin-offeille riittävästi kykyä ja halua seurata esim. kasvumarkkinoille tai muualle Suomeen ja Pohjoismaihin? Mistä silloin löytyy uusille yrityksille kasvualusta? Toisaalta yhteydet Ruotsiin ja Norjaan (sekä Venäjälle) tuovat uusia mahdollisuuksia. Pohjoismainen kielialue, ajattelutavat ja liiketoimintatavat ovat yhteisiä, niistä muodostuu kanssakäymisen helppous. Uusi työ syntyy lähituotannosta ja -palveluista: matkailu, terveys ja hyvinvointi (wellness ja terveysturismi), luovat ja elämyksiä tuottavat alat, puhtas lähiruoka ja elävä maaseutu ja rannikkoseutu. Näihin palveluihin suuntautuva koulutus ovat tulevaisuuden mahdollisuuksia.

Korkeakouluyhteistyö ja opiskelumarkkinointi

Korkeakoulut tulisi tehdä entistä enemmän yhteistyötä ja mietittävä yhteisiä tai rajapintahyötyjä. Koulutuslinjojen tarkastelua tulisi myös uskaltaa käydä syvällisemmin. Koulutuspaikkojen ja linjojen sekä elinkeinoelämän tarpeet eivät välttämättä kohtaa.

Houkutteleva toimintaympäristö

Toimintaympäristön uusien avauksien mahdollistajana nähtiin erityisesti ympärivuotinen Vaasa-Uumaja laivayhteys. Kulttuuriympäristöön on panostettu ja panostetaan ja seudun toimijoiden kulttuuri-identiteetti on hyvä. Seudulla on myös säilytetty paljon omaleimaista kaupunki- ja kyläympäristöä, mikä lisää viihtyisyyttä ja perinnetietoutta. Elävän rannikkoseudun ja meren läheisyys nähtiin yleisenä voimavarana. Toimintaympäristöä voisi kehittää edelleen lisäämällä elämyksellisiä paikkoja ja mahdollisuuksia, monipuolisten kaupunkitiloja tapahtumille, kulttuurille ja elämyksille, ja uusien ideoiden synnyttämiselle. Lisäksi tarvitaan monipuolisia asumismahdollisuuksia, pieniä ja suuria asuntoja myös vuokrattavaksi.

Kielikysymykset

Hyvän ja houkuttelevan toimintaympäristön näkökulmasta kaksikielisyys on arvostettua kulttuuriperintöä. Kaksikielisyys nähtiin vahvuutena ja arvostusta herättävänä omaleimaisena kulttuuripiirteenä, mutta myös haasteena ulkopuolisiin nähden, sillä tulee miettiä miten kuvata monipuolisia mahdollisuuksia suomenkieliselle väestölle esim. sisämaan kaupungeissa. Myös englanninkielisten koulujen, päiväkotien, keskusteluryhmien ja tapaamispaikkojen tarjonta tulisi markkinoida enemmän.

Ensisijaiset investointikohteet alueella

Investointikohteina yleisellä tasolla nostettiin esille metallialan yhteistyö, energiaklusteri laajasti, tuulivoima-alueet, keskustat työpaikka-alueina, satama-alue, matkailukohteet, erityisesti urheilu, musiikki ja kulttuurikohteet, esim. urheilu-, viihde-, luontomatkailu, esim. Maailmaperintökohde.

Investoijien houkuttelu

Investoijien houkuttelussa nähtiin tärkeäksi jo olemassa olevien kärkien vahvistaminen ja em. mahdollisuuksien hyödyntäminen täyspainoisesti. EnergyVaasa ja energiaklusteri laajasti, korkeatasoinen osaaminen, spinoffit ja hyvä toimintaympäristö ovat kärjessä houkuttelun sisältöinä. Yritystoiminta on erityisen vahvaa, kärkenä ABB:n kaltaiset globaalit toimijat. Isot alan yritykset muodostavat riittävän ison houkuttelupohjan sekä kriittisen massan spinoffeille ja kehittyville alihankintaverkostoille. Ne toimivat myös vetoapuna pohjoismaalaisille tai globaaleille markkinoille. Myös julkisen sektorin toimijoilla on vahva edustus ja toimintakenttä Vaasassa: korkeakoulut ja yliopistot, oikeusistuimen eri asteet, markkinointia VASEK:n kautta: lentoasema, logistiikka, Vikbyn yritysalueet. Sellaisten yksiköiden houkuttelu, joissa pääkonttori on muualla, voi silti olla riskialtista. Jos isot yritykset siirtyvät pois alueelta eikä uusia saada houkuteltua, mistä rajapintainnovaatiot ja kasvuyritykset löytyvät?

Maankäytön suunnittelulla voi tukea ulkopuolisten investoijien houkuttelua ja tulevaisuuden elinvoimatekijöihin varautumista monella tavalla. Ennalta on syytä varautua systemaattiseen markkinatiedon ja muiden kaupunkiseutujen vertailutiedon hankintaan, markkinointisuunnitelman laadintaan, suunnitelman mukaisten verkostojen luontiin ja toiminnan asianmukaiseen resursointiin.

Alueen imagon kehittäminen ja markkinointi

Alueen imagoa tulisi kirkastaa ja tehdä selvemmin näkyväksi minkälainen alue on, miten hyvät toimintamahdollisuudet siellä on sekä yrityselämälle että asukkaalle. Näkyvyyttä kansallisesti ja kansainvälisesti tulisi lisätä, markkinointiin ja mediakeskusteluun tulisi panostaa selvästi enemmän. Jotkin yksittäiset toimijat ovat tehneet hyvää työtä (esim. EnergyVaasa), mutta alueen mahdollisuuksia täytyisi markkinoida myös laajemmin. Kansallisesti tarvitaan myös enemmän leivän ja sirkushuvien mainostamista; liigaurheilua, elämyksiä ja kulttuuri-, musiikki-, ja urheilutapahtumia.

Markkinointia myös Pohjanmaata kauempaa tulisi ainakin tehdä. Keskustelussa nähtiin muualle lähtevät ja paikkakunnalle tulevat opiskelijat myös markkinaviestinnän lähettiläinä seudusta, voivat luoda hyvää kuvaa Vaasan seudusta omissa verkostoissaan ja toimia siten houkuttelijoina. Alumni- ja opiskelijamarkkinointia voisi tältä pohjalta edistää. Mediatyhteyksiä on vahvistettava, jotta kriittisestä otteesta päästään kehittämisotteeseen ja saadaan myönteiset olosuhde- ja kehitysnäkökulmat esiin.

Elinvoimastrategian seminaari II

Elinvoimastrategian skenaarioseminaari järjestettiin Vaasassa 4.9.2014 FCG Konsultointi Oy:n (FCG) kanssa. Seminaariin osallistui noin 120 henkilöä. Seminaarin ensisijaisena tarkoituksena oli kuulla elinkeinoelämää. Koska strategiassa halutaan erityisesti huomioida elinkeinoelämän tarpeet sekä seudun tekeminen houkuttelevaksi osaavalle työvoimalle, alueen yritykset toivat oman viestinsä kuntien virkamiehille ja luottamushenkilöille. Seminaarin avasi Vaasan kaupunginjohtaja Tomas Häyry, jonka jälkeen Rune Westergård, Oy Citec Ab, sekä Hippi Hovi, VD, Rannikko-Pohjanmaan Yrittäjät, pitivät esitelmät. Westergård puhui seudun ja elinkeinoelämän menestyksestä globaalista näkökulmasta ja Hovi kertoi yrittäjyydestä paikallisella tasolla. CITEC:in perustaja ja hallituksen jäsen Rune Westergård esitti mielenkiintoisia näkemyksiään seudun ja elinkeinoelämän menestyksestä globaalissa muutoksessa. Seminaariin sisältyi useita toimialoja edustaneiden yritysten haastattelut, joissa pureuduttiin konkreettisesti seudun kehityshaasteisiin lähivuosien aikana. Stefan Råbackin (kehitysjohtaja, Vaasanseudun Kehitys Oy, VASEK) haastateltavina olivat Marica Lassus, Wärtsilä Finland Oy, Dick Kronman, ABB, Pasi Tuominen, Wapice Oy, Johan Carpelan, Oy Botnia Marin Ab, Ari Tyynismaa, Oy Wasa Group Ab, Tim Wallin, VD, Oy Gambit Labs Ab sekä Tiina Haapala, Oy AHA Logistics Ltd. Seminaarissa toteutettiin learning cafe -tyyppinen skenaariotyöskentely. Skenaariotyöskentelyn tavoitteena oli saada osallistuja pohtimaan, kuin seutu voi vastata tuleviin haasteisiin ja ylläpitää sekä parantaa elinvoimaansa. Ennen seminaaria FCG toteutti myös kuusi työtiimin nimeämää henkilöhaastattelua näkemysten kartoittamiseksi.

Skenaariotyöskentelyn teemat olivat:

1. Koulutus ja tutkimus
2. Energiaklusteri ja innovaatioympäristö
3. Monialaisuus
4. Infrastruktuuri ja kansainvälinen logistiikka
5. Seudun imago ja maassamuutto

Työryhmätyöskentelyssä nousi esiin runsaasti seudun elinvoiman kannalta tärkeitä asioita.

Alla on listattu **positiiviset** ja **negatiiviset** TOP3-asiat joka teeman osalta.

Koulutus ja tutkimus

- + Korkealaatuinen opetus tukee/vastaa teollisuuden tarpeita
- + Oppilaitoksilla riittävästi osaajia kaikilla tasoilla elinkeinoelämän tarpeisiin
- + Innovointikyky maan parasta esim. Living-lab
- Seudulle ei riittävästi T&K –varoja (yritykset, julkinen sektori)
- Yhden klusterin liiallinen vahvuus
- Resurssit/koulutuspaikat häviävät keskittämisen myötä

Energiaklusteri ja innovaatioympäristö

- + Monipuolinen osaaminen
- + Hyvä start up -kulttuuri
- + Oikeita teollisia kokeiluja, nopeasti uutta vientiä
- Huonot koulutus- ym. päätökset pakottavat yritykset muualle
- Pääoma katoaa seudulta
- Vakava kriisi seudun suuryrityksissä

Monialaisuus

- + Klusteriosaaminen ja uudistumiskyky: synergiat, innovaatiot, spin-off -vaikutukset, palvelutuotannon kaupallistaminen
- + Suuria mahdollisuuksia kansainvälisessä ympäristössä ja kulttuurissa
- + Tekniset ratkaisut vrt. hyvinvointiala
- Tehdään aina kaikki itse
- Julkisen sektorin ylivalta
- Riskirahoituksen puute, jäädään junasta energiainnovaatioissa

Infrastrukturi ja kansainvälinen logistiikka

- + 8-tien yhteydet etelään ja pohjoiseen
- + Alueen vahva taloudellinen asema kansallisesti antaa mahdollisuuden logistiikan kehittämiseen
- + Älykkäät digitaaliset ratkaisut, jotka korvaavat perinteiset. Hyvä digitaalinen infrastrukturi, jossa käyttäjät huomioitu
- Tieverkko rapistuu, maaseutu autioituu, asuin ympäristön monimuotoisuus heikkenee
- Transitoliikennettä Venäjälle ei saa unohtaa
- Liian pienet ympyrät ajattelussa, yhteistyön kehittäminen Pohjanmaalla (Seinäjoki, Pietarsaari, Kokkola)

Seudun imago ja maassamuutto

- + Kansainvälisyys
- + Merenläheisyys
- + Opiskelukaupunki, nuorekas ja energinen
- Jarruttava julkinen puoli
- Sisäänpäinlämpiävä ilmapiiri
- Rasismi, ghettoutuminen

LIITE 3. VAASAN SEUDUN ELINVOIMASTRATEGIAN PROSESSIKUVAUS 30.6.2015

Työryhmän ja työtiimin säännölliset kokoukset 2014/2015

Benchmarking

2015

2016

2014

09/2014
Väli­raportti/
Kuntajakoselvitys

05/2015
Lausunto-
pyyntöehdotukset
(elinvoima+
MAL) esitetään
kunnanjohtaja-
kokouksessa

15.9/2015
Kuntien
lausunnat
strategiasta

Lausuntokierros

12/2015
VAASAN SEUDUN
ELINVOIMA-
STRATEGIA
2016-2020
HYVÄKSYTTY

10/2015
Yhteistyö-
neuvottelukunta:
Elinvoima-
strategian +
Rakennemallin
hyväksyminen

09-10/2015
Esitys
kunnan-
johtaja-
kokoukselle

06/2015
Kunnilta
pyydetään
lausunto

4.9.14
Elinvoima
strategian
skenaario-
seminaari

06-10/2014
Hubconcepts­in tekemä
tutkimus
Vaasan seudun
innovaatio-järjestelmästä
46 haastattelua.
Tulokset esitettiin
31.10.2014.

30.1.14
Elinvoima-
strategian
startti-
työpaja

2013

6.12.13
Kunnanjohtaja-
kokous: Strategian
laadinnasta päätettiin

Työ erillisten
projektien
kanssa
käynnistetään.

Tiedottaminen
lehdistölle

Hand-outs